

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 14

CHRISTOSOPHIA

KIRJOITTANUT

PEKKA ERVAST

VIIPURI 1924

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

TAMPERE

TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINO 1924

Kaikille nykyajan teosofeille, jotka löydöstään huolimatta eivät ole lakanneet etsimästä ja ajattelemasta, omistetaan tämä kirjanen.

SISÄLLYS:

I. Mitä on usko?	Siv.
1. Epäily ja usko.....	1
2. Uskon psykologia	5
3. Uskon sisältö	9
4. Mystillinen Kristus.....	13
5. Jeesus Kristus	17
6. Vanha ja uusi liitto.....	20
7. Täydellisyys	24
II. Pieni Ruusu-Risti-Katekismus.	
1. Jeesuksen Kristuksen seitsemän käskyä.....	27
2. Usko ja tieto.....	31
3. Jumalan valtakunta	35
4. Jumalanpalvelus ja sakramentit	39
III. Christosophia.	
1. Nimi.....	42
2. Evankeliumein Kristus	45
3. Kristuksen itsensä luo	48
4. Evankeliumein arvo	50
5. „Seuraamisen“ kulmakivi	53
6. Luottamus Jeesukseen	56
7. Uudestasntyminen	59
8. Jeesuksen syntymä	62
9. Syntymähistoria vertauskuvana	64
10. Jeesuksen sielu ja jälleensyntyminen.....	65
11. Erilaisia Kristuksen seuraajia	69
12. Kosmillinen Kristus	72
13. Koska Jeesus eli?.....	74
14. Kaksi Jeesusta.....	78
15. Kristuksen toinen tuleminen	81
16. Koska tulee uusi opettaja?.....	84
17. Loppusana.....	86

MITÄ ON USKO?

I.

EPÄILYS JA USKO.

Epäily on välttämätön sille ihmiselle, joka tahtoo uskoa. Ken ei koskaan ole uskonnollisessa merkityksessä epäillyt, hän ei liioin ole tuntenut uskon autuutta. Tie uskoon käy epäilyksen kautta. Sillä mitä epäily on? Rehellinen epäileminen on etsimistä, totuuden etsimistä. Se on sielun vapauttamista ja pelastamista ajatuskuvista, jotka sitä kahlehtivat. Se on mielen puhdistamista epäjumalain palveluksesta. Ja mitä usko on? Se on totuuden löytämistä, jumalan vastaanottamista ihmisen sieluun, eikä jumala tietenkään voi ilmoittaa itseään tajunnalle, joka on täynnä vääriä kuvia hänestä.

Surkutellen puhuvat »uskovaiset» ihmisestä, joka »kadottaa lapsuutensa uskon». Hän on hylännyt jumalan, kääntänyt selkänsä totuudelle ja kulkee kadotusta kohti. Tämä on totta ainoastaan siinä tapauksessa, että ihminen laiskuudesta ja välinpitämättömyydestä vaivaa itseään uskolla yhtä vähän kuin epäilykselläkään. Mutta se ei ollenkaan pidä paikkaansa epäilijästä. Epäilijä ajattelee ja etsii. Epäilijä on käynyt läpi ensimmäisen herämyksen, järjen herämyksen, joka näyttää ihmiselle, että hänen uskonsa on ollut ilman tietoa, ilman pohjaa, että se on ollut tyhjään perustettu.

Hän uskoi jumalaan, joka oli maailman luonut, maailman ja ihmisen, jumalaan, joka oli kaikkivaltias, kaikkiihyvä, kaikkiviisas. Tämä jumala oli antanut ihmiselle vapaan tahdon, jonka avulla ihminen saattoi valita itselleen joko iankaikkisen autuuden tai ikuisen kadotuksen. Mutta kun hänen silmänsä katselivat kaikkea paha maailmassa, kun hän näki, miten vähän ihmiset välittivät taivaallisesta autuudesta, kuinka paljon mieluummin he valitsivat ajallisen hyvinvoinnin kuolemantakaisen kadotuksenkin uhalla, silloin hän alkoi epäillä. Kun hän huomasi oman heikkoutensa, kun hänelle selvisi, kuinka mitätön itse asiassa hänen tahtonsa vapaus oli, silloin hänen epäilyksensä kasvoi yhä voimakkaammaksi. Ja kun hän lopulta ymmärsi, etteivät toiset ihmiset tietäneet — enemmän kuin hänkään — oliko koko luojaa olemassakaan, kun päinvastoin tiedekin todisteli, että maailman syntyä ja kehitystä saattoi hyvinkin ajatella ilman luojaa — silloin hänen uskonsa kuoli. Hän tuli epäilijäksi.

Mutta hän ei heittäytynyt välinpitämättömäksi henkiseksi laiskuriksi. Hän oli epäilijä, mutt' ei pilkkaaja. Hän etsi ja ajatteli, hän luki ja tutki. Materialismi, joka koko pitkälle tydytti hänen järkensä vaatimuksia, herätti hänessä kumouksellisia tunteita. Jos materialismi oli tosi, silloin elämä oli tyhjä ja tarkoitukseton: sillä ei ollut siveellistä arvoa. Hyvä ei ollut itsessään minkään arvoinen — sen arvo riippui sen tuottamasta hyödystä. Hyvä ja epäitsekkäs ihminen oli naurettava, koska hänen usein »kävi huonosti» maailmassa: toiset

vetivät häntä nenästä ja elivät hänen kustannuksellaan. Ei mikään jumala häntä säälinyt, ei mikään taivaallinen oikeus hyväksynyt hänen hyvyyttään. Turha oli materialismin kannalta kaikki, millä oli itsessään siveellistä arvoa. Jos ihminen tahtoi olla hyvä, oli se hänen oma asiansa. Kukaan jumala ei siitä välittänyt. Taivas ei hymyillyt hänen hyvyydelleen, eikä ollut taivaassa jumalaa, joka olisi tukenut häntä taistelussa, auttanut ahdistuksessa, kuunnellut hänen rukouksiaan.

Mutta epäilijän rinnassa eli tunne, uppiniskainen tunne, joka vaatimalla vaati arvonantoa hyvälle. »Hyvähän on arvokas!» se sanoi, »elämällä täytyy olla siveellinen tausta!» Jos nuori terve ihminen pelastaa sairaan vanhuksen hukkumasta, mutta itse menettää henkensä pelastustyössään, ei kukaan kiellä ihailuaan ja kunnioitustaan pelastajan epäitsekäältä teolta. Ei kukaan ajattele »hyötyä». Materialistisen hyödyn kannalta nuori ja terve mies olisi saanut jäädä eloon, raihnainen vanhus sitä vastoin kuolla. Mutta ihmisen sisäinen vaisto ei käytä semmoista kieltä. Se vaikenee hyödyn edessä, se ei ymmärrä sitä, se vain hyväksyy siveellisen teon semmoisenaan ja sanoo: »oikein teit.» . . . »Oikein» – kummallinen sana, jota ei ole materialistin sanakirjassa muuten kuin numeroiden yhteydessä. Ja noihin sanoihin »oikein», »hyvin», »jalosti», »epäitsekäästi» sisältyy kuitenkin kokonainen maailma ja kokonainen maailmankatsomus siveellisine mittapuineen! Mutta se maailmankatsomus ulottuukin kauas ulkopuolelle materialismin rajoja.

Epäilijä epäilee myös materialismia. Hän etsii ja tutkii. Uskonto antoi elämälle siveellisen taustan, materialismi riisti taustan – minne joutui elämän siveellinen arvo? Ihmiselämä ilman siveellistä arvoa oli kuitenkin kuolema ihmiselle ja ihmisyydelle – kenties sittenkin uskonnossa piili jotain totuutta pohjalla, kun vain sen perille pääsisi.

Sitten epäilijän käsiin joutuu teosofinen kirja. Ja luettuaan yhden, pohdittuaan sitä, ihmeteltyään ja ilostuttuaan, hän hankkii itselleen toisia ja tutustuu pian teosofiseen kirjallisuuteen. Nyt hänelle avautuu kuin uusi maailma. Hänen järkeään ravitaan aivan toisella tavalla kuin materialismissa. Sen eteen levitetään maailmankatsomus, joka ei kiellä elämän henkisiä ja siveellisiä arvoja, mutta siitä huolimatta tekee perin luonnontieteellisen vaikutuksen suurilla loogillisilla ääriävoillaan. Oppi jälleensyntymisestä se eniten ihmetyttää ja pistää silmiin. Sen mukaan ihmisessä piilee kuolematon henkiminuus, joka uudestaan ja uudestaan syntyy maan päälle, käy täällä ikäänkuin koulua, kasvaa, kehittyy, viisastuu – saavuttaakseen lopulta täydellisen ihmisen ihanteellisen päämäärän. Jos niin on, ei todellakaan ihmiselämä ole tyhjä ja tarkoitukseton. Tämä jälleensyntymisoppi tyydyttää sekä tunnetta että ajatusta. Suuremoinen on se kuva elämästä, mikä jälleensyntymisopin valossa näyttäytyy etsijälle.

Harkittuaan asiaa epäilijä kuitenkin huomaa, ettei jälleensyntymisoppikaan yksin riitä ratkaisemaan kysymystä elämän siveellisestä taustasta. Sillä jos materialismin on taipuvainen, saattaa jälleensyntymistäkin ymmärtää materialistisesti. Ja silloin tekee mieli sanoa näin: maailman kehitys tapahtuu koneellisesti; koko elämä on lakisiteistä aineellisuutta karkeammasta hienoimpaan asti; henkikin on aivankuin äärettömästi ohennettua ainetta; ihmisen henkiminuus on tavallaan aineellinen ja siis koneellisten lakien alainen; senkin kehitys tapahtuu automaattisesti, itsestään, vapaata tahtoa ihmisellä ei ole; kohtalo kulettaa hänet elämien vieressä täydellisyyden päämäärää kohti, yhdentekevä, tahtoiko ihminen vai ei; ihminen on ilman ansiota, mutta myös ilman vastuuta; tietämättömyytensä kautta ihminen tulee vastustaneeksi elämän lakeja – siitä seuraa kärsimys ja paha; mutta kun hän valistuu, kun hänen tietonsa kasvaa, hän välttää pahan ja sitä seuraavan kärsimyksen.

Sillä tavalla ymmärrettynä ei teosofinenkaan maailmankatsomus olisi muuta kuin salapukuista materialismia, fatalismia, kohtalonuskoa, determinismia, predestinatsionia, ihmisvapauden kieltämistä. Semmoisena se ei epäilijää tyydytä.

Mutta teosofian henki onkin toinen. Se päinvastoin puhuu ihmisen vapaudesta, hänen vastuunalaisuudestaan ja itsemääräämisvallastaan. Siis lienee joku toinen oppi, joka asettaa koko elämän uuteen valoon ja määrittelee uudella tavalla jälleensyntymistäkin. Mikähän se oppi lienee? Epäilijä on kyllä

luvuissaan sitä kohdannut, on kiinnittänyt siihen ohimenevää huomiota, mutta ei tarkemmin sitä ajatellut. Se on oppi kehittyvästä jumalasta. Jumala asuu ihmiskunnassa, sanoo teosofia, ja jokaisessa ihmisyksilössä, ja eläen ihmisissä ihmiskunnan elämää jumala tulee itsetietoiseksi. Tämä on oppi Logoksesta.

Logos-oppi ei heti ole mieltäkiinnittävä, koska se tuntuu perustuvan jonkinlaiseen uskonnolliseen metafysiikkaan, josta ei ole positiivista tietoa. Ihminen on silminnähävästi olemassa ja ihmishengen jälleensyntyminen saattaa pitää totena – mutta ken tietää mitään jumalasta, kehittyvästä tai täysin kehittyneestä? Näin ajattelee ensin epäilijä-etsijä. Mutta myöhemmin hänelle selvenee, että jollei hän tahdo olla materialisti, s. o. aineeseenuskoja, täytyy hänen uskoa siihen toiseen todellisuuteen, josta hän on tietoinen ja joka itse asiassa on hänelle paljon läheisempi ja tutumpi kuin konsanaan aine. Tämä toinen todellisuus on henki eli tajunta. Tajuihin olento hän ihmisenä on, ei paljastaan eikä ensi sijassa ruumiillinen. Tunteista ja ajatuksista on hänen ihmisyytensä kokoon kyhätty, niissä ja niiden aiheuttamissa teoissa on hänen ihmisarvonsa. Aineellisen maailman sokaisema hän on, ellei hän ymmärrä ja näe, että tajunta on hänen todellinen olemuksensa. Mutta kun hän sen älyää ja myöntää, silloin todella maailma hänen silmissään muuttuu.

Maailma muuttuu nyt hengen eli tajunnan ilmennyskentäksi. Ja kun kerran on kaksi todellisuutta, aineen ja tajunnan, silloin tajuntakin muodostaa oman maailmansa, jolla on omat salaisuutensa ja omat lakinsa. Miksei itse asiassa tajunnan maailman suurin salaisuus olisi jumala, sen syvin elämänlaki jumalan tahto? Miksei ihmisen tajunta voisi olla ikäänkuin osa jumalan tajunnasta, ikäänkuin pisara jumalan tajunnan meressä, ikäänkuin väline, jonka avulla jumalan tajunta yksilöllisenä muotona ilmenee? Jumala tällä tavalla käsitettynä ihmismaailman ja samalla kosmoksen sisäisenä tajuntana, saa nyt toisen luonteen. Onko hän aineellisen maailman luoja, sitä ei saata muutta mutkitta ratkaista eikä semmoinen ratkaisu ensi kädessä ole tarpeenkaan. Hän, jumala, on aineelliseen maailmaan samassa suhteessa kuin ihmisenkin tajunta, s. o. hän ilmenee aineellisen ilmiömaailman välityksellä ja pyrkii sen herraksi, mutta mitään ehdotonta valtaa hänellä ei sen yli ole. On aivankuin jumala taistelisi aineellisuutta vastaan, ollen niinkuin ihminenkin sen kahlehtima, mutta ikäänkuin hän samalla valloittaisi siitä yhä suurempia aloja valtikkansa alle, nousten voittajana aste asteelta aineen herraksi. Kivikunnassa jumalan tajunta on uinuvassa tilassa, mutta ihmisessä se herää itsetietoisuuteen. Kehityksellä on henkinen puoli.

Tämä uusi näkökanta hämmästyttää epäilijä-etsijää, mutta tyydyttää merkillisellä tavalla hänen tunnettaan. Ristiriitaiset tunnelmat hälvänevät hänen mielestään ja hän tuumii itsekseen, että jos tämä olisi totuus, hän uskoisi siihen mielihyvällä. Mutta epäilijänä hän tietenkin kysyy: onko se totuus?

Ja siihen kysymykseen hän sitten odottamatta saa vastauksen itse elämältä – itse elävältä jumalalta. Se tulee kokemuksen kautta. Epäilijä saa kokea henkisen heräyksen, joka lopullisesti vastaa hänen kysymykseensä. Hän saa kokea, että jumala on juuri tuollainen taisteleva ja voittava henkinen tajunta. Ja hänessä herää usko. Epäilijästä on tullut uskoja.

Ja nyt meidän tulee tarkemmin katsoa, mitä tuo n. s. usko on ja minkälainen on sen sisältö eli jumala.

II.

USKON PSYKOLOGIA.

Ihmiset lakkaamatta pettyvät toistensa suhteen, kunnes oppivat toisiaan rakastamaan. He luovat kuvia itselleen toisistaan ja särkevät toistensa kuvat, ja kun kuva on pirstaleiksi lyöty, muuttuu usein kuviteltu rakkaus vihaksi. Rärkeimmässä muodossaan esiintyy tämä, kun jokin ihminen nostetaan julkiselle jalustalle henkisen etevämyytensä nojalla ja jokainen sitten kuvittelee häntä oman mielensä mukaisesti täydelliseksi. Pettymys on suuri, kun hänet huomataan kuolevaiseksi persoonalliseksi olennoksi omituisuuksineen ja erityisyyksineen, ja ihmisten ihailu muuttuu siveelliseksi närkästykseksi, jopa halveksunnaksi ja vihaksi. »Minä rakastin häntä niin ja uskoin häneen, mutta hän ei ollutkaan rakkauteni ja uskoni arvoinen», sanoo jokainen pettyessään.

Salaisuus on kuitenkin se, etteivät pettyneet häntä rakastaneet. Rakkaus ei pety. Rakkaus avaa silmänsä – ja rakastaa enemmän. Rakkaus ei vaadi täydellisyyttä kaavojen mukaan. Rakkaus näkee kaiken täydelliseksi. Kuta enemmän rakkaus oppii tuntemaan totuutta, sitä suuremmaksi rakkaus kasvaa. Ottakaa vaarin, ihmiset, jotka rakastatte, ja oppikaa, sillä teidän rakkautenne pannaan koetukselle. Ihailu ja kuvittelu häviää, mutta rakkaus pysyy. Epäjumalat syöstyään jalustoiltaan, mutta todellisen jumalan kasvot alkavat näkyä. Jumala on, mutta epäjumalat ovat meidän itsemme tekemiä.

Jumalan laita on sama kuin meidän ihailumme inhimillisten esineiden. Meitä opetetaan ihaillemaan jumalaa kaikkiviisaana, kaikkivaltiaana luojana ja mielikuvituksessamme muodostamme hänestä mitä mahdottomimman ja ristiriitaisimman kuvan, luomme hänestä epäjumalan ja teemme siten sen synnin, josta Mooses meitä varoitti. Sanomme uskovamme tuohon mielikuvaamme ja rakastavamme jumalaa. Mutta kuinka semmoinen olisi mahdollista? Selvää on, että kun silmämme aukenevat näkemään kuvamme ristiriidat, uskomme haihtuu ja kuviteltu rakkautemme muuttuu välinpitämättömyydeksi, halveksunnaksi tai vihaksi. Sillä kuviteltu oli sekä rakkautemme että uskomme. Todellinen rakkaus syntyy vasta sitten, kun opimme järkevästi ajattelemaan jumalaa, ja todellisen rakkauden ohella todellinen usko. Usko ja rakkaus ovatkin yhtä. Sillä rakkaus ei ole paljasta tunnetta enemmän kuin uskokaan. Molempien salaisuus piilee syvemmällä.

Missähän on uskon alkujuurit? Herääkö usko itsestään vai onko ihmisen vallassa pakottaa itseään uskomaan? Mitä sanoo kokemus?

Tietysti sanaa »usko» voidaan käyttää eri merkityksissä. Sillä voidaan tarkoittaa puhtaasti älyllistä toimintaa, jolloin se on niiden ja näiden tosiseikkojen totenapitämistä. Voimme uskoa, että Amerikka on olemassa, vaikkemme ole siellä käyneet, että maa kiertää auringon ympäri, vaikka silmälle näyttää päinvastoin, j. n. e., kun vain järjellemme esitetään päteviä syitä uskoon. Usein kyllä uskonnollistakin uskoa sekoitetaan tällaiseen totenapitämiseen, jolloin arvellaan, että joidenkuiden opinkappalten, esim. kristillisen kirkonopin todeksi tunnustaminen on uskoa sanan uskonnollisessakin merkityksessä. Tämä on kuitenkin päivän selvä erehdys. Uskonnollinen usko ei ole paljastaan eikä ensi kädessä älyn toimintaa. Sen todistaa kokemus.

Kokemus näyttää, että on olemassa usko, joka täyttää ihmisen sielun ja mielen, valloittaa hänen tunnemaailmansa ja kirkastaa hänen järkensä. Kaikki kertomukset uskonnollisista herämyksistä viittaavat siihen, että usko on paljon, paljon enemmän kuin älyllinen hyväksyminen, että se on sisäinen voima ja näkemys, joka herää ihmisessä, puhdistaa – ainakin hetkeksi – hänen olemuksensa pahasta ja antaa hänen elämälleen uuden siveellisesti korostetun sisällön. Usko on mahtavimpia psykologisia voimia. Ja kokemus todistaa, että se herää itsestään. Ihminen ei voi sitä pakottamalla pakottaa. Korkeintaan ihminen voi jouduttaa sen tuloa. Ja eräässä merkityksessä ihminen aina aiheuttaa sen syntymistä. Sillä usko ei herää ihmisessä, ellei hän ole jumalaa eli totuutta etsinyt, ellei hän Jaakobin lailla ole paininut jumalan kanssa, kunnes jumala on hänet siunannut. Mutta ellei »jumala ihmistä siunaa», ei usko hänessä herää.

Tämän ymmärrämme paremmin, jos heitämme silmäyksen inhimilliseen psykologiaan. Vanhan tutun jaotuksen mukaan ihmisen sieluelämässä ilmenee kolme peruskykyä: tieto, tunto ja tahto. Muuan uudemman sielutieteen haara tahtoi näistä poistaa viimeainitun – tahdon – sen nojalla, että ihmisessä ei ilmene puhdasta tahtoa: se mitä tahdoksi sanomme on joko tunteen tai ajatuksen aiheuttama sielullinen liikehtiminen vailla omaperäistä taustaa. Kun me »tahdomme» jotakin, on se vain mielikuva, joka pyrkii toiminnassa purkautumaan. Me »tahdomme», ja tahtomme on joko himoa ja mielitekoa tai järjen aiheuttamaa itsepakotusta. Sehän näkyy uskonnollisestakin elämästä, sanovat nämä tahdonkieltäjät. Ihminen tahtoo elää uskonnollista elämää sentähden että hänen uskonsa hyväilee hänessä jotain salaista tunne-elämää; tai sentähden että hänen järkensä on vakuutettu jostain siveellisestä velvollisuudesta, esim. helmasynnistään luopumisen velvollisuudesta. Ja senpätähden ihmisen uskonnollisessa elämässä usein ilmenee vaikeita ristiriitoja, kun tunne ja järki käyvät eri suuntaan. Tunne pyytää »tee» ja järki sanoo »älä tee». »Tahdolla» ei ole muuta edessään kuin kallistua joko tunteen tai järjen puoleen – liian usein edellisen, moittii ihminen itseään. Näyttää siis todella kuin tahdonkieltäjillä olisi kokemus ja todellisuus puolellaan. Ihmisen jokapäiväinen tahto on ainakin sangen ontuvaa laatua.

Väärin on kuitenkin kieltää tahto. Todistettu on ainoastaan, että tahdon ilmennys on riippuvainen toisista sielunkyvyyistä ihmisen jokapäiväisessä elämässä, mutta avoimeksi jää kysymys, eikö tahto itsessäänkin voisi toimia. Ja jos kysymme, eikö ole mitään sieluntilaa, jossa tahdon elämä selvemmin vaikuttaisi ja näkyisi, saamme tähän myöntävän vastauksen kokemukselta: semmoinen sieluntila on todellinen uskonnollinen usko. Usko on itse asiassa ihmisen tahdon heräämistä.

Koska, kuten sanottu, usko herää? Kun ristiriita järjen ja tunteen väliltä haihtuu, kun sopusointu sisäisessä elämässä saavutetaan. Niinkauan kuin ristiriitaa on olemassa, on myös tahto riippuvainen toisesta tai toisesta, on joko järjen tai tunteen palveluksessa. Mutta kun järki ja tunne kohoavat sopusointuun, silloin tahto uskossa herää ja pääsee vapaasti vaikuttamaan. Tahto on ihmisen sisäinen jumalallinen voima, ja usko on tahdon heräämistä.

Uskosta on hebrealaiskirjeessä erittäin syvälinen määritelmä. 11 luvun ensimmäinen säe kuuluu Bibliaseuran suomennoksessa: »mutta usko on luja luottamus siihen, mitä toivotaan, vakaumus asioista, jotka eivät näy». Kun tarkastamme kreikkalaista tekstiä, huomaamme kuitenkin suomennoksen pintapuoliseksi, jopa vääräksikin. Lause kuuluu kreikaksi: *esti de pistis elpizomenoon hypostasis, pragmatoon elenkos ou blepomenoon*. Suomentamalla sanasta sanaan saamme tästä seuraavan käännöksen: »mutta usko on toivottujen (asiain) hypostaasi, näkymättömien tekojen todiste». Tällöinen sanatarkka suomennos on tietysti kääntäjistä ollut mahdoton, koska he eivät sitä olisi ymmärtäneet. Se se kuitenkin tarkasti vastaa alkutekstin henkeäkin.

»Usko on toivottujen asiain (eli tekojen) hypostaasi.» Mitä on hypostaasi? Latalainen raamattu sanoo *substantia*. Molemmat nämä sanat merkitsevät »aineellinen perusta». Usko on siis »toivottujen asiain aineellinen perusta», ehto, jota ilman ihmisen toivomus ei toteudu. Tämä on totta jokapäiväisenkin elämän suhteen. Vahva usko auttaa ihmistä maallistenkin toivomusten saavuttamisessa. Kuinka paljon enemmän taivaallisten ja näkymättömäin! Sillä niiden puoleen on uskonnollinen usko kääntynyt. Usko tässä

merkityksessä tavoittelee yhä lähempää suhdetta ihmisen ja jumalan välillä, yhä suurempaa valtaa synnin ja pahan yli, yhä kasvavaa täydellisyyttä, epätietoisyyttä, rakkautta. Nyt usko juuri on näiden tavoittelujen ja pyrkimysten ehdoton ehto, sillä uskossa vasta ihmisen todellinen tahto on herännyt. Ja kun sanotaan, että usko on toivomusten »aineellinen perusta», viitataan siihen, että usko yksin (eli tahto) saa näkymättömän maailman aineellisuuden liikkumaan. Näkymätön käy aina ennen näkyväistä. Jos mitään toteutuu eli tapahtuu fyysisessä maailmassa, on se ensin toteutunut näkymättömässä. Näkymätön on siis muovailtava, jos mieli saada muutoksia aikaan näkyväisessä. Jumalan tahto tapahtuu ensin taivaissa, sitten maan päällä. Kun ihminen tahtoo toteuttaa jumalan tahtoa maan päällä, täytyy hänen ensin tehdä tajuntansa sisäisissä taivaissa. Tämä on mahdollinen uskon kautta. Uskossa ihminen luo, sitten luotu ilmenee.

Sentähden hebrealaiskirje lisää: »usko on näkymättömien tekojen todiste». Usko on todistuksena siitä, että ihminen suorittaa näkymättömiä tekoja. Usko on näet olemista, elämää, ja henkisesti katsoen olemisen yksin on toimintaa. Kovasydäminen ihminen, joka tilapäisesti, sattumalta suorittaa hyvän työn, ei henkisesti katsoen ole hyvää tehnyt. Henkisesti pysyy, että hän on kovasydäminen. Henkisesti hän suorittaa kovasydämissä tekoja, luo ympärilleen kovasydämistä ilmapiiriä. Auttavainen ja lempeä ihminen sitä vastoin suorittaa henkisesti lempeitä tekoja ja luo ympärilleen auttavaista ilmapiiriä. Jos tämä pitää paikkansa heikossa muodossa jokapäiväisessä elämässä, on se elinvoimaisinta todellisuutta uskosta puhuttaessa. Ihminen, joka uskoo, on henkisesti katsoen alituisessa toiminnassa. Uskollaan ja uskossaan hän intensiivisesti ja lakkaamatta muovailee näkymättömän maailman aineellisuutta. Hän luo ympärilleen paratiisia ja taivasta, hän elää iankaikkista autuutta, hän täyttää jumalan tahtoa. Hänestä leviää kuin auringosta eloa uhkuvia ja eloa antavia säteitä, jotka sytyttävät toisissa jaloja tunteita ja ajatuksia ja kiihoittavat jaloihin tekoihin. Hänen elämänsä on yhtä toimintaa, vaikka hänen toimintansa onkin vain hänen olemisessaan, hänen uskossaan. Hänen uskonsa onkin tämän hänen toimintansa, näiden hänen »näkymättömien tekojensa» todistus.

Usko on siis merkillinen psykologinen voima, emmekä sitä ymmärtäisi, ellemmme tietäisi, että se on ihmisen jumalallisen tahdon ilmausta.

Nyt meidän on katsottava, mikä uskomme sisältö on oleva, ja siinäkin voimme ottaa oppaaksemme hebrealaiskirjeen.

III.

USKON SISÄLTÖ.

Se usko, josta tässä puhumme ja jota olemme koettaneet psykologisesti perustella, on lyhyesti sanoen uskoa jumalaan. Uskon sisältö on täten jumala. Mutta mitä »jumala» merkitsee? »Jumala» on monivivahteinen ja samalla epämääräinen käsite. Tuskin monellakaan ihmisellä on identtinen käsitys jumalasta. Onko nyt todellinen usko yhtä epämääräinen? Saattaako sen sisältö – jumala – olla niin häälyväinen, että itse usko on aivankuin erilainen eri ihmisillä?

Tavallaan ja tavallaan ei. Jos ajattelemme uskon muodollista sisältöä tai paremmin sanoen: jos annamme yksilöllisen uskon kuvata sisältöään loogilliselle järjelle, silloin luultavasti saamme erivivahteisia kuvauksia, riippuen kunkin yksilön älyperäisestä omintakeisuudesta ja muista eroavaisuuksista, mutta jos pidämme silmällä uskon henkistä sisältöä, sen periaatteellisia ääriäivoja ja sen psykologista kehitystä, silloin selviää meille uskon oleellinen sisältö, joka on sama aina ja kaikkialla. Pohjaltaan usko on kokemusta ja elävää elämää. Sentähden se on kehityksen alainen, ja se joka uskossa on kehittyneempi, on samalla viisaampi ja saattaa suuremmalla tiedolla kuvata uskon älyllistäkin sisältöä. Kaikissa todellisissa uskonkunnissa on olemassa jonkinlainen uskon normi, tavallisesti alkuperäinen ilmoitus, jonka on antanut uskon mysterioihin erityisesti perehtynyt ihminen. Häntä pidetään auktoriteettina uskon asioissa ja hänen sanaansa luotetaan.

Katsokaamme nyt ensin, mitä kaikkein kokemus yhtäpitävästi kertoo uskon sisällöstä. Kiinnittämättä huomiota uskonyhteydessä esiintyviin vaihteleviin ajatuskuviiin koetamme vain päästä perille tämän kokemuksen yhteisestä ytimestä.

Kuten sanoimme edellä, herää usko ihmisessä silloin, kun ristiriita tunteen ja järjen väliltä on poistettu, kun on löydetty elämäkysymyksen ratkaisu, joka täydellisesti tyydyttää sekä järkeä että tunnetta eikä ole ainoastaan yleisinhimillistä, vaan samalla aito personallistakin laatua. Tämä usko on silloin tahdon esiintymistä näyttämölle. Ja sopusointu on samassa saatu aikaan järjen, tunteen ja tahdon välille. Se kolmio, joka symbolina kuvaa ihmisen henkistä elämää ja hänen korkeampaa minäänsä, on silloin tullut tasasivuiseksi.

Tarkemman analyysin valossa näkyy tällöin neljäskin tekijä ihmisen uskonelämässä. Tämä on se mystillinen voima, jota nimitämme rakkaudeksi. Edellä sanoimme, että usko ja rakkaus ovat yhtä, koska molempien salaisuus piilee inhimillisessä tahdossa. Tämä on totta ilmiöllisesti, koska ihmisen tahto on juuri uskoa ja rakkautta toiminnassaan, mutta tarkemmin katsoen se rakkaus, jota ihminen kokee uskossa, ei ole ainoastaan hänen oman henkensä ilmennystä, ei ainoastaan sitä rakkautta, joka hänen omasta puhdistuneesta sydämestään eli tahdostaan lähtee, vaan myöskin jotakin muuta. Itse asiassa hän tässä kohtaa ja kokee uskon sisällön ensimmäistä suurta mysteriota. Hän joutuu tekemisiin yliaistillisen ja metafyyssillisen todellisuuden kanssa, jota hänen ei mitenkään käy kieltäminen, vaan jonka tunnustaminen päinvastoin täyttää hänen olemuksensa sanomattomalla riemulla ja autuudella. Jos filosofit ja tiedemiehet hänen uskolleen nauravat, saattavat he sen tehdä ainoastaan niin kauvan kuin eivät itse ole kokeneet.

Mikä näet on se metafysiillinen todellisuus, joka tulee neljänneksi tekijäksi ihmisen uskossa? Se on jumalan rakkaus – ja koska »jumala on rakkaus», voimme sanoa: se on jumala. Uskon sisältö on täten elävä todellisuus eikä mikään ajatuskuva.

Kokemus, jonka jokainen uskossa herännyt tekee, on tämä: tajunnan sisäisessä maailmassa tulvii häntä kohtaan ihmeellinen, jumalallinen rakkaus. Mistä se on lähtöisin? Se on personallista laatua. Se ei ole epämääräistä tunnelmaa, vaan sanoin kuvaamaton varmuus ja tieto siitä, että joku häntä rakastaa. Tämä häntä rakastava olento on häntä lähempänä kuin hänen oma kätensä ja jalkansa ja kuitenkin se on niin ylhäinen, niin mahtava, niin kunnioitusta herättävä, että hän seisoo sen edessä kuin lapsi vanhempansa. Pelkoa hän ei tunne, sillä hän tietää, että tuo, joka häntä rakastaa, on hänen paras ystävänsä, hänen ehdottomasti viisas, jalo ja puhdas ystävänsä, ja kun sen ystävän isällis-äidillinen rakkaus valuu häneen, tuntee hänkin rakastavansa ja osaavansa rakastaa koko maailmaa. Kuinka hän muuta saattaisi kuin nimittää tätä merkittävää näkymätöntä rakastajaa Jeesuksen tavalla isäkseen tai kaikkien kansojen otaksumalla nimellä jumalaksi? Jumala eli tarkemmin määriteltynä jumalan rakkaus on uskon sisältö ja uskon varsinainen olemus on siis uskoa jumalan rakkauteen. Vanha aleksandrialainen teosofi Plotinos sanoikin sentähden aivan oikein, että jumala ottaa asuntonsa ihmisen sieluun, kun ihminen on mietiskelyn avulla rakentanut sielustaan temppelein jumalalle.

Luther oli kokenut, mitä usko on. Hänkin sanoi, että elävä usko on usko jumalan rakkauteen, ja kokemuksensa nojalla hän lisäsi selittäen, että synty ei itsestään ole se paha, joka vieroittaa meidät jumalasta, vaan epäusko.

Nyt nämä kaksi sanaa »usko» ja »epäusko» ovat saaneet paljon hämminkiä aikaan protestanttisissa maissa. Niitä ei ole ymmärretty Lutherin mielessä, vaan niistä on tehty teologisia keppihevosiä. »Usko yksin tekee autuaaksi», »epäusko vie kadotukseen» – tällaiset lauseet ovat vailla kaikkea järkeä, jos niille annetaan teologis-dogmaattinen merkitys eikä ymmärretä niitä sen mystillisen kokemuksen valossa, joka yksin niitä oikeuttaa. »Usko yksin tekee autuaaksi» on aivan tosi väitös siinä mielessä, mitä edellä olemme uskosta esittäneet. Samalla tavalla on tosi sen vastakohta: »epäusko vie kadotukseen eli pois jumalasta.»

Kun Luther sanoi, että synty on epätäydellisyyttä eikä sinään vieroita meitä jumalasta, puhui hän kokemuksesta. Ihmiskunta on epätäydellinen. Syntiä, erehdyksiä, vääriä tekoja emme voi välttää, niin kauan kuin olemme epätäydellisiä. Mutta nämä eivät itsessään vieroita meitä jumalasta. Toisin sanoen: meidän tulee käsittää, että jumala rakastaa meitä epätäydellisyydestämme huolimatta: meidän syntimme eivät merkitse mitään jumalan silmissä; jumala ei meitä tuomitse, sillä jumala on rakkaus. Mutta meihin itseemme syntimme vaikuttavat. Kun teemme syntiä, hämmentyy uskomme jumalan rakkauteen. Epäusko pääsee meissä vallalle. Ja »synty» personallisessa merkityksessä on siis ihmiselle se, minkä seurauksena on epäusko, joka häiritsee yhteyttämme jumalan kanssa.

Voimme löytää valaisevan analogian jokapäiväisestä elämästä. Kaksi ihmistä rakastaa toisiaan – mies ja vaimo onnellisessa avioliitossa. Toinen alkaa tehdä syntiä, sanokaamme mies. Hän on joskus ajatuksissaan uskonon vaimolleen, lopulta joskus teossaankin. Hän kuitenkin yhä edelleen rakastaa vaimoaan ja uskoo, etteivät hänen pienet harha-asteleensa saata häiritä heidän onneaan. Mutta sitten tulee näkymätön seuraus. Mies alkaa epäillä viatonta vaimoaan. Hänen silmänsä sokaistuvat ja hänestä alkaa tuntua, että vaimonsa ei häntä rakasta. Epäusko herää hänen sielussaan uskon ja luottamuksen sijaan. Ja kun hän alkaa pukea epäilyksiään sanoiksi, rikkoontuu aviopuolisoiden hyvä ja hellä suhde.

Onhan inhimillisessäkin elämässä rakkaus, joka heijastaa ja kuvaa jumalan rakkautta, nimittäin äidin rakkaus, jonka jaloutta ja puhtautta on tuhansin kielin ylistetty. Ja totta on, että äiti, joka lastaan rakastaa, osaa sekä odottaa että kärsiä. Aina hän uskoo hyvää, aina hän luottaa ja tietää, että pohjaltaan hänen lapsensa ei ole paha. Jos kuin lasta panetellaan, syytetään, nuhdellaan, äidin rakkaus antaa anteeksi, peittää,

puhdistaa ja nostaa. Kuten Paavali sanoi: »Rakkaus on pitkämielinen, rakkaus on lempeä; rakkaus ei kadehdi, ei kerskaa, ei pöyhkeile, ei käyttäydy sopimattomasti, ei etsi omaansa, ei katkeroidu, ei lue kärsimäänsä pahaa, ei iloitse vääryydestä, vaan iloitsee totuudesta; kaikki se peittää, kaikki se toivoo, kaikki se kärsii.»

Yhtä mieletöntä kuin lapsen olisi epäillä äitinsä rakkautta, yhtä mieletöntä on itse asiassa ihmisen epäillä jumalan rakkautta. Kuitenkin hän itsestään joutuu sitä tekemään, jos hän »paaduttaa sydäntään» syntiä tekemällä. Sentähden apostolikin puhuu »luonnollisesta ihmisestä» joka ei ole herännyt uskon elämään, vaan kulkee ikäänkuin ainaisessa paatumuksessa, tietämättä mitään siitä jumalallisesta rakkaudesta, joka häntä ympäröi ja joka hänenkin sydämensä ovelle alati kolkuttaa.

Kun sanomme, että uskon sisältö on jumala, olemme vasta aivan ylimalkaisesti määritelleet sitä. Kun lisäämme että se on jumalan rakkaus, olemme havainneet ensimmäisen salaisuuden uskon mysteriosta. Mutta emme sillä läheskään vielä ole tyhjentäneet uskon sisältöä.

Jos nimittäin täällä kristikunnassa kysymme uskossa kokeneilta ihmisiltä, mitä he ovat kokeneet uskon sisällöstä muuta kuin sen, että se on jumalan rakkauden tuntemusta, saamme taas verrattain yksimielisen vastauksen. Melkein kaikki heränneet ihmiset vastaavat meille, että usko on mitä läheisimmässä yhteydessä Jeesuksen Kristuksen persoonan kanssa. Luther esim. selittää meille heti, että jumalan rakkaus meitä kohtaan ilmenee Jeesuksessa Kristuksessa. Tämän me kyllä ymmärrämme tarkoittavan aivan järjelle käsitettävää totuutta. Jeesus Kristus on ikäänkuin näyttänyt meille, millä tavalla jumala meitä rakastaa. Hänen persoonassaan on jumalan rakkaus ihmiskuntaa kohtaan täydellisenä ilmennyt. Häntä katsellessamme, hänen rakkauttaan ajatellessamme, siihen uppoutuessamme saamme kuvan jumalan rakkaudesta, niin, hänen rakkautensa voi suorastaan herättää meissä uskon jumalaan ja puhdistaa meitä. Tämän oli Luther kokenut. Hän ei tuntenut toisia uskontoja, mutta katolinen oppi ei tyydyttänyt semmoisenaan hänen totuuden janoaan. Hän taisteli ja kamppaili, kunnes hänen sielunsa puhdistui tuskien tulesa, kunnes jumala hänet siunasi ja hän löysi uskon ja rakkauden Jeesuksen Kristuksen jumalallisessa persoonallisuudessa.

Mutta samalla tuo jumalallisen rakkauden ilmeneminen Jeesuksessa Kristuksessa merkitsee muutakin. Jos tiedustelemme uskossa kokeneilta, saamme kuulla, että Jeesus Kristus itse elävänä todellisuutena on läsnä heidän uskossaan. Ei hän ainoastaan ole näyttänyt jumalallisen rakkauden luonnetta, hän yhä sitä näyttää. Ja jollain merkillisellä tavalla hän on niin yhtä tuon jumalan rakkauden kanssa, että hän — Jeesus Kristus — melkein on kuin tuo jumala. Ja täten uskon kokemus tulee kosketelleeksi sitä kristillistä dogmia, joka puhuu Kristuksen jumaluudesta, ja me jäämme ihmetellen kysymään, mikä tämä on ja liekö sittenkin tuossa opinkappaleessa jokin syvempi, salainen sisältö.

Ymmärrämme muutta mutkitta, että tämä on ydinkysymys uskon yhteydessä. Käykö usko aina käsi kädessä Jeesuksen Kristuksen persoonan kanssa — onko Jeesus Kristus uskon ehdoton sisältö — vai onko uskoa olemassa ilman Kristusta? Voisikohan ajatella, että »Jeesus Kristus» on nimitys, joka kuvaa määrättyä metafyyssillistä todellisuutta; sitä samaa todellisuutta saattaisivat silloin toiset kansat ja toiset uskonnot kuvata toisilla nimillä. Mutta vaikka niin olisikin, mistä johtuu, että uskossa kokeneet eivät saata vaihtaa Jeesuksen Kristuksen persoonaa toiseen? Vaikka he nimen muuttaisivat, jäisi heillä yhtäkaikki tajuntaan se persoonallisuus, se elävä olento, joka ilmeni maan päällä Jeesuksena Kristuksena. Epäilemättä tässä piilee jokin elämän salaisuus, jota ei käden käänteessä käy sivuuttaminen. Viisainta on sentähden, kuten alussa sanoimme, kysyä neuvoa niiltä, jotka ovat kylliksi paljon kokeneet uskon mysterioista voidakseen puhua tiedosta ja kokemuksesta. Ja ketkä tässä suhteessa lienevät kokeneempia kuin ensimmäiset apostolit ja Kristus itse?

Valitsemme niin muodoin uuden testamentin omia kirjoituksia todistajiksemme ja otamme lähinnä hebrealaiskirjeen oppaaksemme, koska se ennen kaikkea selvittelee juuri uskon salaisuuksia.

IV: MYSTILLINEN KRISTUS.

Usko ei ole niinkään »yksinkertainen» tai jokapäiväinen asia. Sillä on mysterionsa, salaisuutensa, joihin täytyy syventyä ja vihkiytyä. Joka tätä epäilee, lukekoon esim. seuraavat hebrealaiskirjeen lauseet: »tästä meillä on paljon sanottavaa, ja sitä on vaikea sanoin selittää, koska olette käyneet kovakorvaisiksi. Sillä te, joiden olisi jo aika olla opettajia, olette taas sen tarpeessa, että teille opetetaan jumalan sanan ensimmäisiä alkeita; ja olette tulleet sellaisiksi, jotka vielä tarvitsevat maitoa eikä vahvaa ruokaa. Sillä jokainen, joka vielä nauttii maitoa on kokematon vanhurskauden sanassa, sillä hän on lapsi; mutta vahva ruoka on täysikäisiä varten, niitä varten, joiden aistit tottumuksesta ovat harjaantuneet erottamaan hyvän pahasta. Jättäkäämme sentähden Kristuksen opin alkeet ja pyrkikäämme täydellisyyteen, laskematta taas uudestaan tuota perustusta, joka on parannus kuolleista töistä ja usko jumalaan, ja oppi kasteista ja käten päällepanemisesta, kuolleitten ylösnousemisesta ja iankaikkisesta tuomiosta; ja niin me tahdomme tehdä, jos jumala muutoin sen sallii». (5: 11- 14 ja 6: 1-3.)

Edellä olevat lauseet osoittavat meille, että hebrealaiskirjeen kirjoittajalla on syvällisiä tietoja henkisen elämän asteista, koska hän tahtoisi puhua korkeammista ja täydellisemmistä asioista kuin »Kristuksen opin alkeista». Samalla ne niinkään määrittelevät, mitä alkeihin eli perustukseen kuuluu, josta määrittelystä heti huomaamme, että nuo alkeet tekivät silloin saman psykologisen palveluksen kuin esim. teosofinen maailmankatsomus meidän päivinämme, valmistuen sielua uskoa vastaanottamaan. »Alkeissa» mainittu »usko jumalaan» on vain käsitettävä materialistisen ja ateistisen katsontakannan vastakohtaksi. Varsinainen usko on hebrealaiskirjeenkin mukaan syvemmässä yhteydessä Kristuksen kanssa, jota sanotaan »uskon alkuunpanijaksi ja täydelliseksi tekijäksi» (12: 2).

Tavallinen erehdys varsinkin kristittyjen kesken on luulo, että teosofiassa ei tiedetä mitään Kristuksesta. »Teosofiassa kieltävät Kristuksen», kuulee usein sanottavan. Kuinka suuri erehdys tämä on, sen me teosofit hyvin tiedämme. Me tiedämme, että teosofiassa on alusta saakka puhuttu Kristuksesta, vaikka enimmäkseen tavalla, joka poikkeaa oikeauskoisesta käsityksestä – tai ainakin näyttää poikkeavan. Sillä teosofia kiinnittää enimmäkseen huomiota siihen Kristukseen, jota se sanoo mystilliseksi Kristukseksi ja joka on »Kristus meissä». Kristilliset teologitkin puhuvat tästä Kristuksesta, mutta he varoittavat samalla antamasta »Kristuksen meissä» himmentää »Kristus meidän puolestamme». He toisin sanoen pitävät aina silmällä Kristuksen ulkonaista ja historiallista lunastustyötä, jota taas teosofia pitää väärinkäsitettynä ja väärennettynä opinkappaleena. Teosofia puolestaan edustaa sitä kantaa, joka ilmenee mystillisen runoilijan Angelus Silesiuksen sanoissa: »Mitä se meitä hyödyttää, jos Kristus syntyisi vaikka tuhat kertaa Betlehemissä, jollei hän kuitenkaan kertaakaan synny meidän omassa sydämessämme?» Teosofia on alusta saakka opettanut siitä Kristuksesta, joka on meissä, joka meissä syntyy ja kasvaa ja josta Paavalikin puhuu. »Niin monta kuin teitä on Kristukseen kastettu, olette Kristuksen päällenne pukeneet» (Gal. 3: 27) ja »rakkaat lapseni, joiden synnytystuskia minä jälleen kärsin, kunnes Kristus saa muodon teissä» (Gal. 4: 19); sillä, kuten Paavali opetti, meidän on kaikkien määrä päästä »yhteyteen uskossa ja jumalan pojan tuntemisessa, täyteen miehuuteen, Kristuksen täyteen täysi-ikäisyyden määrään» (Efes. 4: 13). Teosofia ottaa täten Kristus-kysymyksen

käytännölliseltä kannalta. Pääasia on, se sanoo, että elämme Kristuselämää, että elämässämme seuraamme Kristusta. Tämä taas on mahdollinen sen kautta, että mystillinen Kristus herää ja elää meissä.

Mikä siis on tämä mystillinen Kristus, jonka tulisi herätä elävään tajuntaan ja toimintaan meissä? Onko hän sama kuin evankeliumein historiallinen Jeesus Kristus? Viittasimme jo edellä siihen, että uskovaisten kokemuksessa Jeesus Kristus elää heidän uskossaan. Onko tämä totta ja missä määrin se on totta? Jos mystillinen Kristus on toista kuin historiallinen Kristus, minkätähden nimiä on sekoitettu ja miksikä käsitteet itse sekoittuvat?

Viivähtäkäämme vielä hetkinen mystillisessä Kristuksessa. Kysykäämme: kuka hän on? Monella teosofilla on ehkä epämääräiset käsitykset hänestä. Hän ei olekaan mikään »hän», vaan jokin salaperäinen elämänvoima eli prinsippi: »Kristusprinsippi». Kristus on yksi ihmisen seitsemästä prinsipistä: joko buddhi tai välistä myös aatmaa tai aatmaa-buddhi; joka tapauksessa rakkauden ja tarkemmin määriteltynä veljesrakkauden perusvoima ihmisen sielussa, aivankuin siemen, jonka määrä on itää ja kasvaa sielun maaperässä.

Tämä kaikki on viisasta ja kaunista puhetta siihen saakka, kunnes se muuttuu eläväksi kokemukseksi ja tiedoksi. Elävä kokemus taas todistaa, että ihminen tulee uskossa tietoiseksi jumalan rakkaudesta. Jumalan rakkaus tulvi häntä kohtaan. Hän tietää sisässään, että on olemassa joku, joka äärettömästi häntä rakastaa. Tätä rakastavaa olentoa, jonka yhteyteen hän joutuu ja joka ikäänkuin alkaa elää hänessä, hän nimittää jumalukseen – ja myös Kristukseksi. Hänelle selviää, mikä mystillinen Kristus on. Se on jumala.

Mystillinen Kristus on elävä jumala, logos, kuten teosofiassa sanotaan Johanneksen evankeliumin mukaisesti, ei ainoastaan »meissä», vaan myös meidän ulkopuolellamme. Mystillinen Kristus on samalla kosmillinen Kristus ja meissä asuva jumala on koko maailmamme jumala, koko aurinkokunnan logos. Emme saa erehtyä pitämään mystillistä Kristusta jonakin personallisena omaisuutenamme, meidän Kristuksenamme, joka elää vain meidän sielussamme. Meidän tulee tietää, että kun Kristus todella meissä herää, ei tämä ole mikään erikoinen tai uusi inhimillinen voima meissä, vaan todella kosmoksen ristiinnaulittu jumala, joka pyrkii meissä ylösnousemaan, heräämään ja syntymään.

Tätä kuvaa selvin sanoin hebrealaisepistola heti alussa. Lukekaamme sitä mystillisen kristuskokemuksen valossal

»Sittenkuin jumala muinoin monin erin ja monin tavoin oli puhunut isille profeetoissa, on hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille pojassa, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi, jonka kautta hän myös maailmat loi ja joka, ollen hänen kirkkautensa säteily ja hänen olemuksensa perikuva ja kantaen kaikki voimansa sanalla, on, sittenkun oli toimittanut puhdistuksen synneistä, istuutunut majesteetin oikealle puolelle korkeuksissa, tullen enkeleitä niin paljoa paremmaksi kuin hänen perimänsä nimi on jalompi kuin heidän» (1: 1-4).

Ensi silmäyksellä tuntuu kuin nämä sanat puhuisivat ainoastaan historiallisesta Kristuksesta, mutta kun tunkeudumme niiden henkeen, huomaamme, että ne yhtä hyvin ja yhtä selvästi puhuvat mystillisestä Kristuksesta juuri inhimilliseltä kannalta, oman kokemuksemme kannalta. Niinhän se on! Ennen oli kaikki tietomme eli paremmin sanoen arvelumme jumalasta ulkoapäin saatua toisten, kokeneiden, profeetain opetusten kautta. Me olimme vain »kuulleet» jumalasta, ei vielä jumalaa »nähtөө». Mutta nyt, meidän äskeisessä kokemuksessamme, olemme kuulleet jumalan oman äänen pojassaan, mystillisessä Kristuksessa, joka on puhunut meille välittömästi, omassa sielussamme. Nyt ei meidän enää tarvitse turvautua ulkonaisiin opettajiin ja profeettoihin. Nyt olemme nähneet jumalan oman pojan, Kristuksen, kaikessa hänen kunniansaan ja loistossaan. Hän on todella jumala itse, sillä hänen kauttansa on kaikki luotu, hän on kaiken täydellisyysperikuva ja hänen kädessään on kaikki voima ja valta! Hebrealaisepistola erityisesti teroittaa meille, että se on jumala itse, joka on itsensä meille ilmoittanut; älkäämme sitä epäillä, vaan uskokaamme.

Samalla hebrealaisepistola vie meidät tarkempaan tuntemukseen siitä jumalan olemuspuolesta, jota uskossa olemme saaneet kokea. Puhuessaan meille jumalan pojasta se tuo mieleemme tuon tärkeän totuuden logoksen kolmiyhteydestä, josta teosofia yhdessä kaikkien uskontojen kanssa opettaa ja jota oppia olemme koettaneet valaista kirjassa »Kirkonopin teosofia». Jumalan poika on logoksen toinen olemuspuoli, rakkaus, jota erityisesti nimitetään Kristukseksi; tämä jumalallinen rakkaus ei ole kaunis, epämääräinen tunne, vaan jumalan täydellisyyshahto. Se on ihmiskunnan elävä ihanne, täydellinen ihminen, Kristus, joka asuu logoksen tajunnassa. Jumalan rakkaus meitä kohtaan on sentähden sitä, että jumala tahtoo meidät täydellisiksi. Onhan tämänsuuntainen jokainen inhimillinenkin rakkaus. Emmehän mekään soisi, että rakastettumme vajois pahaan, syntiin, rikokseen! Päinvastoin tahdomme, että hän olisi mahdollisimman hyvä, jalo, epätsekäs ja viisas. Kuinka sitten jumalan rakkaus olisi muuta kuin jaloin inhimillinen rakkaus korkeimmassa potenssaan? Jumala todella rakastaa lapsiaan täydellisiksi. Jumalan voimakas rakkaus kääntää mieleemme pois pahasta ja synnistä ja saa meidät ikävöimään täydellisyyttä. Hänen rakkautensa puhdistaa meitä askel askelelta viisauden tullessa ja nostaa meidät vihdoin kirkastuksen vuorelle. Tämä jumalan rakkaus on Kristus.

Mystillisen Kristuksen tuntemisesta lausuukin hebrealaiskirje sattuvasti: ». . . sanoo herra: olen paneva lakini heidän mieleensä, ja heidän sydämeensä olen ne kirjoittava, ja olen oleva heidän jumalansa, ja heistä tulee minun kansani. Ja silloin ei kenenkään tarvitse opettaa kansalaistaan eikä kenenkään veljeään sanoen: 'tunne herra'; sillä kaikki tuntevat minut, heidän pienimmistään aina suurimpaan saakka» (8: 10-11).

Mutta vielä on ratkaisematta mystillisen Kristuksen suhde historialliseen Kristukseen. Vallitseeko niiden välillä yhteys? Miksi jumalan poikaa nimitetään Kristukseksi? Tai miksi Jeesus on saanut jumalan pojan, Kristuksen nimen? Onhan kreikkalainen sana »khristos» laatusana, joka merkitsee »voideltu» – samaa kuin hebrealainen »messias». Jos mystillinen Kristus on varsinainen messias, miksi Jeesusta on sillä nimellä kunnioitettu? tai jos Jeesusta pidettiin luvattuna messiaana, miksi jumalalle annettiin nimi messias eli Kristus? Kuten edellä sanoimme, uskossa kokeneet kertovat läheisestä yhteydestään Jeesuksen Kristuksen kanssa. Heidän kokemuksensa on huomioonotettava. Mitä hebrealaiskirje siitä opettaa?

V.

JEESUS KRISTUS.

Kun uskoa ajattelemme, soivat korvissamme Paavalin kaikuvat sanat: »sillä muuta perustusta ei kukaan voi panna, kuin mikä on pantu, ja se on Jeesus Kristus» (1 Kor. 3: 11). Ne kaikuvat korvissamme, kun tutkimme hebrealaisepistolaa ja koetamme muodostaa itsellemme kokonaiskuvan sen sisällöstä ja tarkoituksesta.

Hebrealaisepistolaa ydinoppi on oppi kahdesta »liitosta», vanhasta ja uudesta. Jumala on kaksi kertaa tehnyt liiton ihmiskunnan kanssa, ensi kerran lupauksessaan Aabrahamille, toisen kerran Jeesuksessa Kristuksessa. Tämä toinen eli uusi liitto on edellistä parempi: »jos tuo ensimmäinen olisi ollut moitteeton, ei toiselle olisi etsitty sijaa» (8: 7). Raamatussamme vanha testamentti kuvaa vanhaa liittoa, uusi testamentti uutta. Vanhan liiton yhteydessä puhutaan laista, kurista, jumalan vihasta ja uhrista, uuden yhteydessä taas armosta, anteeksiantamisesta, rakkaudesta. Kaksi nimeä esiintyy näiden liittojen symbooleina; uuden liiton symbolina ja panttina on Jeesus Kristus, vanhan edustajana on salaperäinen Melkisedek.

Kysymyksemme kohdistuukin nyt näihin henkilöihin. Kuka on Jeesus Kristus? Kuka on Melkisedek? Ehkä teosofinen maailmankatsomuksemme auttaa meitä ymmärtämään heitä.

Kuulkaamme, kuinka mahtavasti hebrealaiskirje kuvaa Melkisedekiä: »sillä tämä Melkisedek, Salemin kuningas, jumalan, korkeimman pappi, joka meni Aabrahamia vastaan, hänen palatessaan kuningasta voittamasta, ja siunasi hänet; jolle Aabraham myös antoi kymmenykset kaikesta ja joka ensiksi, niinkuin hänen nimensäkin sanoo, on »vanhurskauden kuningas», ja sen lisäksi vielä »Salemin kuningas», se on »rauhan kuningas», jolla ei ole isää, ei äitiä, ei sukua, jolla ei ole päivänsä alkua eikä elämänsä loppua, mutta joka on jumalan pojan kaltaiseksi kuvattu – hän pysyy pappina ainaisesti. Katsokaapa, kuinka suuri hän on, hän, jolle itse kantaisi Aabraham antoi kymmenykset parhaimmasta saaliistaan» (7: 1-4). Jeesuksesta taas sanotaan, että hän on tullut »ylimäiseksi papiksi Melkisedekin järjestyksen mukaan iankaikkisesti» (6: 20).

Melkisedekin salaisuuden ymmärtämiseen auttavat meitä ja meidän teosofista intuitioitamme varsinkin nuo sanat »rauhan kuningas, jolla ei ole isää, ei äitiä, ei sukua, jolla ei ole päivänsä alkua eikä elämänsä loppua», sillä voisivatko ne historiallisesti kuulua yhdellekään ihmiskuntamme ihmiselle? Eivätkö ne selvästi ilmaise, että tässä on kysymys olenosta, joka ei kuulu meidän ihmiskuntaamme, ei ole inhimillisesti syntynyt, vaikkakin hän meidän tähdellämme elää? Onko nyt semmoista olentoa? On useampiakin, on yksi ja on useampia. Melkisedek on sekä yksilöllinen että kollektiivinen nimi. Ei ole vaikea arvata, ketä ja mitä olentoja tuo nimi symbolisoi.

Aikojen aamulla, kun ihmiskuntamme vielä vaelsi ensimmäisessä lapsuudentilassaan, saapui tänne meidän kiertotähtemme joukko olentoja toisesta tähdestä. He tulivat tänne maapallon ihmiskuntaa opettamaan ja ohjaamaan, kasvattamaan ja kehittämään. Maailmassa vallitsee keskinäisen avunannon kaunis laki. Kehitys kävisi hitaasti päinsä, ellei ylemmät ja edistyneemmät auttaisi alempia. Vanhemmat veljet uhrautuvat nuorempien puolesta. Sentähden nuokin Venus-tähden viisaat olennot muuttivat tänne ja

perustivat maahan sen salaisen valkoisen veljeskunnan, joka lakkaamatta sen jälkeen on työskennellyt ja uhrautunut ihmiskunnan ja sen henkisesti hapuilevien yksilöjen hyväksi. Madame Blavatskyn Salainen Oppi kertoo näistä suurista viisaista adepteista ja mestareista ja etenkin heidän ihmeellisestä johtajastaan, joka Nirvaanan kynnyksellä istuen alati valvoo ihmisten kehitystä ja kasvua. Hänen alkuperäiset avustajansa ja palvelijansa ovat jo suureksi osaksi poistuneet maapallolta, mutta hän yksin jää uskollisesti loppuun saakka. Hän on »jumalan pojan kaltaiseksi kuvattu», logoksen, kosmillisen Kristuksen ruumistuma ylhäisissä maailmoissa, salaisen veljeskunnan ja ainoan ikuisen salaisen koulun iankaikkinen korkein johtotähti ja ylivalvoja. Hän on Melkisedek yksilöllisessä merkityksessä, samoin kuin Melkisedek kollektiivisesti käytetään koko salaisen veljeskunnan yhteisnimityksenä.

Kun nyt Jeesuksesta Kristuksesta sanotaan, että hän on »ylimäinen pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan iankaikkisesti», viitataan siinä selvin sanoin tärkeään teosofiseen oppiin mestareista ja ihmisielun henkisestä kehityksestä. Jeesus on pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan, hän on siis käynyt Melkisedekin koulua ja tullut vihityksi koulun järjestyksen mukaisesti. Mutta Melkisedekin koulu on kiertotähtemme salainen koulu, jossa totuuteen pyrkivät ihmisielut käyvät oppimassa, johon johtaa kaita tie ja ahdas portti, ja koska Jeesus on siinä koulussa käynyt, on hän siis ihminen, joka kaitaa tietä kulkien aste asteelta on voittanut tien vaikeudet, ottanut vihkimyksen vihkimyksen jälkeen ja vihdoin saavuttanut sen elämän kruunun, sen Kristusvihkimyksen, joka iankaikkisiksi ajoiksi tekee hänet »ylimäiseksi papiksi» ihmisten kesken, heidän opettajakseen, johtajakseen ja vapahtajakseen. Täten hebrealaisepistola täydellisesti tukee teosofista oppia Jeesuksen mestariudesta ja hänen sitä edellä käyvästä kehityksestään.

Pitämällä kiinni tästä näkökannasta Jeesuksen Kristuksen mestariudesta teosofisessa merkityksessä, voisimme siis arvella uskon kokemusten suhteen seuraavaan tapaan. Usko on erikoisesti kristillinen ilmiö. Jeesus Kristus on kristikunnan mestari. Onko siis mitään luonnotonta siinä, että kristitty ihminen uskossaan joutuu tekemisiin oman uskonsa mestarin, Jeesuksen kanssa? Eikö se rakkaus, joka ihmistä uskossa kohtaa, joka virtaa hänen luoksensa näkymättömän olennon puolelta, ole juuri Jeesuksen rakkaus häntä kohtaan? Se jota ensin nimitämme jumalan rakkaudeksi ja joka sitten uskovaisten kokemuksessa näyttäytyy olevan läheisessä suhteessa Jeesukseen Kristukseen, onkin tämän mestarin personallinen rakkaus, jota hän tuntee kaikkia niitä ihmisieluja kohtaan, jotka pyrkivät häntä seuraamaan ja olemaan hänen opetuslapsinaan. Se on täten elävä inhimillinen olento, jonka voimakas ja puhdas rakkaus nostaa ja kasvattaa meitä epätäydellisiä ja syntisiä ihmislapsia. Mestari Jeesus on meille mystillisen Kristuksen elävä ruumistuma, kosmillisen logoksen inhimillinen ilmestys, samoin kuin toiset mestarit ovat toisille.

Niin totta kuin tämä onkin, ei se vielä kaikkea selitä. Hebrealaiskirjettä lukiessamme nousee vielä mieleemme ratkaisematon kysymys. Miksi puhutaan vanhasta ja uudesta liitosta? Miksi lausutaan esim. näin »sanoessaan 'uuden' hän on julistanut ensimmäisen liiton vanhentuneeksi; mutta se, mikä vanhenee ja on aikansa elänyt, on häviötänsä lähellä» (8: 13). Jos näillä sanoilla olisi ainoastaan mystillinen merkitys, jos ne vain tarkoittaisivat psykologisia ajanjaksoja ihmisielun kehityksessä, silloin tietysti »vanha liitto» kuvaisi sitä aikaa, jolloin ihmisielulla ei vielä ole tietoa sisäisestä vapahtajasta, jolloin se vain profeettoihin luottaen uskoo ulkonaiseen jumalaan, ja taas »uusi liitto» sitä myöhempää sielun ikää, jolloin sielu omassa sisäisessä pyhätössään on oppinut tuntemaan sen vapahtajan, sen mystillisen Kristuksen ja jumalan, josta sielu yleensä voi tietoa saavuttaa. Mutta jos niin olisi, minkätähden hebrealaisepistola puhuisi tämän vanhan liiton symbolisesta edustajasta, Melkisedekistä, niin vapisevalla, niin aaveensekaisella kunnioituksella? Kunnioitus on luonnollinen, jos on puhe salaisesta koulusta ja valkoisesta veljeskunnasta — ja että siitä on puhe, olemme edellä näyttäneet. Mutta miksi siinä tapauksessa vanhaa liittoa moititaan ja miksi yleensä puhutaan uudesta ja vanhasta liitosta? Onhan salainen veljeskunta yksi ja muuttumaton ja onhan jokaisen ihmisielun kuljettava kaita tie sen veljeskunnan pyhään temppeeliin. Mikä siinä on uutta, mikä vanhaa? Eihän mikään suhde synny ihmisielun ja salaisen veljeskunnan välillä, ennenkuin ihminen on psykologisesti uudessa liitossa! Kuinka siis Melkisedek saattaisi kuulua »vanhaan» liittoon? Jos »liittoja» ymmärretään mystillispsykologisesti, kuuluu Melkisedek ehdottomasti »uuteen» liittoon.

Tämän nojalla meidän täytyy tulla siihen johtopäätökseen, että hebrealaisepistolaa »liitoilla» on jokin toinen, ehkä historiallinen merkitys. Tai jos merkitys on mystillinen, on se sitä tavalla, jota emme vielä ole oivaltaneet. Tätä seikkaa meidän nyt tulee tutkia.

VI.

VANHA JA UUSI LIITTO.

Hebrealaiskirjeen kuvauksen vanhasta ja uudesta liitosta emme voi ymmärtää tarkoittavan ainoastaan yksilöllispsykologista mystiikkaa; kuvaus on laadittu siihen tapaan, että se välttämättä tarkoittaa jotain muutakin mysteriota. Tämä toinen merkitys on arvattavasti historiallista laatua.

Jos Melkisedek edustaa salaista veljeskuntaa ja salaisen koulun alkuperäistä metodia, tuntuu kuin Jeesus Kristus, joskin hän on saavuttanut mestariuden Melkisedekin s. o. salaisen koulun järjestyksen mukaisesti, edustaisi jotain omaa uudempaa kehitysjärjestelmää, jota hebrealaiskirje pitää nimenomaan »parempana». Jos vanhaa kehitystapaa kuvataan sanoilla laki, uhri, kuri, kuvataan taas uutta nimityksillä usko, armo, anteeksianto. »Jos siis täydellisyys olisi ollut saavutettavissa leviläisen pappeuden kautta, sillä sen alla laki kansalle säädettiin, miksi sitten oli tarpeen, että toisenlainen pappi nousi Melkisedekin tavoin, eikä tullut nimitetyksi Aaronin tavoin? Sillä pappeuden muuttuessa tapahtuu välttämättä lainkin muutos.» (7: 11, 12) Täten kyllä entinen säännös kumotaan, koska se oli voimaton ja hyödytön – laki ei näet tehnyt mitään täydelliseksi – mutta sijaan pannaan parempi toivo, jonka kautta lähestymme jumalaa. Ja mikäli tämä ei tapahtunut ilman valantekoa – nuo näet ovat ilman valaa tulleet papeiksi, mutta tässä valalla, sen asettamana, joka sanoi hänelle: »Herra on vannonut eikä sitä kadu: sinä olet pappi iankaikkisesti, – sikäli on myös se liitto parempi, jonka takaajaksi Jeesus on tullut» (7: 18-22). »Ja noita toisia pappeja on täytynyt olla useampia, koska kuolema ei ole sallinut heistä kenenkään pysyä; mutta tällä on katoamaton pappeus, sentähden, että hän pysyy iankaikkisesti, jonka tähden hän myös voi täydellisesti pelastaa ne, jotka hänen kauttaan jumalaa lähestyvät, koskapa hän aina elää rukoillakseen heidän edestään!» (7: 23-25).

Niin, hebrealaiskirje väittää selvin sanoin, että täydellisyys, ihmiselämän siveellinen ja henkinen päämäärä ei ollut saavutettavissa ennen Jeesuksen Kristuksen ilmestymistä – lain tie ei siihen vienyt. Täydellisyyteen vie ainoastaan se uskon tie, joka Jeesuksessa Kristuksessa on avautunut. Mikä siis on vanhan liiton lain tie, mikä uuden liiton uskon tie? Ja mikä merkitys on käsitteellä »täydellisyys»?

Nämä seikat selvenevät meille, jos turvaudumme teosofisen maailmankatsomuksen avaamiin näköaloihin.

Samoin kuin hebrealaiskirje opettaa teosofiakin, että ihmiselämän henkinen tarkoituserä eli ihmissielun kehityksen päämäärä on täydellisyys. Tähän täydellisyyteen sisältyy monenlaisten kykyjen saavuttaminen, mutta lyhyesti määriteltynä se on yksilöllisen ja personallisen tajunnan ääretön syventyminen ja laajentuminen. Tämä tajunnan laajentuminen on, kuten teosofiasta tiedämme, siksi objektiivinen asia, että sillä on suoranainen vastaavaisuutensa ihmisen aineellis-ilmiöllisessä olemuksessa: hänen auransa eli sielullinen ilmakehänsä suurenee ja kirkastuu, samassa määrin kuin hän etenee henkisen kehityksen kaidalla tiellä.

Jos nyt ihmiskunta olisi jätetty yksin – ilman korkeampaa apua – taivaltamaan kehityksen tietä, ymmärrämme, kuinka hidas kehitys olisi ollut. Siirtyminen eläimellisestä vaistoelämästä inhimilliseen

ajatteluun olisi vaatinut arvaamattomia ajanjaksoja ja mistä olisi löytynyt porras uskonnolliseen hartauteen ja jumalallisten ihanteiden ymmärtämiseen? Vielä on ihmiskunta syvästi kiinni elämellisyydessä ja raa'assa itsekkyydessä, mutta toinen puoli sen tajuntaa on kuitenkin kokenut jumalallisen korkeita ja puhtaita ajatuksia ja tunteita. Tämä on ollut mahdollista sen avun kautta, minkä ihmiskunta on saanut korkeampien olentojen puolelta, josta meillä on todistuksena maailman uskonnot ja yleensä kaikki muistomerkit ja jäljet suurten viisaiden ja »jumalan poikain» esiintymisestä maan päällä.

Siitä lähtien kun Melkisedek joukkoineen muutti maan päälle ja perusti salaisen veljeskunnan ja salaisen koulun, siitä saakka on viisauden salainen tie ollut auki maapallon ihmislapsille. Näiden alkuperäisten opettajien ääni on kohottavana ja kutsuvana kaikunut läpi aikojen: noudattakaa meidän neuvojamme, lapset maan, totelkaa mitä me teille käskemme, tehkää niinkuin me teille opetamme, niin te viisastutte ja kehitytte. Me ilmoitamme teille elämän lain ja kehityksen salaisen järjestyksen. Jos te lakia tottelette, kasvatte viisaudessa ja tiedossa.

Entä laki? Se oli aina sama. Se aina teroitti hyveitä. Ihmisen tuli luopua pahasta – laki selitti mikä oli paha. Hänen tuli pyrkiä kaikkeen hyvään – laki viittasi siihen synnittömyyteen, puhtauteen, jalouteen ja epäitsekkyyteen, joka oli viisaiden tunnusmerkki.

Ei tarvinnut ihmiskunnan vaeltaa pimeydessä, sillä valo oli sille näytetty. Puhdistuksen ja vihkimyksen kaita tie, niiden taivaihin nousevat portaat, joiden alin askel kohosi keskellä ihmiselämän iloja ja suruja, oli avattu ja viitoitettu. Sillä kulkien, portaita nousten ihmisyksilö kehittyi ja kasvoi. Hän viisastui samassa määrin kuin hän eteni siveellisesti, ja hänen hyvytensä kasvaessa kasvoi hänen kykynsä rakastaa.

Mutta, sanoo hebrealaiskirje, täydellisyys ei sillä tavoin ollut saavutettavissa. Ihminen tosin nousi taivaihin, mutta taivas ei tullut alas maan päälle. Ihminen tosin tuli jumalaksi, mutta jumala ei vielä tullut ihmiseksi. Sillä ihmisen täydellisyys ei ole sitä, että ihminen häipyy jumalaan, vaan sitä, että jumala täyttää ihmisen ihmisenä. Ja kuinka tämä taas oli mahdollista ilman ihmistä, jonka tajunta ulottui koko ihmiskuntaan, koko aurinkokuntaan? Sillä pienemmässä alassa ei suinkaan jumalan itsetajunta voinut liikkua!

Koko ihmiskunta eli sentähden kuin odotuksessa. Se odotti hetkeä, jolloin taivas ja maa ojentaisivat toisilleen kättä, jolloin jumala ja ihmiskunta sulautuisivat yhdeksi. Tämä ei voinut tapahtua Melkisedekin kautta. Melkisedek ja hänen henkijoukkonsa olivat vieraita tällä tähdellä, suuria opettajia ja auttajia, mutta eivät ihmisiä. Ihmiset, jotka kulkivat heidän jäljissään, tulivat henkiolentoina itsetietoisiksi, ehkäpä ihmisinä jumaliksi, mutta ei jumalina ihmisiksi; he nousivat itse jumalan luo, mutta eivät tuoneet jumalaa ihmisten kesken. Missä oli syy ja missä salaisuus? Se oli rakkaudessa ja rakkauden puutteessa.

Melkisedek rakasti ihmiskuntaa, ah, kuinka hän rakasti! Mutta hänen rakkautensa oli kuin vanhemman veljen, kuin ystävän, kuin sukulaisen, jolle on uskottu nuoremman omaisen holhous. Hän ohjaa nuorempansa kehitystä, hän suunnittelee tämän elämänjuoksua, hän opastaa, hän oikaisee, hän neuvoa. Hän on ihmiskunnan jumalallinen kaitsija, jonka huostaan taivaallinen isä on uskonut surujen tähden, ja hän on täydellisyydessään saavuttamaton.

Mutta hänen, Melkisedekin, rakkaus ei ollut niinkuin äidin, joka ymmärtää poikansa täydellisesti, joka heikkoudessa on poikansa tuki ja synnissä hänen turvansa, eikä se ollut niinkuin morsiamen tai yljän, joka unohtaa itsensä rakastettunsa ihailussa, jonka inhimillisen kirkas katse näkee kauneuden, missä vielä on rumaa, ja hyvän, missä vielä on pahaa. Sillä kuinka hän, joka seisoi äärettömän korkealla, olisi voinut ihaila ja inhimillisellä rakkaudella rakastaa sitä, joka mateli hänen jalkojensa juurella? Hän armahti sitä ja sääli sitä, mutta sen syvin salaisuus oli sen itsensä ratkaistava, sen korkein korkeus sen itsensä löydettävä. Jotta jumala osaisi ymmärtää ja rakastaa ihmisiä, täytyy hänen »kaikessa tulla veljiensä kaltaiseksi» (2: 14); ei hän osaisi

»sääliä heikkouksiamme, ellei hän olisi kaikessa kiusattuna samalla lailla kuin mekin» (4: 15), eikä hän osaisi »kiusatuista auttaa, ellei hän itse ole kiusattuna kärsinyt» (2: 18).

Kuinka tämä jumalan ihmiseksi tuleminen, tämä jumalan inkarnatsioni, saattoi käydä päinsä? Kuten sanottu, ainoastaan ihmisen välityksellä, joka kaikki ymmärsi ja kykeni kaikkia rakastamaan. Tätä ihmistä Melkisedek odotti, tätä ihmistä odotti jumala.

Oliko sitä ihmistä olemassa? Pieni ryhmä ihmisiä – Melkisedekin valituista – aavisti mysteerion lähestymistä, ja yksi heistä – valituista valittu – uhrasi itsensä, jotta mysteerio täyttyisi. Se ihminen tuli, ja se oli hän, joka viimeisessä ruumistuksessaan kantoi Jeesus Natsarealaisen nimen.

Jeesus Kristus tulee täten ihmiskunnan historian käännekohtaksi, josta uusi ajanjakso alkaa, keskustaksi, johon vanha liitto lakina päättyy ja josta uusi uskossa alkaa. Hän on yksilönä ihmisistä merkillisin, ja me emme suinkaan kykene »päästämään hänen kengännauhojaan» eli kertomaan hänen yksilöllisen merkityksensä kulkua. Takanaan hänellä on pitkä sarja maallisia ruumistuksia, joiden kuluessa hän kasvoi viisaudessa ja tiedossa. Hän kuului niihin, jotka jo varhain ihastuivat seuraamaan suuria opettajia ja nousemaan kirkkaudesta kirkkauteen Melkisedekin koulun vihkimyksessä. Mutta hän kuului samalla niihin, jotka tahtoivat, ettei mikään inhimillinen olisi heille vieras, ja sentähden syöksyivät kaikkiin kärsimyksiin ja kiusauksiin. »Ja lihansa päivinä hän kovalla huudolla ja kyynelillä uhrasi rukouksia ja anomuksia sille, joka voi pelastaa hänet kuolemasta; ja hänen rukouksensa kuultiin hänen jumalanpelkonsa tähden» (5: 7).

On vain yksi asia, joka aina yksimielisesti kerrotaan hänestä: Vaikka hän tunsi inhimilliset heikkoudet ja inhimilliset kiusaukset, hän kuitenkin oli »ilman syntiä» (4: 15). Kuinka tämä oli mahdollista? Jos hän oli ihminen, kuinka hän saattoi olla ilman syntiä? Jos nuo sanat tarkoittavat jumalan inkarnatsionia, sitä, että jumala Jeesuksen Kristuksen kautta tutustui inhimillisiin heikkouksiin ja kiusauksiin, silloin kyllä ymmärrämme, että Jeesus ollessaan jumalan täyttämä oli ilman syntiä. Mutta miksikähän sitä ollenkaan huomautetaan? Tottahan jumala on ilman syntiä eikä se suinkaan ollut Jeesuksen ansioksi luettava, ettei jumala hänen kauttaan tehnyt syntiä. Sitäpaitsi on mahdotonta ajatella, että jumala olisi ollut täydellisesti Jeesuksessa hänen aikaisemmissa ruumistuksissaan. Nyt kuitenkin nimenomaan huomautetaan, että Jeesus oli ilman syntiä jo »lihansa päivinä» – vieläpä juuri niissä. Mikä niin ollen on tämän salaisuuden ratkaisu?

Niin, Jeesuksen erikoisuus oli juuri siinä, että hän alusta saakka, siis siitä hetkestä lähtien, jolloin hän aloitti esoteerisen itsekasvatuksensa, oli »ilman syntiä». Hebrealaiskirjeen sepittäjä samoin kuin muut pyhät kirjoittajat ovat juuri tällä lausunnolla tahtoneet korostaa sen uuden psykologisen kyvyn, joka Jeesuksessa niin loistavalla tavalla oli etualalla. Ja mikähän mahtanee olla tämä uusi psykologinen kyky?

Se on yksinkertainen asia maailmassa, kun sen nimeltä mainitsemme ja kuitenkin me sillä paljastamme elämän suurimman ja syvimmän salaisuuden.

Tämä merkillinen kyky, joka ottaa pois »synnin», on rakkaus. Että Jeesus aina oli ilman syntiä, merkitsee, että hän aina rakasti. Hän ei koskaan tehnyt mitään ilman rakkautta. Hän ei koskaan mihinkään uskonut, ennenkuin hänen sydämensä sitä rakasti. Hän oli tavallaan ylpein ja uppiniskaisin ihminen, sillä hän ei koskaan totellut, ennenkuin hän rakasti ja rakkaudessa ymmärsi. Mutta hän rakasti aina.

Hän ei ollut mikään psykologinen mahdottomuus. Jokaisessa ihmisessä on siemen tuohon rakkauden synnittömyyteen. Kun ihminen rakastaa, ei hän voi ajatella alhaista, ei tuntea itsekkäästi, ei tehdä pahaa. Hän on rakkaudessa puhdas ja synnitön. Jeesuksen Kristuksen jälkeen ovat tuhannet ihmiset tunteneet sisimmässään, että rakkaus on synnin vastakohta, mutta lieköhän kukaan niin voimakkaasti rakastanut kuin Jeesus? Jeesus on todella veljistä ensimmäinen. Buddha oli tuon saman rakkauden partaalla, mutta hän koroitti viisauden ylemmäksi, Jeesus sitävastoin asetti rakkauden elämän korkeimmaksi voimaksi.

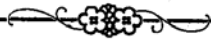
Ja rakkaus sai ihmeen aikaan. Ennen jumala – logos – oli vain voinut »puhua profeettain suun kautta» (1: 1), s. o. ottanut haltuunsa vain osan profeetan inhimillisestä olemuksesta, nyt sitä vastoin tapahtui logoksen mieskohtainen inkarnatsioni. Jeesus antoi olemuksensa kokonaan jumalalle.

Jumala siis ilmestyi maan päälle ihmisen olemuksessa. »Ken pojan näkee, hän näkee isän.» Jumalan tajunta käsitti tästälähtien koko inhimillisen maailman. Ja sentähden tapahtui suuri muutos ihmiskunnan historiassa. Ennen jumala asui taivaissa, nyt hän oli myös maan päällä ja – »maan alla», syvimmissä helvetissä. Olihan jumala siellä aina ollut – personattomana. Mutta nyt hän oli persoonallisesti läsnä kaikkialla – myös joka ihmisessä.

Jeesuksen Kristuksen rakkauden kautta jumala on astunut joka ihmisen sieluun, ja jokainen ihminen, joka maan päälle syntyy, voi löytää jumalan itsessään – jumalan, joka samalla on Jeesus Kristus.

Niin on Jeesuksen Kristuksen kautta »uusi liitto» solmittu. Uusi tie on auki, uskon tie. Kun ihminen uskossa ottaa vastaan vapahtajan, syntyy Kristus hänen sielussaan. Ei silti »vanha liitto» ole päättynyt käytännössä. Kyllä ihmiset vielä lain tietä kulkien saattavat pyrkiä täydellisyyteen – ja ennemmin tai myöhemmin he kohtaavat Kristuksen silläkin tiellä. Uusi liitto on vain avannut uuden tien, joka hebrealaiskirjeen ja monen, monen kokemuksen mukaan vie paremmin, s. o. varmemmin ja suuremmin päämäärää, täydellisyyttä kohti.

Uskon tiellä Kristus kuljettaa ihmisiä täydellisyyttä kohti. Ja hänen kulkemisensa on elämää täydellisyydessä, sillä se on elämää rakkaudessa. Mutta rakkaudella on selvät tunnusmerkit, joista Kristus ihmisen sielussa opettaa. Sentähden on meidän välttämättömästi käsitettävä rakkaus ja täydellisyys Kristuksen hengen mukaisesti. Katsokaamme siis, mitä täydellisyys on tässä uudessa merkityksessä.

VII

TÄYDELLISYYS.

Laki, josta hebrealaiskirje nimenomaan sanoo, ettei se »tehnyt mitään täydelliseksi» (7: 19), on saman auktoriteetin mukaan »vain tulevan hyvän varjo eikä itse kappalten perikuva» (10: 1). Perikuva on tietenkin Kristus eli jumalan rakkaus, joka Jeesuksen Kristuksen esiintymisen kautta ja jälkeen on jokaisen ihmisielen omaksuttavissa uskossa. Jumalan rakkautta ei voida noudattaa eli matkia niinkuin lakia, se on uskossa elettävä.

Tällä määritelmällään hebrealaiskirje asettaakin vanhan ja uuden liiton välisen eron silmiinpistävään valaistukseen. Vanha liitto nojautuu muotoon, uusi henkeen. Vanhassa liitossa täydellisyys on ulkoapäin nähty ihanne, uudessa se on elämää hengen täydellisyydessä. Kun pyhä ihminen tekee pyhiä ja hyviä tekoja, sanovat ne, joiden ajatukset kulkevat vanhan liiton suuntaan: »noudattakaamme hänen esimerkkiään; tehkäämme yhtä kauniita ja yhtä hyviä tekoja, niin tulemme mekin pyhiksi.» Mutta uuden liiton ihmiset tietävät ja sanovat: »eivät mitkään teot, olivatpa kuinka hyviä ja pyhiä tahansa, tee meitä pyhiksi; ne joko vieroittavat meitä pyhydestä tai lähentelevät meitä siihen, mutta ainoa keino tulla pyhäksi on löytää pyhyden salaisuus omassa olemuksessamme.» Emme koskaan voi tehdä itseämme täydellisiksi; voimme ainoastaan tulla siksi siten, että täydellisyyden elämä meissä puhkeaa. Emme koskaan voi saavuttaa täydellisyyttä ajassa; mutta täydellisyyden ikuinen elämä voi uskon kautta syntyä meissä.

Vanhan liiton ihmiset luulevat, että heidän on opittava ajattelemaan määrättyllä tavalla ja määrättyitä asioita (hyveitä, totuuksia), jotta ihanne ottaisi heissä muodon. Mutta uuden liiton ihmiset tietävät, että jumalan rakkaus – Kristus – yksin voi kullekin yksilökohtaisesti määrätä, miten ja mistä hänen on ajateltava. Järjen ja ajatuksen kautta pyritään jumalan rakkauteen, mutta kun usko on herännyt, astuu järki rakkauden palvelukseen. Ajatuksellaan ihminen ohjaa kohtaloaan, mutta kohtalonsa herra on vain se ihminen, jonka uskossa rakkaus ohjaa ajatusta.

Sanoimme edellä, että Jeesus ei tehnyt syntiä, sentähden että hän oli päässyt perille rakkauden mysterioista. Rakkaus poistaa synnin. Rakkaus selvittää kärsimyksen salaisuuden.

Mikä on kärsimys? Synnin palkka niinkuin kuolemakin. Vanhassa liitossa kärsimys seuraa synnin kintereillä. Synnin pettämänä ihminen paatuu (3: 13), ja hänen paatunut, epäuskoinen sydämensä saa hänet luopumaan elävästä jumalasta (3: 12), joka silloin vihastuu ja heittää syntisen kärsimyksen tulipätsiin (3: 10, 11, 17, 18). Buddhalaiset nimittävät samaa syysuhdetta karman laiksi ja sanovat, että jokainen paha teko, sana ja ajatus tuottaa vastaavan kärsimyksen synnin karmallisena seurauksena. Kärsimys puolestaan opettaa ihmistä kammoamaan ja välttämään syntiä. Mutta yhtä vaivaloista ja pitkälistä kuin ihmisen on voittaa synti, yhtä vaikeata hänen on vapautua kärsimyksestä. Lain tiellä vanhassa liitossa ei täydellisyyttä tässä saavutetakaan.

Rakkauden täyttämänä ihminen sitä vastoin ei tee syntiä. Hänen »syntinsä ovat anteeksiannetut», sillä hän ei etsi omaansa. Ja kun hän ei syntiä tee, ei häntä kärsimykseen kohtaa. Rakkaus vapauttaa hänet kärsimyksestä. Hän ei oman itsensä takia osaa kärsiä.

Kuinka tämä on ymmärrettävä? Eikö Jeesus Kristus kärsinyt? Eikö ihminen, jossa Kristus elää, enää tunne kärsimystä? Mutta Jeesustahan sanottiin »surujen mieheksi». Ja kaikki pyhät ihmiset ovat tavalla tai toisella olleet marttyyrejä. Eivätkö he kärsineet? Kyllä pyhät kärsivät niinkuin Jeesuskin kärsi. Mutta he eivät kärsi omien syntiensä tähden. He ottavat toisten synnit päällensä ja kärsivät heidän kanssaan. Heidän kärsimyksensä on yhteiskärsimystä (ruotsiksi *medlidande*). Heidän tajuntansa elää jumalan rakkaudessa, ja jumalan rakkaus elää nyt näkyväistenkin maailmassa.

Rakkauden suuri lunastustyö, joka näkyväisessä maailmassa alkoi Jeesuksesta Kristuksesta, tähtää uudistamaan ja muuttamaan ihmisen ruumiillista olemusta. Kun ihminen luovuttaa järkensä ja ajatuksensa jumalan rakkaudelle, silloin jumalan rakkaus kirkastaa ihmisen aivoja, ja ihmisen sydän muuttaa hänen päähänsä. Ihminen ei enää usko pahaa. Hän näkee hyvän piilevän kaikkialla. Ja kun ihminen antaa sydämensä jumalan rakkaudelle, silloin jumalallisen rakkauden viisaus puhdistaa ja täyttää hänen sydämensä, niin että ihminen luulee aivonsa muuttaneen rintaansa. Hän ei tunne omia suruja, mutta yhtyy toisten ihmisten sydämiin, kärsii heidän kanssaan, näkee heidän surunsa ja syntinsä ja osaa heitä lohduttaa.

»Taivasten valtakunta on lähestynyt», sanoi Jeesus. Se oli todella lähestynyt, valtakunta, jossa jumalan rakkaus on hallitsijana, sillä ennen se oli saavutettavissa vain hengessä, mutta nyt se odotti ruumiin kynnyksellä. »Tehkää parannus», käski Jeesus, »muuttakaa mielenne kokonaan». Mieli oli muutettava, oli hyljättävä vanhat arvot ja mittapuut. Ennen puhuttiin oikeasta ja väärästä, velasta ja maksusta, rikoksesta, kostosta, rangaistuksesta. Nyt ei mielessä saa olla muuta kuin rakkautta, iloa, kärsivällisyyttä, anteeksiantoa. »Jos joku lyö sinua poskelle, käännä hänelle toinen.» »Jos joku vie sinulta takin, anna hänelle paitakin.» »Älä vastusta sitä, joka paha on.» Älä anna ruumiisi tehdä rakkauden vastaisia tekoja. Älä itse ole toisenlainen kuin ruumiisi. Jos ruumiisi tuomitsee, kuinka itse silloin rakastaisit? Katso, rakkauden kautta on ruumiisi lunastettu.

Jeesus Kristus toi rakkauden ruumiin valtakuntaan ja teki siitä taivaan. Taivaassa ei vuoda veri. Älköön ruumiinkaan veri vuotako.

Tässä on huomattava ero vanhan ja uuden liiton välillä. Vanhassa liitossa saattoi laki ja oikeus vaatia, että ihmiset vuodattivat verta ja tappoivat toinen toisensa esim. sodassa. He saattoivat tehdä niin hyvässä tarkoituksessa, jopa »rakkaudessa». Bhagavad Gitaan ylevän runoelman kehys on sotatantereelta lainattu, itse herra Krishna on mukana taistelussa ja kehottaa ihmistä – Ardshunaa – rohkeasti hyökkäämään vihollisten kimppuun huolimatta siitä, että viholliset olivat hänen omia sukulaisiaan, koska kuitenkin ihmisen aatmaa, hänen todellinen itsensä, oli kuolematon eikä mitään kadottanut ruumiin kuolemassa. Niin ylevä kuin tämä oppi on vanhan liiton valossa, on se uudessa ontto ja hengetön. Rakkaus asuu nyt ruumiin maailmassa, ruumiskin on lunastettu, sentähden ei ruumis saa suorittaa vihan töitä. Tappaminen ei ole rakkautta. Sen alkuperä on vihassa (»kuolema on synnin palkka»). Sentähden rakkauden täydellisyys vaatii ruumiillista tappamattomuutta. Kuolema ei ole pelättävä. »Älkää pelätkö ruumiin tappajaa.» Mutta varokaa, ettette itse tartu miekkaan.

Täydellisyydestä voisi uuden liiton valossa puhua paljon. Pitäisi esittää kaikki, mitä Kristus on sanoissa opettanut, ja kaikki mitä muuten saatamme ymmärtää hänen olemuksestaan, sillä täydellisyys on Kristus, »kappalten perikuva». Mutta mitä tahansa puhummekin, emme sillä moiti vanhaa liittoa. Täydellisyys – Kristus – on aina ollut sama, »sama eilen, sama tänään ja sama iankaikkisuuksien iankaikkisuuksissa», ja täydellisyyttä saattoi aina nähdä ja aina tavoitella; se vain ei ollut saavutettavissa samalla tavalla eikä yhtä perinpohjaisesti ennen Kristusta kuin Kristuksen jälkeen. Ihmisen ylemmät käyttövälineet saattoivat kehittyä kuinka täydellisiksi tahansa, mutta hänen fyysillinen ruumiinsa jäi tavallaan kehityksen ulkopuolelle.

Itämaiden uskonnossa huomaammekin usein, että fyysillistä ruumista halveksitaan, että sitä ei aina oteta edes lukuun, kun ihmisen periaatteita luetellaan. Olemmehan kristinuskonkin aikana nähneet sellaista tendenssiä. Mitä me tässä puhumme Kristuksesta ja hänen työstään ei olekaan suoranaisesti tekemisessä eksoteerisen kristinuskon kanssa. Eivät kristilliset kirkot tänäpäivänä ole selvillä Jeesuksen Kristuksen elämäntehtävästä. »Hedelmästä puu tunnetaan» ja kristinkirkot ovat pitkän vuosisatoja osoittaneet, että heidän puunsa ei ole vielä Kristus, että he eivät vielä ole Kristuksen hengen läpäisemiä. Kieltämättä kirkkojen ansio on suuri: ne ovat säilyttäneet kalliin helmen läpi pimeiden aikojen, tietämättä itsekkään, kuinka kallis heidän helmensä oli. Monet ihmisielut ovat myös löytäneet Kristuksen ja ovat siitä ainakin osaksi kiitolliset kirkolle. Tulokoon siis kirkkojen osaksi se kiitos ja palkka, minkä ansaitsevat.

Kun hebrealaiskirjeen tavalla sanomme uutta liittoa »paremmaksi», emme siis tahdo heittää pienintäkään varjoa toisten uskontojen yli. Joka asioita oikein käsittää, hän tietää, että vanha ja uusi liitto ei olekaan tekemisessä uskontojen kanssa. Tänä päivänä on maan päällä lukuisia uskontoja, joista monet ovat periytyneet kristinuskon edellisiltä ajoilta. Kuuluvatko ne kaikki vanhaan liittoon? Eivät suinkaan. Ei mikään nyt kuulu vanhaan liittoon – koko ihmiskunta on nyt uudessa liitossa jumalan kanssa. Merkitseekö tämä taas, että emme enää osaa kulkea vanhan liiton lain tietä? Ei. Vanha tie on olemassa ja uusi tie, mutta ne lopulta yhtyvät siten, että jokainen tulee kulkeneeksi lopulta uutta tietä.

Tie on yksilöllinen asia. Missä uskonnossa tahansa – tai ilman uskontoa – ihminen saattaa kulkea lain tietä – ja pääsee sangen pitkälle. Missä uskonnossa tahansa – tai ilman nimitettyä uskontoa – ihminen niinikään saattaa kulkea uskon tietä ja edetä pitkälle. Molemmathan etsivät Kristusta »kappalten perikuvaa», ja molemmat löytävät Jeesuksen Kristuksen, toinen ennemmin ja toinen myöhemmin, koska Jeesus Kristus on logoksen personallinen ilmenemismuoto.

»Yksi on teidän mestarinne.» Mestareita on monta, monta on Melkisedekin valkoisen veljeskunnan adepteja, mutta kaikki he Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen jälkeen tunnustavat jumalan rakkauden Kristuksessa korkeimmaksi elämänohjeeksi ja viisauden syvimmäksi saavutukseksi.

II.

Pieni Ruusu-Risti-Katekismus.

I.

JEESUKSEN KRISTUKSEN SEITSEMÄN KÄSKYÄ.

1. Kuinka monta käskyä on Jeesus Kristus antanut seuraajilleen elämän ohjeeksi?

Kaksi yleistä ja viisi yksityiskohtaista, yhteensä seitsemän käskyä.

2. Ovatko nämä käskyt lain merkityksessä jonka noudattamattomuudesta seuraa rangaistus?

Eivät. Laki on Kristukseen saakka, mutta hänen jälkeensä on evankeliumi eli hyvä sanoma.

3. Mitä se merkitsee?

Se merkitsee, että ihminen on nyt vapaa olento, joka itse päättää, mikä hänen mielestään on totuus ja missä määrin hän tahtoo henkisesti kehittyä. Jeesuksen käskyt eivät ole uhkauksia, vaan lupauksia. Ne eivät sano: sinun täytyy tai käy sinun huonosti; ne sanovat: tee näin, niin pääset totuuden perille ja tulet onnelliseksi. Ne ovat elämän ohjeita, ihanteita, joita Kristus näyttää meille sisäisessä valaistuksessa.

4. Mikä on ensimmäinen yleinen elämän ohje?

Jumala on henki ja hänen valtakuntansa on meissä. Jumalan valtakuntaa on etsittävä ennen kaikkia aineellisia arvoja ja häntä on palveltava hengessä ja totuudessa.

5. Mitä tämä merkitsee?

Että meidän ei tule »pelätä» mitään ulkonaisia jumalia, sillä ainoa jumala, jota ihmisen tulee rakastaa ja palvella, on se isä, joka ilmoittaa itsensä ihmisen omassa hengessä ja jonka tuntemus alati kasvaa ja syvenee. Hänen kuningaskuntansa on meissä, eikä meillä ole henkistä tietoa elämästä, ennenkuin olemme omassa tajunnassamme avanneet portit tähän totuuden valtakuntaan.

6. Kuinka voimme päästä tietoon sisäisestä jumalan valtakunnasta?

Etsimällä totuutta koko sydämellämme, koko sielullamme ja koko mielellämme. Sentähden Jeesus sanoo, että laissakin oli suurin ja ensimmäinen käsky: rakasta herraa jumalaasi koko sydämelläsi ja koko sielullasi ja koko mielelläsi. Harvat ihmiset käsittivät silloin, että »herra jumala» oli etsittävä ihmisestä

itsestään, mutta Kristuksen hyvän sanoman jälkeen saa jokainen ihminen vapaasti tietää, että jumalan valtakunta on hänessä.

7. Mikä on toinen yleinen elämän ohje?

Sen on Kristus ilmaissut seuraavilla sanoillaan: uuden käskyn annan teille, että rakastatte toinen toistanne niinkuin minä olen rakastanut teitä, että tekin niin rakastaisitte toinen toistanne.

8. Missä suhteessa tämä toinen ohje on edelliseen?

Jos ihminen sisäisessä heräyksessä »näkee jumalan», näkee hän myös, että jumala, joka on rakkauden henki, saa hänet rakastamaan inhimillisiä veljiään. Ja taas, jos ihminen rakastaa veljiään, vie tämä rakkaus hänet vastustamattomasti isän jumalan tuntemiseen. Jeesus sanookin, että vanhassa laissa oli toinen käsky, »rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi» ensimmäisen käskyn veroinen ja että niissä kahdessa riippui koko laki ja profetat. Mutta rakkaus, joka laissa oli velvollisuus, on evankeliumissa elämän autuus.

9. Minkätähden Jeesus nimittää tätä toista ohjetta uudeksi?

Sentähden että hän toivoo ja tahtoo, että rakkaus jolla kristitty rakastaa veljiään, on oleva sen rakkauden kaltainen, jolla Jeesus Kristus rakasti. Hän sanookin: sillä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos teillä on rakkaus keskenänne.

10. Oliko Jeesuksen rakkaus laadultaan uusi?

Oli. Se oli uusi sekä hengeltään että ilmaisumuodoltaan verrattuna siihen rakkauteen, josta juutalaisilla yleensä oli käsitystä.

11. Minkälainen oli rakkaus, jolla Jeesus tahtoi, että hänen opetuslapsensa toisiaan rakastaisivat?

Se ilmenee viidestä yksityiskohtaisesta käskystä ja saa niistä selitystä.

12. Mikä on ensimmäinen yksityiskohtainen käsky?

Älä vihastu.

13. Sisältyykö siihen uusi rakkauskäsite?

Sisältyy. Jeesus sanoo: olette kuulleet sanotuksi isille »älä tapa» ja joka tappaa, hän on vikapää oikeuden edessä. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka vihastuu veljeensä, on vikapää oikeuden edessä; ja joka sanoo veljelleen, »sinä kelvoton», on vikapää neuvoston edessä; ja joka sanoo, »sinä jumalaton», on vikapää gehennan tuleen.

Näihin sanoihin sisältyy uusi rakkauskäsite, sillä juutalaisten jumala on kieltänyt tappamisen, mutta rakkauden isä kieltää suuttumisenkin.

14. Tekikö Jeesus uudella suuttumattomuuskäskyllään vanhan tappamiskiellon mitättömäksi?

Ei. Vanha käsky sisältyy uuteen, sillä Kristuksen seuraaja ei tapa, koska hänen ei edes pidä suuttua.

15. Mikä on toinen yksityiskohtainen käsky?

Älä ole epäpuhdas ajatuksissakaan.

16. Sisältyykö tähän uusi rakkauskäsité?

Sisältyy. Jeesus sanoo: olette kuulleet sanotuksi »älä tee aviorikosta». Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssaan sydämessään.

17. Tekeekö Jeesus vanhan käskyn mitättömäksi?

Ei. Vanha käsky sisältyy uuteen, sillä kristitty, joka ei ajatuksissakaan saa olla epäpuhdas, ei tee aviorikosta. Kristuksen elämän ohjeet ovat kauniimpia, hienompia ja sen kautta siveellisempiä kuin Mooseksen, sillä ne ovat rakkauden ihanteita. Jeesus lisää: on sanottu »joka erottaa vaimon luotaan, antakoon hänelle erokirjan». Mutta minä sanon teille, joka erottaa vaimon luotaan, saattaa hänet tekemään aviorikoksen, samalla kun hän itse on syypää huoruuteen, ja joka nai erotetun, hän tekee aviorikoksen.

18. Mikä on kolmas yksityiskohtainen käsky?

Älä vannoo äläkä sitoudu, vaan puhu totta.

19. Sisältyykö tähän uusi rakkauskäsité?

Sisältyy. Jeesus sanoo: vielä olette kuulleet sanotuksi isille: »älä vannoo väärin», vaan »täytä herralle valasi». Mutta minä sanon teille: älkää ensinkään vannoko. . . vaan olkoon teidän puheenne: »niin, niin» tai »ei, ei». Mikä on siitä yli, se on pahasta.

20. Mikä on tämän käskyn ydin?

Jeesus kieltää lupailemisen tulevaisuuden suhteen. Hänen seuraajansa pysyy totuudessa, on rehellinen itselleen ja toisille eikä sitoudu sanoillaan tulevaisuuden suhteen, mikäli se ei ole hänen vallassaan.

21. Mutta eikö avioliitto esim. perustu lupauksiin ja sanoihin?

Ei. Avioliitto perustuu tekoon ja on yhtä luonnollinen kuin elämä.

22. Onko valanteko oikeudessa kielletty?

Valanteko on tosi kristityltä turha, koska hän joka tapauksessa puhuu totta.

23. Kuka on tosi kristitty?

Ainoastaan hän, joka elämässään seuraa Jeesusta Kristusta, noudattaa hänen käskyjään ja ohjeitaan.

24. Mikä on neljäs yksityiskohtainen käsky?

Älä tee vastarintaa sille, joka on paha.

25. Sisältyykö tähän uusi rakkauskäsité?

Sisältyy. Jeesus sanoo: olette kuulleet sanotuksi: »silmä silmästä ja hammas hampaasta». Mutta minä sanon teille: älkää tehkö vastarintaa sille, joka on paha; vaan jos joku lyö sinua oikealle poskelle, niin käännä hänelle toinenkin; ja jos joku tahtoo käydä oikeutta kanssasi ja ottaa ihokkaasi, anna hänen saada viittasikin;

ja jos joku pakottaa sinua yhden virstan matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi. Anna sille, joka sinulta pyytää, äläkä käänny pois siitä, joka tahtoo sinulta lainata.

26. Onko uudella käskyllä vanha tehty mitättömäksi?

On. Vanha perustuu koston ja oikeuteen. Uusi anteeksiantoon ja rakkauteen.

27. Mikä on viides ja viimeinen yksityiskohtainen käsky?

Rakastakaa vihollisianne.

28. Sisältyykö tähän uusi rakkauskäsite?

Sisältyy. Jeesus sanoo: olette kuulleet sanotuksi »rakasta lähimmäistäsi» ja »vihaa vihollistasi». Mutta minä sanon teille: rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat; tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat, ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä parjaavat ja vainoavat, että olisitte taivaallisen isänne lapsia, sillä hän antaa aurinkonsa paistaa niin pahain yli kuin hyväinkin, ja antaa sataa niin vanhurskaille kuin väärillekin. Sillä jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä palkkaa teille siitä on? Eivätkö publikaanitkin tee samoin? Ja jos osoitate ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin?

29. Mikä on uuden käskyn ydin?

Kristitty ei sodi. Alkuperäinen sana, joka on suomennettu »vihollinen», ei tarkoita personallista vihamiestä, jolle on »tehtävä hyvää», vaan poliittista vihollista, muukalaista, toiseen kansakuntaan kuuluvaa; häntä on rakastettava.

30. Kieltääkö Jeesus Kristus sotimisen?

Kieltää kaikilta niiltä, jotka tahtovat häntä seurata ja olla hänen opetuslapsiaan.

31. Miksi kristikunta aina on sotinut ja miksi kirkot ovat Kristuksen nimessä rukoilleet, kukin oman maansa sotajoukkojen puolesta?

N. s. kristikunta ja n. s. kristilliset kirkot eivät Jeesusta Kristusta tunne eivätkä hänen elämänoppiaan; eivät ainakaan sitä seuraa, vaan kieltävät sen, kieltäen samalla mestarinsa ja vapahtajansa.

32. Voisiko Suomen kansa olla kristitty ja seurata Jeesusta? Eivätkö silloin viholliset hyökkäisi maahan ja hävittäisi koko kansan?

Suomen kansa ei kansana voi olla kristitty, ellei jokainen kansalainen sitä ole. Yksilöt yksilöinä seuraavat Jeesusta Kristusta, ja näkyväisessä maailmassa kansa on vain yksilöiden summa. Mutta jos kaikki kansan yksilöt olisivat kristityitä, silloin Suomen kansakin olisi kristitty eikä silloin enää olisi »vihollisiakaan», jotka voisivat maahan hyökätä.

33. Mihin käskyyn on Jeesus yhdistänyt viisi edellistä?

Seuraavaan: olkaa siis te täydelliset, niinkuin taivaallinen isänne on täydellinen.

II.

USKO JA TIETO.

34. Mitä on usko?

Usko on ihmisen tajunnassa asuva henkinen voima joka yhdistää hänet kaikkialliseen ja iankaikkiseen elämän henkeen eli jumalaan.

35. Onko usko riippuvainen opinkappaleista tai tekemisessä jonkun opin kanssa?

Ei suorastaan. Usko ei ole minkään opin tai opinkappaleen totenapitämistä, vaan sisäinen vakaumus, tieto ja antaumus elämän isälle. Monenlaiset opit ja opinkappaleet voivat, ellei ihminen osaa ajatella ja arvostella, vaikuttaa ehkäisevästi uskon heräämiseen, vaikka usko, kerran heränneenä, etsii ja saa apua ajattelusta ja järjen toiminnasta.

36. Kuinka usko herää?

Usko herää itsestään, koska se on henkinen voima.

37. Mikä aiheuttaa sen heräämisen?

Ihmisen vilpittömän totuuden etsintä, joka ei tapahdu ainoastaan koko mielellä eli järjellä, vaan myös koko sielulla ja koko sydämellä.

38. Voiko uskoa tarkemmin määritellä?

Voi. Usko jumalaan tarkemmin analysoituna eli eriteltynä on uskoa isään, poikaan ja pyhään henkeen.

39. Mikä on usko isään?

Usko isään on uskon varsinainen ja ehdoton sisältö. Usko isään edellyttää, että ihminen totuuden etsinnässään on päässyt kohtaan, jossa hän ei katso olemassaoloa paljaaksi aineelliseksi ilmiöksi, järjettömäksi luonnoksi, sattuman hengettömään lakien aiheuttamaksi, vaan on lujasti vakuutettu siitä, että näkyväinen maailmankaikkeus on ikäänkuin suuri ruumis, jonka elävänä ja tajuisena sieluna on jumala. Usko isään edellyttää ja sisältää samoin, että ihminen on lujasti vakuutettu maailmankaikkeuden jumalan hyvästä tahdosta ja rakkaudesta maailmaa kohtaan, eritoten, että jumala rakastaa muuttumattomalla ja ikuisella rakkaudella joka ainoata ihmissielua. Usko isään keskittyykin siihen, että jumala rakkaudessaan tahtoo antautua ihmiselle ja auttaa häntä saavuttamaan elämänsä tarkoituksen ja sitä varten ikäänkuin odottaa ihmisen sielun ja sydämen ovella.

40. Mikä on elämän tarkoitus?

Jeesus sanoi: olkaa täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen isänne on täydellinen.

41. Onko tämä ihmiselle mahdollista?

Ihmiselle yksin ei, mutta jumalan auttamana varmasti. Ei Jeesus Kristus turhia puhunut.

42. Mikä on usko poikaan?

Usko poikaan on uskoa siihen, että ihmisen henki on yhtä jumalan hengen kanssa. Jumalan pojaksi eli Kristukseksi nimitetään sitä ihmisen sisäistä henkeä, jonka hän uskossa saavuttaa. Ihmisen salainen henki on jumalan poika.

43. Missä suhteessa Jeesus Kristus on tähän?

Jeesus Natsarealainen oli ihminen, jossa Kristus eli jumalan poika oli täyteen mittaan kehittynyt, niin että se, joka Jeesuksen Kristuksen näki, näki myös isän.

44. Onko Jeesus Kristus maailman vapahtaja?

On kylläkin, koska hän oli veljistä ensimmäinen, joka saavutti täydellisen suhteen isään.

45. Tuleeko meidän uskoa Jeesukseen Kristukseen?

Tulee tietenkin: meidän tulee täydellä luottamuksella antautua Jeesuksen johdettavaksi. Kristillisyytemme on siinä, että seuraamme Jeesusta, joka on meille tie, totuus ja elämä, koska hän on ilmoittanut meille isän.

46. Oliko Jeesus jumala?

Ei. Jeesus oli ihminen niinkuin me, mutta Kristus oli ja on jumalan poika ihmisen hengessä. Ja koska Kristus täytti Jeesuksen täydellisesti, olivat Jeesuksen teot ja sanat, hänen ajatuksensa ja tunteensa jumalan pojan tekoja ja sanoja, jumalan pojan ajatuksia ja tunteita. Sentähden ei Jeesus puhunut ja toiminut, vaan isä jumala puhui ja toimi hänessä ja hänen kauttaan.

47. Voiko kukaan ihminen saavuttaa saman täydellisyyden kuin Kristus?

Jeesus sanoi: seuratkaa minua ja te tulette tekemään vielä suurempia tekoja kuin minä. Mutta harvat ihmiset ovat vielä uskaltaneet seurata Jeesusta.

48. Mikä on usko pyhään henkeen?

Usko pyhään henkeen on uskoa ja luottamusta totuuden henkeen, joka elähyttää vilpitöntä ja rehellistä ihmistä, joka totuutta etsii; ja tämä usko totuuden henkeen, totuuden omaan voimaan, on lujaa luottamusta siihen, että totuuden oma voima vie etsijän jumalan luo. Usko pyhään henkeen on uskoa siihen, että isä jumala auttaa ihmistä, joka ennen kaikkea muuta etsii jumalan valtakuntaa, myöskin sitä valtakuntaa löytämään. Niinkuin Jeesus sanoi: etsikää, niin te löydätte. Totuuden pyhä henki auttaa meidän sieluamme löytämään jumalan, avaamalla meille portit siihen henkemme taivaalliseen kuningaskuntaan, jossa isä on hallitsijana.

49. Alkaako usko siis pyhästä hengestä?

Alkaa. Sielumme ottaa vastaan ensin totuuden rakkauden ja etsimisen pyhän hengen ja kulkee sitten pojan kautta isän luo. Se on totinen kristinusko kuten Kristuskin sanoi: niin rakasti jumala maailmaa, että hän antoi ainosyntyisen poikansa, jotta jokainen, joka häneen uskoo, ei hukkuisi, vaan saisi iankaikkisen elämän.

50. Nimittääkö Jeesus noissa sanoissa itseään jumalan ainosyntyiseksi pojaksi?

Eipä suinkaan. Jumalan ainosyntyinen poika on Kristus meissä, Kristus Jeesuksessakin. Jeesus oli ihminen.

51. Mikä on iankaikkinen elämä?

Iankaikkinen elämä on elämä jumalassa.

52. Alkaako se kuoleman jälkeen vaiko n.s. ylösnousemuksessa?

Iankaikkinen elämä alkaa sinä hetkenä, jolloin ihminen hengessään tulee tietoiseksi isän läsnäolosta ja tuntee ja tietää itsensä jumalan pojaksi. Iankaikkinen elämä on riippumatonta ajasta ja elää ajan sisällä ja samalla sen yläpuolella.

53. Onko ruumiillinen ylösnousemus olemassa?

On.

54. Mikä se on?

Jokainen ihminen, joka ei ole täydellisyyttä saavuttanut, nousee jälleen ylös kuolleista, s. o. syntyy eli ruumistuu uudestaan maan päälle, jotta hän uudestaan olisi tilaisuudessa etsimään jumalaa, jota hän ei vielä ole löytänyt.

55. Nouseeko hänen vanha ruumiinsa ylös kuolleista?

Ei. Vanha ruumis on haihtunut alkuosiinsa, mutta kuolematon henki pukeutuu jälleen aineruumiiseen, joka semmoisenaan on uusi.

56. Eikö kukaan ole ikuisesti kadotettu?

Ei.

57. Mutta kristikunta uskoo, että helvetti on olemassa?

Se oli keskiajan kirkon erehdys. Kun se tuomitsi jälleensyntymisopin kerettiläisyydeksi, oli jälellä vain helvetti niille, jotka eivät pitäneet kirkonoppia totena.

58. Kuuluuko jälleensyntymisoppi oikeaan uskoon?

Ei mikään oppi kuulu uskoon, sillä usko on henkinen voima ja näkemys. Usko on ihmisen sisin ja salaisin kyky.

59. Millä tavalla tulee kristityn suhtautua oppeihin ja opinkappaleihin, esim. jälleensyntymisoppiin?

Hänen tulee punnita niitä järjellään, sydämellään ja siveellisellä tunnollaan, pohtia ja mietiskellä niitä ja niinkuin apostoli sanoo, tutkia kaikkea.

60. Mistä hän tietää, mikä oppi on oikea, mikä väärä?

Totuuden pyhä henki, joka hänessä vaikuttaa, auttaa häntä karttamaan vääriä ja valheellisia oppeja, kunnes hänestä tulee tietäjä, joka itse näkee totuuden.

61. Voiko ihmisestä kehittyä totuuden tietäjä? Eikö hänen tarvitse aina uskoa?

Usko ei ihmisestä koskaan häviä, koska usko on siveellinen voima, henkinen elämä, joka yhdistää hänet isään jumalaan. Mutta kun hän on uskon elämän saavuttanut, herää hänessä sisäisiä aisteja, uusia sielullisia kykyjä, jotka avaavat hänen tutkivalle järjelleen ja ajatukselleen uusia, ennen kuulumattomia maailmoja. Hän on tilaisuudessa tutkimaan askel askeleelta yhä suurempia ja syvempiä elämän ja luonnon salaisuuksia, eikä hänen enää tarvitse pitää opinkappaleita tai oppeja tosina ilman muuta, vaan hän kykenee tutkimaan ja näkemään, mitä tosiseikkoja ja totuuksia oppien takana piilee.

62. Kirkko on aina opettanut, että ihminen ei voi tietää jumalallisia salaisuuksia, vaan on pakotettu niitä uskomaan?

Kirkko on väärässä, sillä apostoli sanoo, että ihmisen henki tutkii jumalan hengen salaisuuksia. Mutta ennenkuin ihmisessä ovat auenneet hänen sisäiset aistinsa, uskoo eli paremmin sanoen pitää hän totena, mitä tietäjät ja näkijät kertovat ja ovat kertoneet näkymättömän maailman asioista.

63. Jos usko aina pysyy, kumpi on korkeampi: usko vai tieto?

Usko ja tieto eivät ole keskenään ristiriidassa. Todeksi luuleminen ja tieto ovat toistensa vastakohtia, sillä kun ihminen jonkun asian tietää, ei hänen enää tarvitse luulla sitä todeksi. Usko sitä vastoin on siveellinen voima, joka ei suinkaan ole tiedon vastakohta, vaan sen synnyttäjä.

64. Onko usko esim. luonnontieteellisen tiedon synnyttäjä?

Usko totuuden pyhään henkeen on. Sillä kaikki tieto on syntynyt siitä luottamuksesta, että tieto on saavutettavissa. Ja kun usko totuuden pyhään henkeen on kasvanut uskoksi poikaan ja isään, synnyttää tämä usko n. s. salaisen tiedon.

III.

JUMALAN VALTAKUNTA.

65. Mikä on jumalan valtakunta?

Jumalan eli taivasten valtakunta on se henkemme salainen kuningaskunta, jossa isä on hallitsijana. Kuolevaiselle silmälle näkymättömänä todellisuutena se on kaikkien niiden elävien olentojen, ihmisten, enkelein, y. m. pyhä yhteys eli veljeskunta, jotka isän tahtoa riemulla noudattavat.

66. Missä on jumalan valtakunta?

Jeesus sanoi: ei jumalan valtakunta tule nähtävällä tavalla, eikä voida sanoa: katso, täällä se on, tahi katso tuolla; sillä katso, jumalan valtakunta on teidän sisässänne.

67. Onko se meissä jokaisessa?

Tavallaan, mutta me emme ole siinä.

68. Kuinka me siihen pääsemme?

Jeesus sanoi: »kaita on tie ja ahdas on portti, joka elämään vie». Jumalan valtakunnan portti avautuu ainoastaan sille, joka sitä etsii, joka uskoo pyhään henkeen ja jota pyhä henki auttaa.

69. Tuleeko meidän etsiä jumalan valtakuntaa?

Tulee, emmekä me ihmisinä muuta voi tehdä. Jumalan valtakunnassa on totuus, täydellisyys ja elämä. Ihmisinä emme saata olla ilman näitä; järkevinä olentoina kaipaamme totuutta, siveellisiä täydellisyyttä ja henkiolentoina ikuista elämää. Jollemme jumalaa etsi, emme löydä rauhaa mistään.

70. Minkätähden sanotaan jumalan valtakuntaa kuningaskunnaksi, jossa isä hallitsee?

Sentähden, että isän tahto on siinä ainoana määrävänä lakina, jota kaikki tottelevat.

71. Mikä on isän tahto?

Isän tahto on totuutta ja rakkautta. Jeesus on kuvannut sitä käskyissään.

72. Tapahtuuko isän tahto aina?

Tapahtuu taivasten valtakunnassa, mutta ei maan päällä, niin kauvan kun eivät ihmiset tahdo sitä noudattaa.

73. Eikö isä hallitse maan päällä?

Ei välittömästi. Jeesus opettaakin meitä rukoilemaan: »tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä, niinkuin se tapahtuu taivaissa». Hänen seuraajiensa tehtävä on jouduttaa taivasten valtakunnan tuloa näkyväisessäkin maailmassa; sentähden he rukoilevat: »tulkoon sinun valtakuntasi».

74. Miksi Jeesus sanoo: »ei yksikään varpunen putoa maahan isänne sallimatta?» Eikö se merkitse, että jumalan tahto tapahtuu maan päälläkin?

Se merkitsee juuri niinkuin sanotaankin, että isä *sallii* kaiken tapahtua. Isä ei vastusta kärsimystä eikä pahaa. Isä on luopunut välittömästä vallasta luonnon yli: hänen tahtonsa ilmaisijana ovat luonnon lait; hän on myös luopunut välittömästä vallasta ihmiselämän yli: hänen tahtonsa salapukuisena ilmaisijana siinä on sallimus ja kohtalo, jonka kädessä kärsimys on ihmisten opettaja. Mutta isän oma tahto ei toteudu välittömästi muualla kuin jumalan valtakunnassa (joka ei ole paikallinen, vaan aatteellinen todellisuus).

75. Eikö jumalan valtakunnassa ole kärsimystä?

Ei. Jumalan valtakunta on sinään autuutta ja rauhaa.

76. Vapautuuko ihminen kärsimyksistä astuessaan jumalan valtakuntaan?

Ei heti, eikä kokonaan, ennenkuin kaikki ihmiset ovat ottaneet vastaan jumalan valtakunnan. Jokaisella ihmisellä on kohtalonsa eli ristinsä; mutta sen sijaan, että ihminen ennen nurkui kohtaloaan, hän tultuaan taivasten valtakuntaan ilolla ja kiitollisuudella kantaa ristiään. Risti estää häntä täysin vapaasti täyttämästä isän tahtoa, mutta samalla se auttaa häntä pysymään nöyränä ja kärsivällisenä ja alati pyrkimään.

77. Mikä on risti?

Osaksi ihmisen ulkonainen kohtalo maailmassa, osaksi hänen omat heikkoutensa, vikansa ja syntinsä. Niitä on kaikkia kannettava ilolla ja samalla seurattava Jeesusta.

78. Vähenevätkö kärsimykset aikaa myöten?

Ne voivat joko vähetä tai enetä riippuen siitä, paljonko kärsimystä on ihmisen kohtalossa hänen menneiden elämiensä seurauksena ja paljonko voimaa hänellä on niitä kantaa. Voimakashenkinen ihminen ottaa suuret taakat päällensä. Mutta varma on, että henkilökohtaiset kärsimykset kerran loppuvat.

79. Henkilökohtaiset? Eivätkö kärsimykset yleensä loppu?

Kun ihminen ei enää kärsi omien syntiensä tähden, hän ottaa toisten synnit päälleen ja kärsii toisten puolesta. Mutta silloin hänen kärsimyksensä on Kristuksen kärsimystä, ja sen kärsimyksen salaisuus on autuus.

80. Koska sitten kärsimykset yleensä loppuvat?

Kun maan päällä on toteutunut jumalan valtakunta.

81. Millä tavalla se toteutuu?

Kun ihmiset noudattavat Jeesuksen elämän ohjeita ja elävät hengessä isän yhteydessä, täyttäen hänen tahtonsa pienimpiä vivahduksia. Kun ei enää suututa eikä vihata, ei himoita, ei valehdella, ei harjoiteta väkivaltaa, ei käydä sotia, ei tuomita, ei vangita, ei varasteta, ei tapeta, – sanalla sanoen, kun pahalla ei enää ole valtaa ihmisten yli.

82. Tuleeko semmoinen aika koskaan?

Tulee epäilemättä. Yksitellen ihmissielut vuosisatojen vieressä siihen valmistuvat.

83. Ihmiset ovat erilaisia: toiset ovat kovin huonoja ja kehittymättömiä. Ehtivätkö hekin muuttua ja parantua ennen maailman loppua?

Aika on pitkä ja elämä on ankara koulu. Mutta ne, jotka eivät ota ajasta vaarin, saavat yrittää jossain toisessa maailmassa. Jeesus sanoi: »isäni kodissa on monta asunto».

84. Mutta eikö Jeesus sanonut, että »vain harvat ovat valitun»?

Sanoi, ja hän tarkoitti sillä, että kunakin maailman hetkenä on vain harvoja, jotka etsivät ja todella löytävät jumalan valtakunnan. Sillä vaikka monet ovat »kutsutun» hengessään etsimään, eivät kaikki jaksa ponnistaa siihen saakka, että portista sisälle pääsisivät.

85. Onko heidän yrityksensä siis mennyt hukkaan?

Ei, sillä seuraavassa elämässä heidän henkinen voimansa on suurempi: ehkä he silloin jo löytävät!

86. Koska jumalan valtakunta kerran toteutuu maan päällä, onko se siis »jumalan suunnitelma» eli »aikakausien suunnitelma» maailman ja ihmiskunnan hyväksi?

On. Taivaat ja maat muuttuvat uusiksi, kun ihmisten hengissä ja sydämissä tapahtuu jumalan valtakunnan tulemus. Tätä »jumalan lasten eli poikain ilmestymistä», kuten apostoli sanoo, »odottaa huokaillen koko luomakunta».

87. Onko tietoa ajasta, milloin se tapahtuu?

Isä yksin tietää hetken. Mutta se tapahtuu, kun kuolema uhkaa maapalloa, ja kaikki ne sielut, jotka eivät silloin ole valmistautuneet, erotetaan muusta ihmiskunnasta ja siirretään toiseen taivaankappaleeseen; jäljelle jäävät ne, jotka jo ovat jumalan valtakunnan kansalaisia tai ovat siksi tulemaisillaan.

88. Onko silloin elämän päämäärä tai tarkoitus saavutettu? Onko kaikki nyt lopussa?

Kaukana siitä. On vain saavutettu maapallon tarkoitus, kun siitä on tehty totuuden ja rakkauden paratiisi. Ihmisen elämä on ikuinen. Kaikki mitä ihminen on voittanut viisaudessa ja kokemuksessa, voimassa ja rakkaudessa, se on hänellä käytettävänään niissä uusissa tehtävissä ja töissä, mitkä häntä odottavat.

89. Onko siis aina vaan työtä ja työtä?

Työtä tietenkin, mutta lepoa myös aina. Mitä elämä olisi ilman työtä ja tehtävää? Työssä on ihmisen tyydytys ja rakkaudessa hänen onnensa. Eikä lepo tunnu levolle, ellei se seuraa työtä ja ponnistusta. Tämä on puhuttu kuolevaisten kielellä, sillä ikuisessa elämässä on työ ja lepo yhtä ainoata harmoniaa, joka jakautuu vain ajassa.

90. Isä-meidän rukouksessa Jeesus käskee meidän rukoilemaan jokapäiväistä leipää. Kuuluuko leipäkin jumalanvaltakunnan tulemiseen?

Kuuluu, sillä leivällä ei tarkoiteta aineellista leipää, jota hankitaan työllä. Rukouksessa mainittu leipä on sielumme ravinto. Rukoilemme isältä, että joka päivä saisi tapahtua semmoista, joka muistuttaa meille, ketä olemme ja mikä on elämämme tarkoitus, ettemme nukkuisi henkiseen uneen ja laiskuuteen.

91. Rukouksessa pyydetään myös, että isä antaisi meille anteeksi syntimme. Tarkoitetaanko sillä, että isä poistaisi meiltä ne kärsimykset, jotka aiheutuisivat synneistämme ja rikoksistamme?

Ei. Sillä tavalla ei isä saata antaa meille anteeksi. Kärsimyksemme, ristimme saamme kantaa. Rukous on lausuttu meidän kannaltamme, kun jo olemme hengessämme tietoisia isästä. Rukoilemme, että suhteemme isään ei rikkoontuisi. Milloinka se sitten voisi rikkoontua? Silloin, jos emme itse antaisi toisillemme anteeksi. Sentähden rukous kuuluukin: »anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin annamme anteeksi velvollisillemme». Edellytys on, että me annamme anteeksi. Silloin voimme odottaa, että isä rakkaudessaan kääntää kasvonsa meidän puoleemme ja unohtaa, kuinka heikkoja, epätäydellisiä ja syntisiä olemme.

92. Rukouksessa pyydetään myös: »älä johdata meitä kiusaukseen». Johtaako isä meidät kiusauksiin?

Ei. Parempi sanamuoto olisi: »älä anna meidän sortua kiusauksiin». Niin ranskalainen kirkko on lauseen ymmärtänytkin. Isähän juuri auttaa meitä voittamaan kiusauksia ja päästää meidät pahasta.

93. Mitä on rukous? Onko käytettävä isä-meidän-rukouksen sanoja aina?

Rukous ei ole sanoissa, vaan mielen keskityksessä ja sielun tunnelmassa. Rukous on henkinen ponnistus. Rukous on tahtoa totuuteen, täydellisyyteen ja ikuiseen elämään. Rukous ei ole ajallisten ja ulkonaisten anomista itselleen, vaan sielun kaipuuta jumalan luo. Rukous on henkistä seurustelua isän kanssa. Rukous on mysterio.

IV.

JUMALANPALVELUS JA SAKRAMENTIT.

94. Mikä on kristityn jumalanpalvelus?

Kristillistä jumalanpalvelusta on kaikki tietoinen ja tajuinen elämämme uskossa, joka elämä kehittyä, laajenee ja syvenee, sitä myöten kuin edistymme uskossa ja salaisessa tiedossa; se on ulkonaista, mikäli se ilmenee sanoissamme ja toimissamme näkyväisessä maailmassa ihmisten kesken, ja sisäistä eli salaista, mikäli se vain on kanssakäymistä hengessä isän kanssa tai muuten tapahtuu näkymättömässä maailmassa.

95. Mikä on ulkonainen jumalanpalvelus?

Ulkonainen jumalanpalvelus on kahta laatua: yleinen ja erikoinen.

96. Mikä on yleinen?

Yleinen ulkonainen jumalanpalvelus on sitä, että usko meitä elähyttää kaikissa maallisissa toimissamme: työssämme ja virkistyksissämme, velvollisuuksien suorittamisessa ja kohtalon määräämien tuskien ja kärsimysten kestämisessä, seurustelussa ihmisten kanssa, heitä tai eläimiä tai muuta luontoa auttaessamme ja apua vastaanottaessamme, sanalla sanoen ristiä kantaessamme ja hyvien töiden ruusuja tielle siroitellessamme, elämämme sekä arki- että juhlahetkinä.

97. Mikä on erikoinen ulkonainen jumalanpalvelus?

Sekin on kahta laatua: julkinen ja eristetty.

98. Mikä on julkinen?

Erikoinen ulkonainen jumalanpalvelus julkisessa muodossaan on kaikki varsinainen propagandatyö jumalan valtakunnan uskon ja tiedon levittämiseksi, puheissa ja esitelmissä, kirjeissä ja kirjoituksissa, kirjallisilla, taiteellisilla ja tieteellisillä keinoilla, lasten ja nuorten kasvatuksessa y.m.

99. Uskovaiset kristityt ovat enimmäkseen tuominneet taiteita, soittoa, laulua, tanssia, kuvaama- ja näytelmätaiteita, samoinkuin runoutta ja kaunokirjallisuutta »jumalattomiksi» ja uskoa vastustaviksi. Ovatko he erehtyneet?

Ovat. He eivät ole tienneet, mitä usko on. Taide on jumalallinen itsessään, ja jollei sitä käytetä alhaisiin tarkoituksiin, vaikuttaa se ihmissieluun kohottavasti. Ollakseen varsinaisessa merkityksessä jumalanpalvelusta sen tietenkin täytyy olla totuutta etsivän ihmisneron luomaa, jolloin se samalla on pyhän hengen inspiroimaa.

100. Ketkä taiteen avulla erikoisesti palvelevat jumalaa, luojat ja esiintyjät vaiko yleisö, joka nauttii?

Molemmat, mutta ennen kaikkea ne, jotka työn ovat suorittaneet tai esiintyessään suorittavat, sillä he ovat taiteen »pappeja» ja »papittareja». Heidän uskonsa ja intonsa, heidän kykynsä ja rakkautensa herättää katsojissa, kuulijoissa, lukijoissa samoja tunteita ja ajatuksia, jotka heitä itseäänkin eläyttävät. Sentähden heidän työnsä, jos ovat jumalan valtakunnan lapsia tai siihen pyrkivät, voi olla suurta propagandatyötä uskon ja tiedon hyväksi. Ja uskon sankareille kaikki taiteet ja tieteet ovat luonnollisia ilmaisumuotoja, kullekin kykynsä ja taipumustensa mukaan.

101. Onko oikea taide siis uskon palvelija? Eikö taide itsessään ole pyhä? Eikö tämä alenna taiteen arvoa?

Ei, sillä mikä on itsessään pyhä taide? Taide ei ole taide, ellei se palvele kauneutta. Mutta kauneutta ei ole ilman totuutta, siis tosi taide palvelee totuutta. Ja uskon elämä on totuudessa. Kaikki suuri taide on aina palvellut jumalaa.

102. Mikä on eristetty jumalanpalvelus?

Erikoista ulkonaista jumalanpalvelusta eristetyssä muodossaan ovat semmoiset kokoukset, joita tosikristityt pitävät osaksi puhutulla sanalla ja keskustelulla, osaksi määrättyillä juhlamenoilla, kirkollisilla eli sakramentaalisilla toimituksilla vahvistaakseen ja valistaakseen toisiaan.

103. Mitä ovat sakramentaaliset toimitukset?

Sakramentaaliset toimitukset eli sakramentit ovat tässä tapauksessa symbolisia eli vertauskuvallisia toimituksia, jotka kuvaavat sisäisiä mysteριοita.

104. Mitkä ne ovat?

Niitä on evankeliumein mukaan kaksi: kaste ja pyhä ehtoollinen.

105. Mikä on kaste?

Kaste on vertauskuvallinen toimitus, joka muistuttaa vasta kääntynyttä ja herännyttä veljeä sekä teroittaa hänen mieleensä, että hän nyt on astunut totuuden etsijän tielle, jonka askelia totuuden pyhä henki tulee ohjaamaan ja inspiroimaan, ellei hän itse kadota yhteyttään sen kanssa.

106. Voidaanko lapsia kastaa?

Siinä tapauksessa, että lapsi on herännyt ja sitä pyytää, — ei muuten.

107. Mikä on pyhä ehtoollinen?

Pyhä ehtoollinen on vertauskuvallinen toimitus, joka muistuttaa kastettua totuuden etsijää ja kristittyä, että jumalan valtakunta on lähestynyt ja että ne, jotka ovat portista sisälle menneet, elävät ainaisessa rakkaudessa keskenään.

108. Ovatko sakramentit yksinomaan vertauskuvallisia? Eivätkö ne pyhinä toimituksina vaikuta nostavasti ja puhdistavasti uskovan kristityn sieluun?

Vaikuttavat, koska kaikissa pyhissä juhlamenoissa on n. s. magiaa, mutta niiden vaikutus riippuu suureksi osaksi suorittajista ja osanottajista. Sentähden eivät voikaan olla julkisia toimituksia.

109. Eikö sakramenteilla ole muuta merkitystä kuin tämä juhlamenollinen?

On kylläkin. Molemmilla sakramenteilla on, paitsi vertauskuvallinen eli juhlamenollinen, myös julkinen ja salainen merkityksensä.

110. Mikä on julkinen merkitys?

Sakramentin julkinen merkitys on siinä, että se korottaa usein uudistuvan inhimillisen toimituksen pyhäksi vertauskuvaksi eli sakramentiksi.

111. Millä tavalla?

Joka kerta kun ihminen peseytyy, voi hän tehdä toimituksesta sakramentin muistamalla, että samoinkuin vesi puhdistaa hänen fyysillisen ruumiinsa, samoin totuuden pyhä henki puhdistaa hänen ajatuksensa, tunteensa ja tekonsa. Ja joka kerta kun ihminen syö, voi hän tästä ruumiillisesta toimituksesta tehdä sakramentin muistamalla, että samoinkuin jumalallinen elämä luonnossa uhrautuu hänen ajallisen olemassaolonsa ylläpitämiseksi, samoin jumalallinen elämä hänessä tahtoo rakkaudessa palvella kaikkien elävien olentojen henkistä nousua.

112. Mikä on sakramentin salainen merkitys?

Salaisessa merkityksessään sakramentti on henkinen tapahtuma, joka kohtaa tosi kristittyä sisäisen elämän tiellä.

113. Mikä tällöin on kaste?

Salaisessa merkityksessä kastetuksi tulee pyhän hengen inspiroima totuuden etsijä silloin, kun isä tunnustaa hänet pojakseen samoinkuin isä tunnusti Jeesuksen pojakseen Jordanin luona.

114. Johannes kastoi Jeesuksen. Tapahtuuko totuuden etsijälle samoin?

Ei ulkonaisesti. Kaste on salainen tapahtuma, joka tapahtuu näkymättömässä maailmassa ikäänkuin tunnustukseksi isän puolelta siitä, että kristitty on koko sielullaan ja sydämellään etsinyt totuutta ja vilpittömällä hartaudella elänyt Jeesuksen käskyjen ja neuvojen mukaan. Mutta kasteen jälkeen ihminen on jäsen eli lapsi jumalan valtakunnassa.

115. Entä pyhä ehtoollinen?

Salaisessa merkityksessä ottaa pyhään ehtoolliseen osaa se isän poika eli jumalan valtakunnan lapsi, joka vapahtajana omassa maailmassaan saa lunastaa menneet ruumistuksensa voidakseen astua ihmisten kesken tietäjänä ja auttajana, jonka kädessä on taivaan valtakunnan avaimet.

116. Tämä on vaikeatajuista?

Se onkin mysterio, joka vasta kokemalla ymmärretään. Sekin tapahtuu näkymättömässä maailmassa.

117. Onko missään seurakunta tai kirkko, joka tällaisella tavalla palvelee Jumalaa ja hoitaa sakramenteja?

Ruus-Risti-veljeskunnan temppeleissä näitä menoja noudatetaan.

118. Missä niitä temppeleitä on?

Näkymättömässä henkimaailmassa ainoastaan — ainakin toistaiseksi.

119. Eikö niitä aiota perustaa näkyväiseen maailmaan?

Se riippuu ajasta ja ihmisistä. Vanhemmat veljet pysyvät pakosta salassa ja toimivat korkeammilla tasoilla.

120. Ovatko nuo »vanhemmat veljet» siis henkiolentoja?

Toiset ovat jättäneet fyysillisen ruumiin, mutta toiset elävät ruumiissa niinkuin me. Veljeskunnalla on jäseniä sekä »elävien» että »kuolleiden» kesken.

121. Missä noita Ruusu-Risti-veljiä on?

Siellä täällä ympäri maailmaa.

122. Saako heitä nähdä ja tavata?

Kyllä, mutta kukaan ei heitä tunne, jos hän ei itse ole veljeskunnan jäsen.

123. Ovatko kaikki Ruusu-Risti-veljet jumalan valtakunnan lapsia eli jäseniä?

Ovat.

124. Onko Ruusu-Risti-veljeskunta sama kuin valkoinen veljeskunta, josta teosofiset kirjat puhuvat?

On, vaikka näkyy olevan liikkeellä vääriäkin käsityksiä siitä, mitä valkoinen veljeskunta on. Valkoinen veljeskunta seuraa Kristuksen jälkiä sekaantumatta välittömästi maailman politiikkaan ja hyväksymättä väkivaltaisia keinoja ihmiskunnan »nostattamiseksi» ja kansojen »vapauttamiseksi».

III.

CHRISTOSOPHIA.

I.

NIMI.

Koulujen ylemmillä luokilla opetetaan, että kristillisen dogmatiikan eli uskonopin pääkohdat ovat: oppi jumalasta eli *teologia*, oppi ihmisestä eli *antropologia*, ja oppi ihmisen pelastuksesta Jeesuksen Kristuksen kautta eli *kristologia*. Viimemainittu pääkohta on koko kristillisen uskonopin keskusta, jonka tähden yleisnimenä voitaisiin käyttää sanaa kristologia; kuitenkin on tämän aseman voittanut sana teologia, niin että puhutaan (kristillisestä) jumaluusopista eli teologiasta, yliopistojen jumaluusopillisesta eli teologisesta tiedekunnasta j. n. e., ehkä silmälläpitäen, että teologisiin tutkimuksiin kuuluu toisiinkin uskontoihin tutustuminen.

Nykyajan teosofinen liike viittaa ja vetoaa kristinuskon samoin kuin kaikkien uskontojen, salaiseen yhteiseen viisauteen. Se nimitti tätä viisautta *teosofiaksi*, joka suomennettuna on »viisaus jumalasta», samoin kuin teologia on »oppi jumalasta». Myöhemmin syntyi Saksassa tohtori Rudolf Steinerin johtamana haarautuma, joka nimitti itseään *antroposofiaksi*; tämä on suomennettuna »viisaus ihmisestä», samoin kuin antropologia on »oppi ihmisestä». Mikä nyt vielä puuttuu, jotta teosofinen maailmankatsomus jakautuisi kolmeen pääkohtaan samoin kuin teologinen? Puuttuu tietysti *kristosofia* eli »viisaus Kristuksesta», joka vastaisi kristologiaa eli »oppia Kristuksesta». Tämän nimen tahdomme nyt seuraavassa ottaa käytäntöön.

Olkoon kuitenkin heti huomautettu, ettemme teosofisessa liikkeessä käytä näitä nimityksiä aivan vastamainitussa merkityksessä. Sana teosofia – samoin kuin teologia – on kyllä yleisnimi ja sitä käytetään monenlaisissa vivahduksissa, mutta jos teknillisen tarkasti pidämme kiinni nimitysten nykyisestä merkityksestä, joudumme seuraavaan:

Madame H. P. Blavatsky, teosofisen liikkeen alkuunpanija, selitti sanan »teosofia» oikean merkityksen näin: »jumalallinen viisaus, theo-sophia, eli jumalain viisaus, niinkuin theo-gonia on jumalain syntyoppi. Kreikkalainen sana *theos* merkitsee jumala, joku jumalallinen olento, mutta ei suinkaan »jumala» siinä merkityksessä kuin sitä sanaa meidän päivinämmä käytetään. Sentähden ei teosofia merkitse »jumalan viisaus», kuten muutamat kääntävät, vaan »jumalallinen viisaus», viisaus sellainen kuin on jumalilla. Nimi on tuhansia vuosia vanha».

Nykyaikainen teosofinen maailmankatsomus on tavallaan ilmoituksen muodossa madame Blavatskyn välityksellä saatu mestareilta, jumalviisailta ihmisiltä, adepteilta eli »jumalilta», kuten heitä myös nimitetään. Teosofia on siis todellisuudessa »viisaus sellainen kuin on jumalilla».

Tohtori Steiner, antroposofisen suunnan alkuunpanija, selittää sanan »antroposofia» merkitsevän sellaista viisautta eli tietoa, mikä on ihmisen saavutettavissa inhimillisillä kyvyillään ja järjellään, jolloin inhimillisiin kykyihin ennen kaikkea luetaan niitä yliaistillisia salaisia kykyjä, jotka ihmisessä yleensä vielä

uinuvat. Antroposofisista opeista sanotaankin, että ne ovat läpeensä tohtori Steinerin tarkistamia, että ne siis kauttaaltaan nojautuvat hänen yliaistillisiin tutkimuksiinsa, mikä ei tietenkään estä toisia tutkijoita joutumasta samoihin tuloksiin. Antroposofia on siis »viisaus sellainen kuin on ihmisen salaisilla kyvyillä saavutettu ja saavutettavissa».

Entä kristosofia? Koska tätä sanaa ei vielä ole käytetty, emme saata puhua siitä kuin valmiiksi määritellystä teosofisesta suunnasta; voimme ainoastaan määritellä sitä ennakoita.

Kristosofia on silloin analogian mukaan ja teknillisesti »viisaus sellainen kuin on Kristuksella» ja samalla »viisaus sellainen kuin Kristus antaa» eli »sellainen kuin Kristuksen avulla on saavutettavissa».

Teknillisen teosofian yhteydessä puhutaan mestareista. Mestarit ovat auktoriteettina teosofisten oppien takana. Ihminen, joka etsii teosofista viisautta eli tietoa, etsii samalla mestareita tai »omaa mestariaan».

Teknillisen antroposofian yhteydessä puhutaan ihmisen kyvyistä ja tietämismahdollisuuksista. Varsinaisena auktoriteettina antroposofisten oppien takana on tohtori Steiner, joka toistaiseksi on ainoa tunnettu ja tunnustettu yliaistillisiin tutkimuksiin kykenevä ihminen antroposofisessa leirissä. Pyrkijä, joka etsii antroposofista viisautta, etsii täten nimellisesti omia salaisia kykyjään, mutta todellisuudessa ainakin alussa tohtori Steineriä.

Teknillisen kristosofian yhteydessä puhutaan ex analogia Kristuksesta. Kristus on auktoriteetti kristosofisten opetusten takana. Ihminen, joka etsii kristosofista viisautta, etsii täten Kristusta.

Nyt on muistettava, että samoinkuin kristillisen uskonopin pääkohdat eivät ole ristiriidassa keskenään, vaan muodostavat sopusointuisen kokonaisuuden, jota nimitetään yleensä »teologiaksi», joskin kolmas pääkohta, kristologia, on sen varsinaisena keskustana, – samoin teosofisenkin elämänymmärryksen teknilliset pääkohdat, teosofia, antroposofia ja kristosofia, eivät ole ristiriidassa keskenään, vaan muodostavat harmoonisen kokonaisuuden, jota yhteisnimellä nimitetään »teosofiaksi», vaikka siinäkin kolmas pääkohta, kristosofia, aikaa myöten arvatenkin tulee varsinaiseksi keskustaksi.

Sillä jos teosofinen totuudenetsijä etsii mestareita yleensä, antroposofinen totuudenetsijä viisasta ihmistä, esim. tohtori Steineriä, ja kristosofinen totuudenetsijä Kristusta, niin voimme sanoa, että kaikki kuitenkin todellisuudessa etsivät samaa. Mestarithan ovat ihmisiä, viisaita ihmisiä, ja koska tohtori Steiner on viisas ihminen, on hän antroposofeille mestari; Kristus on niinkään ihminen ja mestari, ja täten kaikki etsivät mestaria eli viisasta ihmistä tai viisauden mestarein veljeskuntaa. Mutta Kristus joutuu kaiken keskustaksi, kun ymmärretään että hän ihmisenä oli esikoinen monista veljistä ja jumalana veljien yläpuolella; kun sovitaan siitä, että hän on se, josta on sanottu, että »yksi on teidän mestarinne».

Tämä kuitenkin edellyttää, että tiedetään, mistä Kristuksesta on puhe. Ensimmäinen kysymys, joka asettuu kristosofisen totuudenetsijän tielle, on sentähden seuraava: missä ja kuka on se Kristus, jota etsimme, joka on viisauden auktoriteettina ja jonka avulla kykenemme viisautta saavuttamaan? Onko hän kirkonopin Kristus, joka oli tosi ihminen ja tosi jumala? Onko hän yksi madame Blavatskyn teosofisista mestareista? Onko hän teosofisen Idän Tähtiliikkeen »maailmanopettaja»? Onko hän antroposofien kosminen Kristus, joka astuttuaan Jeesus Natsarealaisen ruumiiseen vuodatti verensä Golgatalla ja sillä hetkellä muutti maapallon ja sen ihmiskunnan tulevan kehityshistorian?

On, on, – ja ehkei ole. Emme tahdo ennakoita mitään kieltää emmekä mitään myöntää. Emme tahdo aloittaa ratkaisemalla teknillisiä, »teologisia» eli »teosofisia» kysymyksiä. Sivuumme aluksi kaikki metafyylliset probleemit. Käymme käsiksi asiain käytännölliseen ytimeen.

II.

EVANKELIUMEIN KRISTUS.

Ja siis kysymme: mikä on nyt kristosofian Kristus? Ja vastaamme: se on evankeliumein Jeesus Kristus.

Niin, meidän täytyy ennen kaikkea turvautua siihen lähteeseen, josta varmasti saamme tietää jotakin Kristuksesta. Tarkoituksemme ei kuitenkaan ole evankeliumeja tutkimalla päästä selvyteen mistään jumaluusopillisesta arvoituksesta. Emme halua ensi kädessä tietää, oliko Kristus »jumala» vai »ihminen». Jätämme ne asiat tuonemmaksi. Meistä tuntuukin, että semmoiset kysymykset ovat omiansa hämmentämään itse pääasiaa! Ihmisten mielet kääntyvät niiden kautta sivuseikkoihin, niin että unohtavat sen ainoan, mikä pitäisi olla tärkeätä, nim. kysymyksen siitä, onko Kristus ihmisten auttaja ja vapahtaja, kykeneekö hän antamaan meille jotain hengen ruokaa, tietoa eli viisautta, jota emme muualta ole tilaisuudessa saamaan yhtä helposti.

Kun totuuden etsijän vapaassa, ennakkoluulottomassa, mutta kunnioittavassa ja luottavassa hengessä ryhdymme evankeliumeja tutkimaan, kysymme siis ennen kaikkea: mitä sinulla, Jeesus Kristus, joka olet evankeliumein sankari ja keskushenkilö, mitä sinulla on sanomista meille elämämme suuressa ja tärkeässä asiassa? Mitä neuvoja ja opetuksia sinä meille annat? Mitä tietoa ja viisautta sinä meille lupaat?

Vähitellen meille silloin selvenee, mitä evankeliumein Kristus meille opettaa ja julistaa.

»Katsokaa», hän meille sanoo, »te vaellatte ulkonaaisessa pimeydessä ja tietämättömyydessä, niin kauan kuin luulette, että ruumiillinen elämänne on varsinainen, todellinen elämänne. Kun murehditte sanoen: mitä syömme? tai: mitä juomme? tai: millä vaatetamme itsemme?, olette pakanoita, jotka näitä asioita tavoittelevat. Mutta minä julistan teille jumalan valtakuntaa. Minä sanon, että teidän varsinainen, todellinen elämänne on henkinen elämänne. Te olette henkiolentoja ja näkymättömän maailman kansalaisia. Koko tämän näkyväisen harhamaailman, mammonan valtakunnan, takana on hengen todellinen ja ikuinen maailma, jossa isä jumala hallitsee. Te olette henkenne puolesta tämän jumalan valtakunnan perillisiä. Herätkää todellisen itsenne tuntemiseen, että teistä tulisi jumalan valtakunnan lapsia ja isän jumalan poikia!»

Hänen opetuksillaan on ytimiin tunkeva voima. On kuin väläykseltä aavistaisimme, mitä ihmisen elämä voisi olla, jos hän todella tuntisi itsensä henkiolennoksi. Jos hän olisi henkiolento, hän olisi vapaa. Jos hän olisi vapaa, hän olisi vastuunalainen. Jos hän tuntisi itsensä vastuulliseksi olennoksi, ei hän vastuutaan vierittäisi toisten niskoille: ei hän kulkisi vanhoja latuja, ei hän tyytyisi elämään niinkuin muut; ei hän alistuisi toisten ohjattavaksi ja johdettavaksi. Hän etsisi omaa elämäntehtäväänsä, hän kulkisi yksin, kunnes toiset häntä seuraisivat, hän avaisi uusia uria, hiihtäisi uusia latuja, taistelisi, kamppailisi — ja voittaisi tai sortuisi. Mikään maallinen voitto eli menestys ei olisikaan hänen päämääränään: ihanne yksin, totuus, hyvyys, kauneus; ponnistus sinään, väsymätön työ, tiellä eteneminen, ylängöille kiipeäminen. Mikä ihmeellinen olento ihminen olisikaan, jos hän tuntisi itsensä eläväksi, ikuiseksi sieluksi! Sano meille, Kristus, mitä meidän pitää tekemän, että tämä totuuden välähdys ja aavistus tulisi meille voimaksi ja todellisuudeksi jokapäiväisessä elämässämme!

»Tehkää parannus ja muuttakaa mielenne, sillä taivasten valtakunta on teitä lähellä».

Niin, se on totta, meidän on luovuttava syntisestä elämästämme. Meidän on luovuttava kaikesta tyhjänpäiväisyydestä. Kuinka paljon on turhaa ja sisällyksetöntä jokapäiväisissä oloissamme! Kuin erämaa on henkisesti katsoen meidän huvituksia, seurustelua ja ainaista vaihtelua tavoitteleva personallinen elämäme. Parannus on tarpeen, arvostelukyky on välttämätön. Meidän täytyy oppia erottamaan tärkeä turhasta, pysyvä alati muuttuvasta, ikuinen ajallisesta. Oi, jospa siihen pystyisimme. . . Sano meille, Kristus, mitä ohjeita tulee meidän noudattaa, että mielenmuutoksessa ja parannuksessa todella pysyisimme ja edistyisimme!

»Olen vuorisaarnassa puhunut uudesta elämästä ja kuvaillut sitä. Vuorisaarnaa tutkikaa. Sen opetuksia miettikää. Sen neuvoja noudattakaa. Huomatkaa, että olen antanut teille viisi käskyä ojennusnuoraksi elämässänne: älkää suuttuko, älkää olko sukupuolisesti epäpuhtaita ajatuksissanne, älkää vannoko, älkää vastustako pahaa, älkää rakastako vain omia maamiehiänne, vaan kaikkia ihmisiä, sillä teidän tulee olla täydelliset, niinkuin teidän isänne taivaissa on täydellinen».

Jos olemme vakavia totuuden etsijöitä, teemme, niinkuin Kristus neuvoo ja käskee. Koetamme täyttää taivaallisen isämme tahtoa, noudatamme Jeesuksen käskyjä, elämme vuorisaarnan hengen mukaisesti. Silloin havaitsemme – ehkä vasta pitkien ponnistusten perästä, – että uusi elämä odottaa meissä kirkastustaan. Emme oikein pääse asian ytimeen, emme vauhtiin henkisessä elämässämme, emme avuksi toisille, ennenkuin meille selviää, missä suhteessa Kristuksen elämänymmärrys todella on uusi. Onhan samoja oppeja opetettu entisissäkin uskonnoissa, onhan yhtä »kauniita» siveyskäskyjä annettu ennenkin! On kyllä, eikä uusi siinä olekkaan.

Uusi on siinä, että se, mikä ennen oli ihana saavutus henkisen elämän loppupäässä, se tehdään nyt koko elämän lähtökohdaksi. Siitä tulee henkisen totuuden temppelein kulmakivi. Ennen kulmakivi hyljättiin; tämä kivi ei ainakaan kelvannut kulmakiveksi. Nyt ei ilman sitä ollenkaan tulla toimeen. Kristus on mullistanut kaikki, ensimmäiset tulevat viimeisiksi, se mikä oli alhaalla, nostetaan ylös. Kaikki muuttuu uudeksi, ihmeelliseksi, satumaiseksi.

Mikä on tämä merkillinen kulmakivi? Me huomaamme sen selvemmin ja selvemmin eläessämme jokapäiväistä elämääme Kristuksen käskyjen ja vuorisaarnan hengen mukaisesti: se on Jeesuksen ihmeellinen oppi pahan vastustamattomuudesta ja väkivallasta kieltäytymisestä.

Tämä oli ennen kuin koristeena korkeasti kehittyneiden ihmisten elämänkruunussa. He saattoivat olla kostamatta pahaa pahalla, käyttämättä sortoa ja väkivaltaa, tarttumatta miekkaan itseään tai »oikeutta» puolustaakseen. He saattoivat olla rauhan ihmisiä, täynnä ylimaallista lepoa ja tyyneyttä. He saattoivat loistaa lempeydellään, hyvydellään, oikeamielisyydellään. He saattoivat unohtaa vääryyden ja antaa anteeksi rikoksen tekijälle.

Mutta tavalliset pyrkijät olivat taistelijoita ja sotureita. Heidän tuli vihata kaikkea pahaa ja kaikkia pahantekijöitä. Heidän tuli kostaa pahantekijöille ja rangaista niitä. Heidän tuli olla ainaisella sotajalalla pahaa vastaan omassa itsessään. Heidän tuli tulla ja miekalla puolustautua vihollisia vastaan ja mennä kuolemaan sodassa isänmaansa, uskonsa, oikeuden ja totuuden puolesta. Heidän tuli olla voimakkaita, urhoollisia ja jaloja. Semmoinen oli vanhan ajan siveellinen ihanne – ainakin alkutaipaleilla, – ja nyt tuovat evankeliumit uuden kulmakiven, joka kääntää vanhat arvot nurin!

Nyt voima on heikkoudessa, nyt ylpeys on nöyryydessä, nyt voitto on alistumisessa ja tappiossa. Ja ikuinen elämä on kuolemassa.

Mikä mullistus! Onko ihme, että niin harvat tahtovat tietää, millä tavalla Kristus kykenee heitä auttamaan?

—

III.

KRISTUKSEN ITSENSÄ LUO.

Olkaamme kristosofeja.

Nimitämme itseämme teosofeiksi ja suomme Kristukselle sijan viisauden mestarien valkoisessa veljeskunnassa. Sanomme häntä maailmanopettajaksi ja odotamme Idän Tähdessä, että hän pian saapuu uudestaan maailmaan. Lukeudumme antroposofeihin, uskomme Kristuksen suureen historialliseen tehtävään ja puhumme mieltä ylentävästi hänen kosmillisesta merkityksestään, tai olemme tavallisia kristityitä ja palvomme Kristusta maailman vapahtajana, jonka uhrikuolema on meidätkin sovittanut vanhurskaan isän jumalan kanssa. Miksi emme tahdo itse tietää, kuka Kristus todella on? Miksi emme tahdo mieskohtaisesti oppia häntä tuntemaan? Miksi täytämme aivomme kaikenlaisilla toisten selityksillä, oppineilla ja yksinkertaisilla? Miksi emme mene hänen itsensä luokse, kuule hänen omilta huuliltaan, mikä hän on ja mitä hän meiltä haluaa? Miksi emme anna hänen itse esittää itsensä?

Jos tahdomme oppia elävää ihmistä tuntemaan, silloin emme ajan pitkään tyydy huhuihin ja kulkupuheisiin; lopulta tahdomme nähdä hänet itse, puristaa hänen kättänsä, katsoa hänen silmiinsä, kuulla hänen puhuvan. Jos tahdomme tutustua kuolleeseen runoilijaan, ei meille riitä, mitä kirjallisuushistorioissa hänestä saamme lukea; tahdomme tutkia hänen omia teoksiaan. Mikä Runebergin tuntija se on, joka tietää, että runoilija Runeberg eli lehtorina Porvoossa, että hän kauvan sairasti ja vihdoin kuoli v. 1877; joka arvosteluna hänestä lausuu: »oo, se oli suuri ja ihmeellinen runoilija», koska hän »pätevältä taholta» on tällaisen arvostelun kuullut? Semmoinen »asiantuntemus» ei meidän silmissämme ole minkään arvoinen.

Ja kuitenkin me Kristus-kysymyksessä tyydymme huokaamaan: »hän oli jumalan ainokainen poika» tai »Jeesus on yksi mestareista» tai »Kristus on maailmanopettaja» tai »Kristus on logoksen ruumistuma» tai muuta semmoista ja uskomme semmoisella arvostelulla osoittavamme, ettei Kristus meille suinkaan ole tuntematon suuruus.

Kuinka sokeita olemme!

Joku mökkiläinen kaukana salomailla, joku yksinkertainen talonemäntä maalla, joka ei koskaan ole vaivannut päätään teosofisilla pulmakysymyksillä eikä edes niistä mitään kuullut, mutta joka sydämensä vilpittömyydessä ja mielensä nöyryydessä on etsinyt totuutta, valoa ja apua evankeliumein Kristukselta, hän on personallisesti tutustunut Kristukseen, hän tuntee Kristusta paremmin kuin me. Hänen sisäinen ja ulkonainen elämänsä on kulkenut Jeesuksen Kristuksen neuvomaan suuntaan ja hän on askel askeleelta lähestynyt sekä elävää että kuollutta Kristusta.

Eikö olisi aika meidänkin tulla uudestaan lapsiksi? Emmekö voisi mennä Jeesuksen omaan »salakouluun» oppiaksemme häneltä itseltään, kuka hän on, mikä on suhteemme häneen ja mikä on se viisaus, jolla hän meitä auttaa?

Te sanotte: meillä ei ole siihen halua eikä vetäymystä. Me tyydymme mieluummin uskomaan hänen armoonsa ja lunastukseensa. Vuorisaarnan käskyt ovat milloin liian ankaria, milloin liian vanhanaikuisia ja epäkäytännöllisiä. Mitä meidän kristillisistä yhteiskunnistamme tulisi, jos ei meillä olisi armeijoita, tuomioistuimia, kirkkoja? Parempi on todella ajatella, että Jeesus oli mestari, joka hänkin saattoi erehtyä. Parempi uskoa, että Kristus pian tulee takaisin ja korjaa mitä väärin on muistiinpantu ja väärin on opetettu. Parempi katsella asioita siltä kannalta, että Kristus Jeesuksen työ ei ollut niin paljon siinä, mitä hän puhui, kuin siinä, mitä hän inkarnatsioonillaan ja kuolemallaan suoritti ihmiskunnan hyväksi.

No niin, jos ei teillä halua ole, emme siihen mitään mahda. Mutta huomatkaa kaksi seikkaa. Toinen on se, että Kristus puhuu ihmisyksilöille eikä laitoksille. Hän mullistaa ihmisyksilöiden elämän, ei yhteiskuntien. Hän kieltää väkivallasta. Hän ei käskyillä ja säädöksillä muuta maallisia oloja. Hän synnyttää ihmisten sydämet uudestaan. Hän ei ole sosialistisen, kommunistisen tai anarkistisen yhteiskunnallisen ohjelman esittäjä. Hän ei esitä mitään ohjelmia. Hän näyttää, mistä ihmiselle alkaa henkisen elämän tie. Hän tietää, että maallinen elämä muuttuu itsestään, että »yhteiskunnalliset» ja »valtiolliset» olot muuttuvat, kun muuttuvat ihmiset. Hän on individualisti ja sentähden altruisti ja sosialisti. Hänen taivaallinen valtakuntansa toteutuu yksilöiden välityksellä maankin päällä, mutta ei lakipykälien kautta. Hän uneksii ihmiskunnan ihanasta tulevaisuudesta, tuhatvuotisesta valtakunnasta, mutta hänen unelmansa ei ole pilventakainen, se ei ole haaveilijan houretta. Hän on maailman käytännöllisin ja viisain uneksija, sillä hän on löytänyt keinon, millä unelma toteutetaan. Hänen keinonsa ei teitä miellytä, – no niin, siis täytyy odottaa.

Mutta toiseksi teidän tulee huomata, että kun te ette tahdo noudattaa Jeesuksen elämänsäkäskyjä, kun ette tahdo syventyä Kristuksen omaan henkeen, kun ette tahdo mieskohtaisesti tutustua hänen personallisuuteensa, ette myöskään ole oikeutettu puhumaan hänen nimessään. Ette voi väittää häntä tuntevanne. Kirkollinen uskontonne ei estäisi teitä olemasta kristosofi, teosofia ei estäisi, antroposofia ei estäisi. Te itse ette halua. Siinä kaikki.

Vaan miksi ette haluaisi?

Tunnetteko siis jonkun mestarin, joka mielestänne on jalompi ja ylevämpi kuin Kristus tai johon evankeliumein Jeesus ei vedä vertoja? Tunnetteko jonkun ihmisen, joka olisi viisaampi, puhtaampi, harmoonisempi kuin Jeesus Kristus?

Jos tunnette, silloin seuratkaa häntä. Seuratkaa häntä vilpittömästi. Ennemmin tai myöhemmin hän vie teidät Kristuksen luo.

Mutta jos ette tunne, niin ettekö silloin ihmisenä rakasta totuutta ylinnä kaikkea? Ettekö anna vaikkapa kaikkien epäjumalankuvien hajota tuuleen, jos siten pääsette totuuden tietoon, s. o. ainoan totisen jumalan tuntoon? Ettehän te tahdo kietoutua omiin ennakkoluuloihinne! Ettehän tahdo kompastua tiellä niihin ansoihin, joita tietämättömät ja tuulen pieksijät heittävät jalkojenne eteen?

Oi miksi ette haluaisi kääntyä Kristuksen puoleen?

Evankeliumit uhkuvat hänen henkeään. Vuorisaarnassa puhuvat hänen huulensa. Viidessä käskyssä ilmenee hänen kaukonäköinen viisautensa.

Hänen kauneutensa hymyilee kaikkialla.

IV.

EVANKELIUMEIN ARVO.

»Etkö sinä tee uudesta testamentista paperipaavia», kysyi muuan ystävä, »kun asetat evankeliumit ainoaksi lähteeksi Jeesuksen Kristuksen tuntemiseen? Ajattele, kuinka hatarat nuo evankeliumit ovat, kuinka monta kertaa niitä on käännetty, kopioitu ja puhtaaksi kirjoitettu, kuinka paljon niihin aikojen kuluessa on lisätty! Mistä tiedämme, minkälainen alkuperäinen teksti on ollut? Ehkä on niin paljon lisäyksiä ja väärennyksiä, että alkuperäiset kirjoittajat eivät enää tuntisi eikä tunnustaisi omaa työtään. Eikö ole paljon turvallisempi nojautua elävien ihmisten tiedonantoihin ja vakuutuksiin, esim. luotettaviin ja totuutta rakastaviin salatieteellisiin tutkijoihin? Tohtori Besant ja piispa Leadbeater väittävät tuntevansa Kristusta kasvoista kasvoihin: eikö heidän elävä sanansa paina enemmän vaa'assa kuin vanhan kirjoituksen kuollut puustain? Tai jos niin tahdot: eikö tohtori Steinerin kuvaus Kristuksesta tuo Kristusta paljon lähemmäksi meitä kuin uuden testamentin usein ristiriitaiset ja hämäräperäiset sanat? Minä en ainakaan tunne mitään vetäymystä kuolleeseen, painettuun tekstiin, kun kerran olen tilaisuudessa kuulemaan todistuksia elävien ihmisten huulilta».

Rakas ystävä, vastaan näihin kiehtoviin kysymyksiin, minulla ei ole mitään sitä vastaan, että tohtori Besant y. m. kertovat meille, mitä he uskovat tietävänsä Kristuksesta. Päinvastoin. Maailmassa omistetaan niin paljon huomiota turhanpäiväisiin asioihin, että totuudenetsijänä suuresti iloitsen siitä, että vakaviakin asioita pohditaan. Mutta en saata ummistaa silmiäni siltä tosiseikalta, että eri koulujen salatieteilijät näkevät asioita perin erilaisessa valossa. Tohtori Besantin kuva Kristuksesta ei ollenkaan ole sama kuin tohtori Steinerin. Jos väitetään, että he katselevat ja kuvaavat samaa asiaa eri kannalta, ei tämä tyydytä minua, sillä ydinkohta pitäisi kuitenkin olla yhteinen molemmille. Mutta nyt toinen näkee esim., että Jeesus eli sata vuotta e. Kr., että hänet kivitettiin kuoliaaksi ja ripustettiin ristinpuuhun, toinen taas, että hänen elämänsä ja kuolemansa oli semmoinen kuin evankeliumissa kerrotaan. Kuinka tällainen erilainen näkeminen on mahdollinen, jos molemmat katselevat samaa henkilöä?

Suo siis anteeksi minulle, jos pidän näitä inhimillisiä todistuksia toisarvoisina. Ne ovat mieltä kiinnostavia ja ajatusta herättäviä, mutta eivät millään tavalla sitovia. Jos niiden nojalla tekisin itselleni kuvan Kristuksesta, korottaisin kuolevan ihmisen auktoriteetiksi uskon ja autuuden asioissa. Siihen en kykene. Ja jos sinä taas väität, että minä voisin itse henkimaailmassa pyrkiä Kristuksen tuntemiseen, jolloin siis saisin luottaa omaan okkultiseen kokemukseeni, niin vastaan, että tuo on kyllä oikein, mutta se ei saata tulla kysymykseen ensi kädessä. Mitä takeita minulla näet on siitä, että henkimaailmassa tapaamani olento todella on Jeesus Kristus? Onhan niitä vääriä Kristuksia näkymättömässä maailmassa jos näkyväisessäkin! Kaikista vaarallisinta on mielestäni okkultistina lähteä henkimaailman Kristusta etsimään, jollei ole takeita siitä, että ehdottomasti kykenee erottamaan oikean Kristuksen väärästä.

Sentähden on mielestäni välttämätöntä, että meillä on jokin totuuden kriteeriumi eli mittapuu, minkä avulla saatamme tuntea Kristuksen hengen. Ja mistä semmoinen mittapuu on saavutettavissa?

Ei ymmärtääkseni muualta kuin evankeliumeista.

Eivät nuo evankeliumit niin perin hataria ole. Ei niitä niin suunnattomasti ole muuteltu ja vääristelty. Eihän tässä olekkaan kysymys siitä, että jokainen niiden kirjain ja sana olisi erehtymätön. Eivät ne ole minulle minkäänlaisen paavin asemassa.

Mutta yhdessä suhteessa niillä on korvaamaton arvo. Niin epätäydellisiä kuin saattavat ollakin, ne jokatapuksessa sisältävät ainakin kaikki Jeesuksen Kristuksen todellisista sanoista ja töistä. Niitä ei ole keksitty eikä sepitetty. Ne kertovat todella jostain, mikä on ollut. Jeesuksen sanat ja opetukset ovat elävien ihmisten sanoja. Vaillinaisesti niitä on tosin muistiin merkitty, mutta se joka ensimmäisenä kirjoitti ne pergamentille, hän kirjoitti todella muistiin, mitä hän oli kuullut. Hän ei Jeesuksen sanoja sepiteltyt eikä sommitellut. Sillä tavalla evankeliumit ehdottomasti vaikuttavat minuun. Niissä on elävä ihminen, elävä olento takana.

Ja sentähden ne, yksin ne, sopivat luotettavaksi lähtökohdaksi, kun tahdomme oppia Kristusta tuntemaan. Ilman niitä olemme elämän merellä kuin pimeässä yössä. Olisiko meillä minkäänlaista tietoa Kristuksesta ilman evankeliumeja? Ne ne ovat meille kompassina ja taivaan tuikkivina tähtinä.

Kuitenkaan emme niihin pysähdy. Me aloitamme niistä. Mutta kun kerran alkuun pääsemme, saatamme edetä. Etenemme askel askeleelta totuuden tiellä, Kristuksen henkisessä tuntemisessa. Ehkä saamme hänet nähdä ja tavata henkimaailmassakin, – tämä on joka tapauksessa vähemmän tärkeitä kuin eläminen hänen hengessään. Meidän ei tarvitse tavoitella näkyjä ja ilmestyksiä, ne tulevat kyllä, jos mestari katsoo ne tarpeellisiksi, – muut näyt ovatkin enimmäkseen harhanäkyjä. Yksi vain on meille tärkeä ja välttämätön: että Kristuksen henki olisi meissä elävä.

Ja mikä on Kristuksen henki?

»Kummallista» kyllä, se on sama kuin evankeliumein henki! Kristuksen henki tulee meissä eläväksi kokemukseksi, pääsemme omaan riippumattomaan totuuden tietoon, mutta sama henki, sama tieto uhkuu evankeliumeista. Täten saamme persoonallisesti kokea evankeliumein totuuden.

Huomaatko, rakas ystävä, mitä tarkoitan?

Ensin opimme evankeliumeista tuntemaan Kristuksen. Sitten lähdemme henkisen kokemuksen tielle. Ja tällä tiellä havaitsemme omissa riippumattomissa kokemuksissamme, että Kristuksen oppi on tosi semmoisena kuin evankeliumit sen esittävät. Siis: niinkuin evankeliumit ensin auttoivat ja tukivat meitä, niin nyt meidän omat – alussa pienet, vähitellen kasvavat – kokemuksemme, todistaessaan meille, että evankeliumit puolueettomasti ja objektiivisesti katsoen ovat oikeassa, samalla tukevat evankeliumeja.

»Seuraa minua», sanoo Jeesus evankeliumeissa, ja siitä alkaa kristosofin tie. Jeesus Kristus, elävä ihminen, elävä mestari, puhuu ja neuvoo. Eikä meillä saa olla mitään ennakkoluuloja hänestä. Ei meidän edeltäkäsini pidä ajatella, että »niin ja niin hän tietysti opettaa». Meidän tulee mitä yksinkertaisimmalla ja järkevimmällä tavalla tutkia evankeliumeja. Niistä meidän tulee koota Jeesuksen elämänohjeet. Ja kun saamme kiinni Kristuksen omista sanoista, tulee meidän niitä seurata. »Seuraa minua» – ajatuksissa sanoissa ja töissä. »Rakasta niinkuin minä rakastan.»

V.

»SEURAAMISEN» KULMAKIVI.

Toistakaamme vielä lyhyesti, mitä on Jeesuksen seuraaminen evankeliumein mukaan. Lisäämme varta vasten »evankeliumein mukaan», sillä »Jeesuksen seuraamisesta» puhutaan paljonkin uskonnollisissa piireissä. Jokainen kääntynyt uskovainen, jokainen harras lahkolainen luulee »Jeesusta seuraavansa», vaikkei hän ikinä olisi yrittänyt elää vuorisaarnan käskyjen mukaisesti.

Teosofisissakin piireissä voidaan Jeesuksen seuraamisella käsittää samaa kuin jonkun mestarin seuraamisella yleensä. Puhutaankin usein »mestarein seuraamisesta». Mutta jos tarkemmin tiedustellaan, mitä sillä lauseparrella tarkoitetaan, saadaan tavallisesti epämääräinen vastaus: mestarein seuraaminen on sitä, että koettaa olla mahdollisimman hyvä ja kunnan ihminen. . . Harvoin tapaa teosofin, joka seuraa Buddhaa esim. ja todella tietää, mitä Buddha on neuvonut ja käskenyt. Useimmin on niin, että teosofitkin »seuratessaan mestareita» enemmän tai vähemmän omantunnontarkasti ja hartaasti tottelevat jotakuta elävää »johtajaa» tai »opettajaa».

Tietysti on itsestään selvää, että henkinen elämä yleensä pukeutuu määrättyihin yleispäteviin muotoihin. Jokainen ihminen koettaessaan elää henkisesti — seuratkoon hän ketä mestaria tahansa — poikkeaa silminnähtävästi jokapäiväisten ihmisten suuresta laumasta. Hän on vakava sielunsa sisimmässä ja harkitseva toiminnassaan. Hän ei ole omien mielihalujensa orja eikä ylen altis ulkonaisille vaikutuksille. Hän on kuin öinen vaeltaja, joka kulkiessaan on pysähtynyt kuuntelemaan näkymättömiä ääniä. Hän on auttavainen ja veljellinen. Hän näkee joka ihmisessä matkatoverin, jonka taakka ehkä on raskaampi kuin hänen omansa. Hän on ahkera ja huolellinen joka työssään ja toimessaan. Hän on innokas velvollisuuksiensa täyttäjä eikä lykkää huomiseksi, minkä tänään voi suorittaa. Tämä kaikki on luonnollista, sillä se on henkisen elämän yleinen tausta. Se on niin sanoaksemme jonkunlainen *conditio sine qua non* sille, joka tahtoo ruveta määrättyä mestaria seuraamaan.

Edellä oleva on elämämme luonnollinen periaatteellinen tausta, kun ketä tahansa mestaria tai henkistä opettajaa seuraamme. Siinä hengessä ja siinä käytännössä vietämme päivämme ja yömmet. Jeesuksen seuraajina noudatamme lisäksi hänen käskyjään.

Mutta jos olemme kristosofeja ja todella tahdomme oppia tietämään, mitä ja kuka Kristus on, silloin ei riitä mikään epämääräinen »hyväksi» pyrkiminen, vaan silloin on todella elettävä kristosofista elämää ja seurattava Jeesusta hengessä ja totuudessa.

Nyt jokainen vakava totuuden etsijä huudahtaa: »mutta sehän on mahdotonta! Vuorisaarnan ohjeiden mukaan eläminen on mahdotonta nykyisissä yhteiskunnissamme!»

Mahdotonta tietenkin, vastaamme tähän, jos heti kiinnitämme katseemme lopullisiin äärimmäisyyksiin. Jos meidän heti pitäisi teoissamme toteuttaa kaikki käskyt ja neuvot viimeistä pilkkua myöten, silloin olisimme hukassa — tai toisin sanoen: silloin olisimme samalla täydelliset. Mutta mitä varten elämä, mitä varten tuskat ja taistelut, mitä varten tappiot ja voitot, jos täydellisyys olisi saavutettavissa silmänräpäyksessä?

Kysymys ei ole siitä, että meidän ensi hetkestä lähtien tulisi olla täydelliset, kysymys on siitä, että alkaisimme kulkea sitä tietä, joka täydellisyyteen vie. Tämä on paljon pitkäkkisempää, paljon väsyttävämpää, paljon vaikeampaa! Mutta samalla se on ainoa, mikä voi meitä todella viehättää, onnellistuttaa, autuuttaa. Ja siinä on itse asiassa meidän jokahetkinen täydellisyytemme! Taivaallinen isä ei odota meiltä enempää, kuin mitä kullakin hetkellä kykenemme antamaan.

Jotta pääsisimme tien alkuun Kristuksen seuraamisessa, on hyvä, jos heti saatamme asettaa henkemme alttarille sen »kulmakiven», josta äsken oli puhe. Välttämätöntä se ei ole; kulmakiven näkeminen saattaa tulla myöhemminkin. Mutta seuraamisemme jää elottomaksi, mehuttomaksi johonkin määrin, niin kauan kuin emme ole tietoisia kulmakivestä.

Vaan onko meidän päivinäme ketään, joka ei tietäisi, mikä Kristuksen opin henki on? Oppineessa ja sivistyneessä maailmassa se hyvin tunnetaan, vaikka sitä samalla arvostellaan »epäkäytännölliseksi» tai liian »idealistiseksi». Korkeintaan »uskovaiset kristityt» saattavat olla siitä tietämättömät – niin uskomattomalta kuin tämä kuuluu. Ja pelkään, että jotkut teosofitkin ovat siitä epätietoisia: maailmansodan ja viime vuosien teosofiset tapahtumat ovat olleet omiansa hämmentämään käsityksiä.

Mutta kun olemme selvillä »kulmakivestä», silloin tiedämme sen olevan uudessa suhtautumisessa pahaan. Jesuiitat saattavat olettaa, että tarkoitus pyhittää keinoja, mutta Jeesuksen seuraaja ei ikinä usko, että hyvää voidaan aikaansaada pahalla, oikeutta edistää väärillä keinoilla, totuutta palvella valheellisella »politiikalla». Näkyväinen elämämme on keinojen kanssa työskentelemistä. Tarkoitus pysyy näkymättömissä, mutta toteutuessaan se on suora tulos keinoista. Oli tarkoitus kuinka »ylevä» tahansa, jollei se käytä pyhiä ja puhtaita keinoja, tahrautuu se kokonaan toteutuessaan. Häveten saa »hyvää tarkoittava» ihminen katsella omaa työtään, jos hän on langennut kiusaajan pauloihin ja luullut tarkoituksen pyhittävän keinoja. »Hedelmästä puu tunnetaan», sanoo Kristus. Semmoinen kuin tahdotaan hedelmän olevan, semmoinen on puu oleva. Vääryys ei synnytä oikeutta eikä valhe totuutta. Viha ei lopu vihalla. »Joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu.»

Jeesuksen seuraaja on positiivinen hyvässä ja välttää paha. Tai oikeammin sanottuna: hän yrittää. . . Kuten Jeesus itse neuvoo: »valvokaa ja rukoilkaa». Hän valvoo ajatuksiaan ja tekojaan, etteivät horjaltaisi ihanteen tieltä. Hän rukoilee säännöllisesti totuuden henkeä, koska hän tuntee itsensä köyhäksi. »Autuaat ovat hengestä köyhät, s. o. ne, jotka henkeä kerjäävät (ptoukhoi tou pneumati), sillä heidän on taivasten valtakunta».

Ja mikä on hyvä, mikä on ihanne? Se sisältyy Jeesuksen viiteen käskyyn, jotka määrittelevät hänen seuraajansa uutta suhdetta elämään, ihmisiin ja luontoon, jotka uudessa valossa esittävät veljeyden suurta elämänlakia. Niitä käskyjä mietiskellessään hän huomaa uuden maailman avautuvan, uuden elämänfilosofian valtaavan mielensä. Ne ovat tyhjentyttämiä syvässä viisauudessaan ja loppumattomia korkeissa vaatimuksissaan.

»Älä koskaan vihastu», sanoo Jeesus. Hänen seuraajansa oppii pian, että tuon ainoan elämänohjeen uskollinen noudattaminen vaatii askel askeleelta yhä suurempia muutoksia ja mullistuksia hänen elämässään. Niin kauan kuin hänellä on personallisia vaatimuksia elämän suhteen, ihmisten suhteen, olojen suhteen, niin kauan hän on ikäänkuin tuomittu suuttumaan, hermostumaan, loukkaantumaan, katkeroitumaan, masentumaan. Voidakseen olla todella »vihastumatta» hänen täytyy vapautua kokonaan itsekkyydestä, ylpeydestä, turhamaisuudesta, ahneudesta, kateudesta, omistushalusta j. n. e., j. n. e.

Sama on laita toisten käskyjen. Niitä toteuttaessaan, niitä mietiskellessään, niissä eläessään Kristuksen seuraaja on todella joutunut ikuisen elämän alkupäähän. Hän on asettanut jalkansa kaidalle tielle, joka maasta kohoaa ylöspäin pilviin ja taivaan siniseen kirkkauteen ja jonka loppupäätä ei missään näy. Sillä

kulkiessaan hän kuitenkin kulkee keskellä todellisuutta. Näköalat, jotka hänelle avautuvat, eivät ole kangastuksia olemattomista, eivät hänen silmänsä ihaile pilvilinnoja. Pysyäkseen jaloillaan lujasti ja horjumatta oikealla tiellä hän pitää alati mielessään sitä ihannetta, joka on hänen vaelluksensa johtotähtenä ja jonka Jeesus Natsarealainen niin säteilevän kirkkaasti on paljastanut viidessä käskyssään.

VI.

LUOTTAMUS JEESUKSEEN.

Minun täytyy tässä vielä toistaa, että kun lähdemme taipaleelle kristosofeina, kun alamme seurata Jeesusta, ei tämä suinkaan tarvitse tapahtua minkään ennakkokäsityksen nojalla, mikä meillä sattuu olemaan Kristuksesta. Emme seuraa häntä sentähden, että hän on jumala tai sentähden että hän on korkea mestari, ehkä mestarien mestari. Päinvastoin on suotava, ettei meillä ole varmoja ennakkoluuloja Kristuksen personallisuudesta. Sillä jos uskomme, että hän on jumala, odotamme hänen auttavan meitä vaikeina hetkinä emmekä ponnista omia voimiamme; saattaapa vielä tapahtua, että väsymme tiellä, koska Kristus eli jumala ei välitä meistä! Ja jos taas ajattelemme häntä mestariksi, rupeamme pian uskottelemaan, että hän suopeasti katselee pyrkimyksiämme ja ilmoittaa itsensä meille, suoden meille vaikkapa jonkun yliaistillisen »astralisen» tai muunlaisen kokemuksen. Ja jos sitten sattuu meille tämänlaatuisia tapahtumia, kuvittelemme olevamme pitkällä »henkisessä kehityksessä» ja uskomme, että mestari on ottanut meidät oppilaakseen. . . Kaikki harhaa, sillä henkisen kehityksen tunnusmerkkejä eivät ole psyykkiset ilmiöt, vaan siveellinen selvänäköisyys ja varmuus.

Sentähden on hyvä, jos Jeesus Natsarealainen on vain meille ihminen, ystävä, jolta voimme ottaa vastaan neuvon. Hänhän elämällään ja olemisellaan osoitti jotain tietävänsä ja taitavansa. Hänen personallinen esiintymisensä ja toimintansa ei missään suhteessa ollut ristiriidassa hänen sanojensa, uskonsa, elämänymmärryksensä kanssa. Hän ei koskaan antanut alemman itsensä viedä voiton ylemmän yli. Vaikeimmissakin taisteluissa hän aina luovutti johdon korkeimmalle itselleen, taivaalliselle isälleen. Ja hän teki sen ilolla, tyytyen isän tahtoon. Miksikä emme siis luottaisi häneen? Miksikä emme uskoisi häntä, kun hän vakuuttaa, että mekin pääsemme totuuden tietoon, isän tuntoon, jos seuraamme häntä ja »teemme, niinkuin hän käskee?»

Ei ole mitään ylliluonnollista eikä mitään luonnotonta semmoisessa luottamuksessa. Päinvastoin on kaikki kasvatus ja oppi järjestetty juuri luottamuksen ja uskon periaatteelle tänä päivänä niinkuin ennen. Lasten täytyy luottaa opettajiinsa, nuorten miesten professoreihinsa, kaikkien opiskelevien kirjoihinsa, sillä kuinka muuten voisivat itse kehittyä oppineiksi ja taitaviksi? Jokainen opettaja on aikoinaan ollut harras oppilas, jokainen professori ja omaperäisiä tutkimuksia suorittava tiedemies on kerran ollut ylioppilas, jonka on täytynyt kuunnella luentoja, lukea kirjoja ja läpäistä tutkintoja. Olisiko elämän koulu, jossa viisautta saavutetaan, hatarammin järjestetty? Voitaisiinko siinä tulla toimeen ilman opettajia, jotka elämän viisaudesta jotakin tietävät? Siinäkin kuunnellaan opetuksia, tutkitaan tekstejä ja suoritetaan kokeita. Mutta opettajan ääni kuuluu omassatunnossa, tekstikirjana on ihmisen sielu ja tutkinnoissa koetellaan ihmisen itsenäisyyttä, lujuttua kiusauksissa ja voimaa veljesrakkaudessa. Ohjelma on laajempi, vaativampi, vaikeampi kuin yhdessäkään yliopistossa. . .

Ottakaamme siis Jeesus Kristus oppaaksemme, antakaamme hänen neuvoa meille, mihin suuntaan on kuljettava, mitä taitoa on hankittava, seuratkaamme häntä, kunnes hänen käskynsä tulevat eläviksi ääniksi meidän omassatunnossamme! Älkäämme peljätkö tuskia, suruja, vaikeuksia; ottakaamme jokapäiväinen

ristimme kannettavaksemme ilolla ja nöyryydellä, sillä katso, ennemmin tai myöhemmin tapahtuu meille jotakin ihmeellistä.

Seuratessamme Kristusta lähenemme elämämme suurta käännekohtaa, uudesti syntymistä, jota ilman emme voi nähdä jumalan valtakuntaa. Nikodemus kysyi Jeesukselta: »Kuinka voi ihminen vanhana syntyä? Eihän hän saata jälleen mennä äitinsä kohtuun ja syntyä?» Jeesus vastasi: »Totisesti, totisesti sanon sinulle: jos ei ihminen synny vedestä ja hengestä, ei hän voi päästä sisälle jumalan valtakuntaan. Mikä lihasta on syntynyt, on lihaa, mikä hengestä on syntynyt, on henki».

Kun todenteolla seuraamme Kristusta, eivät taistelumme ole turhia, eivät yrityksemme mene hukkaan, eivät pyrkimyksemme ole tuulen pieksemistä. Saamme oppia, että henkinenkin elämä on kasvamista määrättyine hedelmineen.

Uskonnollisesta elämästä luullaan enimmäkseen, että se on ikävää itsensäkieltämistä, jonkinlaista harmaata hysteriaa, jonka ainoana valopilkkuna on kuolemanjälkeisen autuuden toivo. Kuinka suuresti tässä erehdytään, huomaamme pian, kun vakavasti kuljemme Jeesuksen jäljissä. Ikävä haihtuu tuuleen, ja hysteria on mahdoton, sillä henkisessä elämässä ei ole mitään valitsemisen varaa. Ei meillä ole tilaisuutta sankarilliseen itsekieltämiseen, kun ihanne on mielessä: päinvastoin iloitsimme, kun saatamme olla ihannetta pettämättä. Omanarvontunto, turhamaisuus, ylpeys väistyvät itsetuntemisen tieltä, havaitessamme, kuinka kömpelöitä olemme ensi askelia ottaessamme. Ja mitä tiedämme minkäänlaisesta »autuuden» toivosta? Ei meitä semmoinen viehätäkään. Työmme on nykyhetkessä eikä perustu pilventakaisiin. Toivomme on vain, ettemme tiellä väsyisi, vaan että totuutta ja henkeä riittäisi meillekin. Usko opettajastäväämme elähyttää meitä, ja hän on luvannut, että mekin voittaisimme, niinkuin hän on voittanut! Kerran mekin osaamme rakastaa. . .

Odottamatta, aavistamatta tulee sitten uusi syntymisemme. Voisimme kertoa, millä tavalla, minkälaisissa muodoissa se tapahtuu, mutta ajattelemme näiden seikkain olevan toisarvoisia. Saattaahan olla, että kokemukset muodollisesti vaihtuvat. Ehkä kuitenkin uskallamme sanoa, että tapahtuma on tarkasti uuden testamentin toisen tai toisen kertomuksen mukainen. Toisin sanoen: se mikä on tapahtunut Jeesuksen elämässä, uudistuu hänen seuraajansakin historiassa.

Kiinnitämme tässä vain huomiomme uudestasyntymisen saavuttamaan tulokseen. Tämä on selväpiirteinen ja ehyt sekä ymmärtääksemme yhteinen saavutus kaikille. Sitäkin voisi kuvata monenlaisilla sanoilla ja vertauksilla, mutta ydin on joka tapauksessa sama. Uudestisyntymisen sisältö on siinä, että me, jotka ennen olimme tietämättömiä, pimeydessä vaeltavia ihmislapsia, olemme äkkiä tulleet näkeviksi ja tietäviksi henki-ihmisiksi. Mitä me näemme? Jumalan, taivaallisen isän. Mitä tiedämme? Että olemme jumalan poikia. Millä tavalla olemme henki-ihmisiä? Siten, että tunnemme elämässämme olevamme riippumattomat näkyväisestä ruumiistamme.

Jumala, joka meille ennen oli »tuntematon suuruus», on nyt elävänä todellisuutena läsnä hengessämme. Ei tämä merkitse, että osaisimme jumalaa määritellä – kaukana siitä: emme tiedä, mitä hän itsessään on. Tiedämme vain, että hän on isä meidän henkemme taivaissa, totuuden ja rakkauden ehtymätön voimalähde, joka meidät on pojakseen tunnustanut.

Tiedämme myös, että Jeesus on oikeassa. Hänen osoittamansa tie vie jumalan valtakuntaan. Hänen käskynsä eivät ole mielivaltaisia. Hän »ei ole puhunut itsestään». Hän on ilmaissut totuuden. Hän on puhunut isästä ja todella ilmoittanut meille isän tahdon. Isän tahto tulee ilmi viidessä käskyssä. Isä suhtautuu pahaan sillä tavalla, kuin Jeesus neuvoo meitäkin suhtautumaan. Jeesusta seurattessamme kuljemme varmasti ja suoraan siihen valtakuntaan, jossa jumala näkymättömänä kuninkaana hallitsee. Emme enää ihmettele toista tai toista »epäkäytännöllistä» tai »ylen idealistista» ohjetta, sillä näemme omin

silmin, että elämän sisäinen välttämättömyys on semmoinen. Jumalan tahto ei ole mielivaltaisen hallitsijan tahto, vaan elämän laki. Jumala on elämän henki. Jumala on olemassaolon välttämättömyyden järkitajunta.

Samalla kokemuksemme muuttaa suhteemme Jeesukseen. Hän on yhä ystävämme ja veljemme, mutta emme enää riipu hänestä. Hän ei ole enää henkinen isämme niin sanoaksemme, vaan todellakin veljemme, vanhempi, viisaampi, valistuneempi veljemme. Hänen isänsä on nyt meidänkin isämme, hänen jumalansa meidänkin jumalamme.

Ja kuitenkin hän on yhä meille »tie, totuus ja elämä». Siinä uudessa poika-tajunnassa, joka meissä on syntynyt, on Jeesus Kristus salaperäisellä tavalla läsnä. Alamme aavistaa Kristus-mysterion syvyyttä.

Teologiset, teosofiset eli lähemmin sanoen kristosofiset kysymykset astuvat nyt eteemme metafyyssillisinä ongelmoina. Onko Kristus jotakin muuta kuin Jeesus? Mitä Kristus on? Kuka Jeesus oli? Oliko Jeesus ihminen? Onko Kristus Jumala?

Nämä arvoitukset vaativat meiltä ratkaisunsa. Emme enää ole oikeutetut niitä syrjäyttämään. Ne ovat nyt elävinä edessämme.

—

VII.

UUDESTISYNTYMINEN.

»Sinä puhut niin suurella ihastuksella Jeesuksesta ja hänen seuraamisestaan», sanoi minulle eräs ystäväni, »että tuntuu niinkuin et paljonkaan enää välittäisi toisista mestareista ja toisista uskonnoista. Lienetkö enää teosofi? Eikö teosofi ole ihminen, joka suvaitsee kaikkia uskontoja ja pitää kaikkia yhtä jumalallisina? Eihän teosofi koroita yhtä uskontoa pilviin toisten kustannuksella? Mutta sinä teet niin. Sinä käytät uutta nimitystä, kristosofia, siitä teosofiasta, jonka olet keittänyt valmiiksi ja jossa kristinuskon vapahtaja on päätekijänä. Miksi yhä tahdot, että kristosofiasi kulkisi teosofian lipun suojassa?»

Siitä päivänselvästä syystä, vastaan taas tähän, että n. s. kristosofia on teosofiaa, jota vastoin sillä on sangen vähän tekemistä kirkollisen kristinopin kanssa. Kristillinen teologia on kaikenlaista viisastelua Jeesus Natsarealaisen persoonallisuudesta ja hänen suhteestaan jumalaan, kristillinen teosofia sitä vastoin on elämistä Jeesus Natsarealaisen hengessä ja niiden asiain kokemista, joista teologia haaveilee. Samoin on yleinen teosofia käytäntöä ja kokemusta jumalallisissa asioissa, ei teologista spekulatsionia niistä. Mutta jos sanomme että kristosofia on yksistään kristillistä teosofiaa, erehdymme, sillä kristosofia on oleellinen puoli yleisestä teosofiasta. Teosofia ei saata kieltää kristosofiaa — korkeintaan se voi valita toisen nimen samalle asialle.

Ymmärtääksemme tämän täytyy meidän olla selvillä siitä, mitä n. s. uudesta syntyminen on.

Kun kristosofi tekee sen henkisen kokemuksen, jota nimitimme »uudestasytymiseksi», tietää ja tuntee hän olevansa »jumalan poika», s. o. maailmankaikkeutta eläyttävän »isän» synnyttämä ja hänen rakastamansa ihmisolento. Hänessä on syntynyt uusi itsetajunta, joka hämmästyneelle vanhalle persoonallisuudelle kuiskaa: »minä olen Kristus».

Tämä on asian ydin. Ihmisessä elää nyt Kristus. Mikä Kristus? Se Kristus, joka on jumalan ainoa poika, täydellinen, synnitön, voittaja, vapahtaja. Se Kristus, joka oli Jeesus Natsarealaisessakin.

Teosofia nimittää sitä »mystilliseksi Kristukseksi», madame Blavatsky myös »Kristusprinsiipiksi». Se on Paavalin »Kristus meissä».

Kristosofin kokemus näyttää ja todistaa siis hänelle, että on olemassa ero »Jeesuksen» ja »Kristuksen» välillä. Jeesus oli ihminen, Kristus on jumalan poika. Jeesus oli yksilö, Kristus kuuluu koko ihmiskunnalle. Jokaisen ihmisen elämä ja tulevaisuus on Kristuksessa, siinä ihmeellisessä poika-tajunnassa, jonka siemen on ihmisen hengessä.

Samalla kristosofi tietysti näkee, että mystillinen Kristus ei ole minkään uskonnon erikoisomaisuutta. Ei kai se ole mikään »kristitty» oppi eikä mikään »kristillinen» tosiseikka. Niinkuin jumala on yksi ja iankaikkinen, niin on myös Kristus, hänen poikansa. Jumala on ollut ja on kaikkien ihmisten isä läpi aikojen, ja samoin mystillinen Kristus, jumalallisena poika-tajuntana on aina odottanut jokaista ihmistä,

jokaista totuuden ja jumalan etsijää hänen korkeimpana saavutuksenaan ajasta ja paikasta riippumatta, riippumatta uskonnoista ja sivistyksistä. Kuinka monta yksilöä sen tajunnan-asteen käytännössä ovat saavuttaneet, on vallan toinen kysymys. Mutta kristosofi selvästi näkee, että mystillinen Kristus on aina ollut kaikkien uskontojen takana. Kaikki uskonnot tavoittelevat Kristusta. Toinen on osannut paljastaa hänen ihmeitään enemmän kuin toinen, yksikään ei ole hänen rikkauttaan tyhjentänyt. Kaikki mestarit ja viisaat tietäjät, uskontojen perustajat, ihmiskunnan vapahtajat ovat Kristuksesta julistaneet, hänen suuruuttaan ja kunniaan ylistäneet. Kaikilla on ollut tietoa jumalan pojasta, s. o. ihmisen suuremmoisesta henkisestä kehitysmahdollisuudesta, hänen korkeimmasta, sisimmästä, jumalallisesta itsestään. Sitä samaa todellisuutta, jota muualla on nimitetty muunlaisilla nimityksillä, sitä on Jeesuksen Kristuksen jälkeen länsimailla sanottu Kristukseksi.

Se teologia, joka liikkuu pinnalla, joka väittelee ja riitelee opinkappaleista, se ei Kristusta tunne. Kullakin uskonnolla on teologiansa ja kunkin uskonnon teologia on kiintynyt omiin dogmeihinsa ja sääntöihinsä, oman perustajansa ja vapahtajansa persoonaan, toisin sanoen nimiin ja määritelmiin. Pääasia jää syrjään, ainoa tärkeä unohdetaan. Vasta se teologia, joka kohoo teosofiaksi, löytää Kristuksen elävänä, iankaikkisena todellisuutena. Vasta teosofia vapautuu opeista ja seremonioista, jättää sivuseikat syrjään, unohtaa riidat ja väittelyt. Mitä nimistä ja määritelmistä, kun on todellisuus elävänä edessä! Teologia on järkeilyä, teosofia on elämää.

Teosofia siis löytää mystillisen Kristuksen. Mutta miksikä silloin puhumme kristosofiasta? Eikö se ole yksi turha nimi lisää?

Vaikka se olisi vain nimi, ei se sittenkään olisi turha, sillä olemme tuolla nimellä painostaneet, että totuus on löydettävissä ainoastaan siten, että ihminen itse pääsee sisäiseen yhteyteen isän jumalan kanssa, että hän löytää oman poikuutensa jumalassa. Ei mikä tahansa yliaistillinen kokemus häntä pelasta, ei hänen selvänäköisyytensä eivätkä hänen salaiset kykynsä. Ainoastaan se henkinen kokemus, joka synnyttää hänet uudestaan Kristuksessa.

Mutta kristosofia ei ole paljas nimi. Se on ennen kaikkea osviitta ja opetus. Kristosofia antaa meille viittauksen siitä, että Kristuksen viimeinen ilmestyminen Jeesus Natsarealaisessa oli täydellisin, mitä tähän saakka tunnemme. Jumalan poika tuli entistä voimakkaammin ja kirkkaammin näkyviin Jeesuksessa. Jeesus tunsu itsensä isän jumalan pojaksi ennen saavuttamattoman intensiivillä ja täyteläisellä tavalla. Ei kukaan ennen häntä osannut sanoa: »ken minut näkee, hän näkee isän». Jumala puhui ennen profeettainsa suun kautta, mutta Jeesus eli niin kokonaan poika-tajunnassa, että isä oli hänessä alituisesti läsnä, eli hänessä, vaikutti ja toimi hänen kauttaan. Jumalan täydellisyys eli hänessä. Hän oli jumalan ruumistuma maanpäällä, jumalallinen inkarnatsioni.

Tämmöinen väite jäisi tietysti paljaaksi teologiseksi eli »kristologiseksi» sanasaivarteluksi, elleimme osaisi sitä todistaa itsellemme. Mutta kristosofia opettaa meille, millä tavalla tämä käy päinsä.

Se sanoo: todistus piilee Jeesuksen seuraamisessa. Seuratkaa Jeesuksen elämän ohjeita ja käskyjä, eläkää hänen hengessään, niin näette kuinka ennenkuulumattoman kirkkaasti Kristus on tullut ilmi Jeesus Natsarealaisen persoonallisuudessa. Jeesus on niin lähellä Kristusta ja Kristus on tullut Jeesuksessa niin eläväksi, niin personifoiduksi, että Jeesus Kristus edustaa meille ihanne-ihmistä – ei mitään teennäistä ihanteellisuutta, vaan itse ihmistä, luonnollista, pyhää, puhdasta ihmistä semmoisena kuin hän on isän jumalan tajunnassa elänyt maailman luomisesta saakka ja ennen sitä.

Kristosofi on menetellyt tämän opetuksen mukaisesti, hän on totuuden etsijänä tutustunut maailmanuskontoihin ja filosofioihin, hän on ajatellut, pyrkinyt ja ponnistanut, – ja vihdoin Jeesuksen ihmeelliset käskyt ovat hänelle selvinneet ja hän on alkanut elää niiden hengessä. Ja kun isä jumala on hänet

armahtanut, kun hän on läpikäynyt uudestasytymisen ihanan ja ihmeellisen kokemuksen, mitä hän silloin mahtaa siihen, että Jeesus Kristus hänelle tien näytti, niin, että Jeesus Kristus oli hänelle tie, totuus ja elämä?

Mitä hän mahtaa siihen näkemykseensä ja tietoonsa, että Jeesus Kristus lopullisesti oli ainoa? Mitä hän mahtaa siihen tietoonsa ja vakaumukseensa, että Jeesus Kristus lopullisesti on toisillekin oleva ainoa?

VIII.

JEESUKSEN SYNTYMÄ.

Mutta uudestasyntymisensä jälkeen häntä ihmetyttää kysymys, miksi Jeesus Natsarealainen oli se, mikä hän oli. Miksi hän, galilealainen, oli ennakolta määrätty ihmiskunnan vapahtajaksi, jumalaa etsivien ihmisyksilöiden esikuvaksi, »monista veljistä vanhimmaksi?» Mikä oli hänen kehityksensä ja esihistoriansa?

Ja silloin hän evankeliumia tutkiessaan tapaa ainakin ensimmäisen vastauksen tähän kysymykseensä.

Jeesuksen syntymisestä kerrotaan näet seuraavasti: Eräälle galilealaiselle neitsyelle, Maria nimeltään, ilmestyi herran enkeli ja ennusti, että hän tulisi synnyttämän pojan, joka oli oleva suuri ja nimitettävä korkeimman pojaksi. Ja kun Maria ihmetellen kysyi, kuinka semmoinen oli mahdollinen, hän kun ei miehestä tiennyt, vastasi enkeli, että pyhä henki oli tuleva hänen päälleen. Nyt Maria oli kihlattu Joosefille, ja kun tämä sai kuulla, että hänen morsiamensa synnyttäisi pojan, hän aikoi luopua Mariasta, mutta herran enkeli ilmestyi Joosefille ja käski hänen ottamaan Marian luoksensa. Ja Joosef teki niin, ja Maria synnytti Jeesuksen.

Tämä vanha tuttu kertomus näyttää ensi silmäyksellä tukevan kirkollis-kristillistä opinkappaletta Jeesuksen »yliluonnollisesta» syntymästä. Kristosofi ei kuitenkaan siitä hämmästy, sillä hän tietää vertailevista uskonnotutkimuksistaan, että vanhoissa uskonnoissa yleensä kerrottiin sankarein ja vapahtajain syntyneen neitsyeistä. Niin oli Buddhan äiti neitsyt Maajaa, Krishnan neitsyt Deevakii, Väinämöisen ilman impi, Horuksen neitsyt Isis j. n. e. Nämä olivat kaikki »legendoja» ja samoin Jeesuksen syntymästä oli muodostunut legenda. Legendan tarkoitus oli kohottaa ja kirkastaa sankarinsa kunniaa ja jumalallista ylevyyttä. Fyysillisesti se ei tietenkään perustunut tosiseikkoihin. Jos kuinka korkea jumala tahansa tahtoi ihmishaahmossa astua maanpäälle ja alistua inhimillisen ruumiin vaatimuksiin ja tarpeihin, hän tietysti ensi hetkestä lähtien mukautui luonnon lakien mukaan. Miksi hän aloittaisi maallisen vaelluksensa taika-, ettemme sanoisi teatteritempulla?

Jeesus ainakin oli ihminen, ihminen sanan kauneimmassa merkityksessä, ja ihmisenä hän oli tähän maailmaan tullut samalla salaperäisellä, joskin luonnollisella tavalla kuin muutkin!

Kristosofi sentähden ajattelee ja mietiskelee evankeliumin kertomusta. »Siinä on jotakin takana; todellisuus on verhottu. Jospa pääsisin asian ytimeen.» Ja kas, lopulta verho nousee, ja etsijä näkee todellisuuden loistavan kirkkaudessaan ja kauniissa yksinkertaisuudessaan.

Mitä siis evankeliumit lyhyissä viittauksissaan kertovat Jeesuksen syntymästä?

Galileassa eli nuori nainen nimeltä Maria, harvinaisen henkevä, jalo ja puhdas. Ei hänellä ollut ainoastaan puhdas ja viaton luonto, hän oli myös pienestä pitäen antautunut jumalalle. Hänen sielunsa viihtyi vain hartaissa, pyhissä ja palvovissa tunteissa, eikä hän antanut itsekkyydelle eikä synnille sijaa ajatuksissaan. Hän oli arvatenkin tottunut elämään mietiskelyelämää ja hänen sisäiset, salaiset aistinsa olivat

puhjenneet, koska hän saattoi ottaa vastaan näkyjä ja ilmestyksiä korkeimmasta henkimaailmasta. Ehkä hän kuului johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan, jossa sielua kasvatettiin ja kehitettiin – olihan semmoinen esim. essealainen seurakunta.

Hän oli kihlattu Joosef nimiselle miehelle, joka oli häntä jonkun verran vanhempi. Vanhemmat olivat kai järjestäneet kihlauksen jo varhain, kuten itämailla oli tapana. Joosef oli ammatiltaan puuseppä, mutta luultavasti hänkin kuului samaan uskonnolliseen yhdyskuntaan kuin Maria. Joka tapauksessa Joosef ja Maria molemmat olivat selvillä siitä, etteivät liitostaan huolimatta menisi naimisiin. Joosef hyväksyi koko sydämeästään Marian unelmat jumalalle antautuneesta elämästä, sillä hän rakasti Mariaa vilpittömästi ja kunnioitti ja ihaili tämän pyhää puhtautta.

Silloin enkeli ilmestyi Marialle ja tervehti häntä jumalan armoittamana olentona, joka jumalan pojan oli synnyttävä. Ja kun Maria hämmästyneenä kysyi, kuinka semmoinen oli mahdollista, kun hän ei miehestä tiennyt, ymmärrämme enkelin vastanneen: »älä pelkää, Maria, mennä Joosefille vaimoksi, sillä pyhä henki on tuleva Joosefin ylle ja korkeimman voima varjoo sinut, ja sentähden se on oleva pyhä, joka sinusta syntyy.»

Mainitsematta mitään nimiä yhä hämmästynyt Maria ei saattanut olla kertomatta näystään läheisille omaisille ja ystävilleen. Huhu tuli Joosefinkin korviin, ja hän, joka oli jalo ja vaatimaton mies, päätti heti luopua kihlatusta morsiamestaan, ei sen takia, että hän epäili tämän siveyttä, vaan sentähden, että hän piti itseään liian halpana kelvatakseen Marialle luvatus pojan isäksi. Vasta kun häntäkin näyssä ja ilmestyksessä rohkaistiin, uskalsi hän ottaa morsiamensa vaimokseen.

Sillä tavalla syntyi Jeesus Natsarealainen.

Evankeliumein kertomus tahtoo siis puolestaan painostaa perinnöllisyyden lakia. Suuria ihmisiä ei voi maailmaan syntyä, ellei ole vanhempia, jotka kykenevät antamaan heille puhtaita ja sopivia ruumiita. Tämä koskee isää yhtä hyvin kuin äitiä, mutta ennen kaikkea sittenkin äitiä. Maria on äitien esikuva, eikä ole ihmeteltävää, että katolisessa kirkossa heräsi eloon vanha egyptiläinen madonnapalvonta, samalla kun siinä yleensä ruvettiin palvomaan ja jumaloimaan inhimillisiä olentoja.

Tietysti Jeesuksen syntyminen Mariasta ei yksin selitä hänen olemuksensa ainutlaatuista ylevyyttä. Se vain antaa sille fyysillisen pohjan niin sanoaksemme. Jeesuksen oma sielu, hänen oma yksilöllisyytensä jää yhä arvoitukseksi totuutta etsivälle kristosofille. Sen historia ei ole vielä hänelle tässä paljastunut.

Mutta sillä välin tulee hänelle kuin välähdyksessä aavistus uuden testamentin omituisesta symboliikasta.

IX.

SYNTYMÄHISTORIA VERTAUSKUVANA.

Eikö näet hänen omassa henkisessä kehityksessään ole toistunut Jeesuksen syntymähistoria?

Oli ja kasvoihan hänen sielussaan jotain Marian tapaista. Oikeastaan hänestä tuli totuuden etsijä sen nojalla, että hänen sielussaan oli jotain neitseellistä ja koskematonta, joka vetäytyi syrjään maailman melusta ja pauhinasta. Miksei hän saattanut — kuten niin monet tekivät — ajattelematta heittäytyä elämän pyörteeseen, tyhjentää nautinnon malja ja joka hermollaan tuntee mitä oli »elää»? Tai miksi hän, jos niin yritti tehdäkin, yhä jäi tyydytystä vaille? Miksi elämä tuntui turhalta, tyhjältä, tarkoituksettomalta? Eikö sentähden, että hänen sielussaan asui pyhyiden korkea kaipuu? Eikö sentähden, että loukattu neitsyt itki hänen sydämessään?

Ja kun hän sitten etsi totuutta tutkimalla luontoa ja elämää, tutkimalla maailman uskontoja ja nykyaikaista teosofiaa, tutkimalla yliaistillisia ilmiöitä ja spiritismiä, niin hän oikeastaan etsi omaa sieluaan ja tahtoi oppia tuntemaan sitä hienoa, kaunista, pyhää ja koskematonta, joka piili hänen tajuntansa jossakin sopukassa. Hän löysikin sen, hän tuli yhä enemmän tietoiseksi siitä, että se oli hänen paras itsensä, niin, että hän itse olikin tuo puhdas ja jalo olento, joka kaipasi ihmisiä ja ihmisten ymmärtämystä, mutta kauhistui elämellisyttä ja raakuutta. Hänkin tunsii olevansa kuin Maria, joka tahtoi pyhittää elämänsä jumalalle kaukana maailmasta.

Hänellekin sitten selvisi ja hän ymmärsi järjessään ja koko olemuksellaan, että hänen elämänsä kuluisi turhaan, ellei hän synnyttäisi jotakin. Ei siinä kyllin, että hän itse oli puhdas ja hyvä. Ei riittänyt, että hänen kynttilänsä oli sytytetty, jos hän pistäisi sen vakan alle. Maailmalle se oli loistava, ihmisiä sen tuli valaista. Ja kun hän hämmästyneenä kysyi, kuinka hän, joka oli tietämätön ja kykenemätön, osaisi mitään hyvää tehdä, tuli vastaus ylhäältä: »älä pelkää luottaa itseesi ja järkeesi, sillä totuuden pyhä henki on antava järjellesi valoa ja voimaa ja korkeimman apu on sinua suojaava».

Niin kuin Maria käskyä totellen meni Joosefille vaimoksi, niin hänenkin, totuuden etsijän, sielu luotti itseensä, omaan voimaansa ja järkeensä. Ja järki löysi etsiessään evankeliumein Jeesuksen ja tämän käskyt ja tunsii täyttävänsä totuuden pyhällä hengellä. Nyt oli elämä selvä sielulle ja järjelle. He sulautuivat yhdeksi, kulkivat epäröimättä tietänsä eteenpäin, elivät käskyjen täyttämässä, ja kun aika oli tullut, syntyi poika, Kristus, uusi tajunta — ja maailma oli kristosofin silmissä muuttunut.

X.

JEESUKSEN SIELU JA JÄLLEENSYNTYMINEN.

Evankeliumein kertomus Jeesuksen syntymästä, oikein ymmärrettynä, näyttää meille, että hän on ihminen, joka syntyi näkyväiseen maailmaan samalla tavalla kuin muutkin. Hänen vanhempansa olivat erikoisen puhtaita ja pyhään tehtäväänsä valmistuneita henkilöitä ja saattoivat sentähden luoda elävän inhimillisen organismin, jolla ei vertaistaan ole ollut.

Tämän tosiseikan käsittäminen ei ole vähäpätöinen eikä merkityksetön asia. Se ensinnäkin asettaa Jeesuksen samaan kategoriaan luonnon edessä kuin muunkin ihmiskunnan ja toiseksi se asettaa hänet riviin kaikista lahjakkaimpien ihmisyksilöiden, Buddhan, Zarathustran, Krishnan, Mooseksen, Orfeuksen, Väinämöisen y.m. kanssa ja vaikkapa niistä ensimmäiseksi. Sen johdosta meissä myös herää seuraava tärkeä kysymys:

Koska on pidettävä todistettuna, että ihmiset semmoiset kuin Jeesus, Buddha y. m. ovat syntyneet tavallisten ihmisten tavalla, huolimatta siitä, että legendat puhuvat heidän ylikuonnollisesta syntymisestäään, täytyy meidän tiedustella syitä tähän ihmisyksilöiden erilaisuuteen, eritoten noiden hengen sankarein ylevämyyteen muuhun ihmiskuntaan verraten. Joskin tavallisten ihmisyksilöiden verrattain pienet eroavaisuudet luonteen ja lahjojen puolesta voitaisiin selittää kaikenlaisten »satunnaisten» syiden aiheuttamiksi, käy tällainen selitys mahdottomaksi, kun on kysymys hengen, älyn ja siveellisyyden jättäjäisistä. Eihän erotus ole fyysillis-ruumiillista laatua: neron ja hengen sankarit kohoavat muun ihmiskunnan yläpuolelle sielullisten ominaisuuksiensa kautta. Kysymys onkin sentähden sielun alkuperästä.

Onko ihmisen sielu perintöä vanhemmilta, s. o. ovatko vanhemmat luoneet sielunkin, vai onko jumala luonut sielun ihmisen syntyessä vai onko sielu ennestään olemassa?

Jos sielu periytyisi vanhemmistaan, ja näiden esivanhemmista, merkitsisi tämä esim. Jeesuksen suhteen, että hän elävänä inhimillisenä sieluna oli suoranaan tulos Joosefin ja Marian sekä heidän esi-isänsä hengen ominaisuuksista eli toisin sanoen ikäänkuin oman sukunsa kaunein kukka ja hedelmä. Tämä tosin edellyttää, että siinä suvussa oli perintönä kulkenut satumaisen jalostunut veri (maailman alusta saakka?), mutta koska ei ole voitu todistaa, että elämän aikana hankitut ominaisuudet kulkevat perintönä, jää joka tapauksessa Jeesuksen omaksi persoonalliseksi ansioksi, että hän pyrki voimakkaammin ja saavutti enemmän kuin oman sukunsa muut jäsenet. Mistä tämä persoonallinen voima oli häneen tullut? Se asui hänen omassa minässään. Mistä siis hänen minänsä oli kotoisin? Jos vanhemmat sen loivat, eivät he kyenneet lahjoittamaan hänelle enemmän siveellistä voimaa kuin mitä alkuaan piili suvun veressä. Jeesus kuitenkin osoitti, että hän omisti entistä suuremman voiman; kasvatus ja ympäristökö se siis sai ihmeitä aikaan?

Kun tällä tieteellisellä tavalla järjeilemme, käsittelemme huomaamatta ihmistä liian materialistisella tavalla, pidämme häntä miltei koneellisenä luonnontuotteena. Jokainen ihminen on kuitenkin elävä yksilö, joka sisimmässään kapinoo, jos selitämme hänen olevan vain monimutkaisen tuloksen tuhansien esivanhempien synnynnäisistä ominaisuuksista. »Minähän itse olen se mikä olen! Jos minulla on mitä perittyjä ominaisuuksia tahansa, on kuitenkin oma minäni ehdottomasti vain minun omani, enkä ole

minuutena osa mistään toisesta tasa-arvoisesta minuudesta». Kysymys ihmisen kuolemattomuudesta olisi tosiaan tuulesta temmattu, jos ei hänen yksilöllinen minuutensa olisi muuta kuin sukuminän enemmän tai vähemmän harhanomainen katkelma. Ja kuinka saataisimme edes hetkeksikään uskoa, ettei Jeesuksella esim. olisi ollut omaa minää, joka rakasti ja uneksi ja ikävöi totuutta?

Kristosofi kyllä myöhemmin ymmärtää, että tuossa »materialistisessa» katsantokannassa piilee totuus, mutta kysymys ihmissielun alkuperästä ei ole siten ratkaistavissa, ennenkuin korkea tieto on saavutettu. Alkutaipaleella on pakko sanoa: ihmissielun salaisuus on muualla.

Sentähden meidän täytyy siirtyä toiseen mahdolliseen ratkaisuun ja kysyä: luoko jumala ihmiselle minän hänen syntyessään?

Tämä teoria, jonka kristikunta jokseenkin yleisesti lienee omaksunut, tyydyttää epäilemättä paremmin tiedonhaluista järkeämme, kun se on hylännyt materialismin ja älynnyt, että elämässä on toinenkin puoli kuin paljas materia, nim. henki eli tajunta, joka on ainakin yhtä mahtava ja tärkeä, kuin konsanaan aine eli voima. Jos jumala luo sielun, merkitsee tämä, että ihmisen henkinen olemus, hänen tajallinen taustansa kuuluu omaan maailmaan, joka on ulko- ja yläpuolella aineellista maailmaa ja siitä tavallaan riippumaton. Silloin ihminen todella minuutena on oma itsensä ja saattaa uskoa omaan kuolemattomuuteensa.

Tätä teoriaa vastaan ei ole muodollisesti mitään muistuttamista. Parempaa ei ihminen saata ihmisestä uskoa kuin että hän on jumalasta, s. o. elämän hengestä, alkunsa saanut. Eivätkö jaloimmat ja viisaimmat ihmiset aina ole opettaneet, eikö kaikki mystiikka ja teosofia perustu juuri siihen, että ihmisen hengessä piilee jumalallisia voimia ja kykyjä, joilla on rajattomia kehitysmahdollisuuksia?

Mutta siveelliseltä kannalta voidaan tehdä muistutus tuota luomisteoriaa vastaan siinä muodossa kuin kreatsiaanit sitä esittävät, nim. että jumala luo sielun joka kerta kun ihminen syntyy maailmaan. Jumalaa näet voidaan silloin syyttää välinpitämättömyydestä, jonkinlaisesta moraalisesta indifferentismistä. Ihmiskunta on jumalan puolelta jätetty oman onnensa nojaan: se saa jatkaa sukuaan oman mielensä mukaan, yksin perinnöllisyyden lain sitomana. Jumala ei vähimmässäkään mitassa välitä siitä, minkälaisia ihmisiä syntyy. Oli vanhemmat hyviä tai huonoja, oli he terveitä tai sairaita, puhtaita tai saastaisia, siveellisiä luonteita tai rikoksentekejiä, – aina jumala on valmis luomaan sielun, kun ihmiset ruumiin antavat. Valta on annettu ihmisten käsiin, jumala on heidän orjansa. Ja jos vielä tahtoisimme puolustaa jumalaa sillä, että hän on puolueeton, rakastaa kaikkia yhtäpaljon j. n. e., olisi tämä totta vain vanhempien kannalta. Lasten kannalta katsottuna tämä jumalan »puolueeton rakkaus» astuu vallan toiseen valoon. Täydellä syyllä saattavat vasta luodut sielut kysyä: »miksikä sinä jumala, annat toiselle sielulle hyvän ja lahjakkaan ruumiin, toiselle taas huonon ja puutteellisen? Miksikä toinen meistä vasta luoduista saa syntyä henkiselle kehitykselle edullisiin olosuhteisiin, toinen taas rikolliseen ympäristöön? Julmahan sinä olet luoja, puolueellinen ja oikullinen – tai sitten kylmä, tunteeton ja välinpitämätön!»

Jumala olisi siis ilman moraalialia, jos hän loisi ihmissielun joka kerta, kun lapsi syntyy maailmaan. Emme näin ollen saata tätäkään näkökantaa tuommoisenaan hyväksyä.

Jällelle jää kolmas ratkaisumahdollisuus. Sen mukaan sielu on ollut olemassa ennen ruumiillista syntymistä maan päälle. Ja mistä sielu on alkunsa saanut? Tietysti jumalasta. Jumala on luonut sielun, mutta tämä luominen tapahtui maailmankauden alussa, aikojen aamulla, ja kaikki sielut »luotiin» silloin yhtäaikaan. Jumala synnytti ne itsestään. Hänen rakkautensa ne synnytti. Hänen neronsa ne loi ¹⁾.

¹⁾ Pyydän huomauttaa, että käytän tässä sanaa „sielu” yleisessä merkityksessä; tarkemmin katsoen sillä on milloin toinen milloin toinen teknillinen merkitys. Ylläolevassa esim. „sielu” vastaa teosofisen kirjallisuuden „monaadia” eli „dshiivaa”.

Tämä on sielujen *preeksistenssi* eli »olemassaolo ennen syntymistä».

Nyt on kysymys: syntykö sielu vain yhden kerran maailmaan? Onko se olemassa ikuisuuksien ikuisuuksia taivaallisessa kodissaan yhtäkkiä langetakseen kerran maan vetovoiman pauloihin?

Jos niin on, niin tapahtuuko tuo »lankeemus» pakosta vai onko se vapaaehtoinen? Jos se tapahtuu pakosta, kuka silloin määrää sielun kohtalon? Jumala tietysti – ja silloin joudumme takaisin äskeiseen johtopäätökseemme, että jumala on puolueellinen tai moraalisesti välinpitämätön. Ja vaikka lankeemuksen välttämättömyys piilisi sielun omassa olemuksessa, on kuitenkin luoja sen siihen istuttanut, ja silloin hän on puolueellinen ja rakkaudeton, kun ei hän jokaiselle sielulle valmista samanlaista »lankeemusta».

Jos taas sielu on vapaa ja vapaaehtoisesti ruumistuu, silloin meidän on ylen vaikea käsittää, mitä järkeä tuommoisessa kerran tapahtuvassa maallisessa elämässä on. Sillä jumalan kädestä sielut arvatenkin ovat lähteneet samankaltaisina – ainakin yhtä puhtaina, kauniina, jaloina. Miksikä siis toinen valitsisi elämän, täynnä synnin ja pahuuden tuskaa, toinen elämän, joka yksitoikkoisuudessaan ja jokapäiväisyydessään on väritön ja sisällyksetön, toinen elämän täynnä ponnistusta ja hyödyllistä työtä?

Tietysti tämä oletamus sittenkin on sympaattisin. Siveellisesti saatamme sulattaa, että sielut valitsisivat erilaisia ruumistuksia, kunhan niillä vain olisi vapaus valita. Voihan niillä olla silmämääriä, joita emme järjellämme käsitä. Arvostelu ei ainakaan silloin kohdistu jumalaan, vaan omaan itseemme.

Mutta järkemme kapinoi. Se soisi niin mielellään, että oikeutta ja järjestystäkin olisi maailmassa. Se ei kaipaa ainoastaan vapautta, se tahtoo myös yhdenvertaisuutta ja veljeyttä.

Sentähden sanookin preeksistenssioppi vanhassa itämaalaisessa muodossaan: sielut eivät synny vain kerran maailmaan, ne syntyvät yhä uudestaan ja uudestaan. Ne käyvät koulua aineellisessa maailmassa. Ne kehittyvät ja kasvavat. Alussa eivät ollenkaan ole itsetietoisia jumalallisista kyvyistään. Vasta pitkän, pitkän evolutionsin perästä sielut oppivat tuntemaan itsensä ja jumalallisen syntyperänsä.

Tämä on reinkarnatsioni- eli jälleensyntymisteoria. Sen valossa Jeesuksenkin sielu on ollut jälleensyntyvä sielu, ja ensi kerran ruumistuessaan sekin oli tietämätön, inhimillinen minä. Mitä mittaamattomia aikakausia lienee kulunut, ennenkuin sama sielu syntyi Jeesus Natsarealaisena, – millä väsymättömällä voimalla se lienee ponnistanut pimeydestä valoon, millä hehkuvalla rakkaudella se lienee totuutta etsinyt! Ken on sen pettymyksiä peilannut, ken sen kyyneliä luenut? Kun se Jeesus Natsarealaisena syntyi, oli se jo voittanut takaisin jumalallisen syntymä- ja sukuoikeutensa.

Jälleensyntyminen on täten avain Jeesus Natsarealaisenkin sielun mysteroon. Saksalainen teologi prof. Harnack sanoo, ettemme koskaan pääse Jeesuksen psykologisen salaisuuden perille; emme koskaan voi käsittää, millä tavalla hän pääsi tietoon siitä, että oli isän jumalan ainosyntyinen poika. Prof. Harnack ei ottanut lukuun reinkarnatsioniteoriaa. Kaikki ihmiset ovat sisimmässään jumalallisia, mutta ainoastaan ne, jotka äärettömästi ovat työskennelleet ja kasvattaneet itseään, ovat kohonneet todelliseen itsetuntoon, ja niistä Jeesus yksin on saavuttanut niin täydellisen epäitsekkyuden, että maailmoiden jumala saattoi asua hänessä täydellisesti. Tietysti reinkarnatsionioppi paljastaa salaisuuden meille vain järjen kannalta. Todellisuudessa emme tiedä muuta kuin mitä itse olemme kokeneet. Niinpä Jeesuksenkin sielun kehityksestä tiedämme juuri sen verran kuin itse olemme sielullisesti ja henkisesti kokeneet, huolimatta siitä, että järkemme saattaa ymmärtää semmoistakin, jota emme vielä ole todellisuudessa kokeneet.

Järkemmekin voi tyytyä siihen yleiskäsitykseen sielujen pitkästä kehityshistoriasta, minkä jälleensyntymisoppi tarjoaa, eikä tarvitse kysellä yksityiskohtaisia tietoja »menneistä ruumistuksista». Ei siis tarvitse vaivata päätään kysymyksellä, kuka Jeesus ennen mahtoi olla – oliko hän Zarathustra, oliko hän

Krishna, oliko hän Hermes j. n. e., – semmoiset asiat selvenevät itsestään myöhemmin, jos niiden on määrä selvitä. Uteliaisuus ei ainakaan paina mitään vaa'assa.

Kristosofi, joka kokemuksesta on nähnyt eron Jeesuksen ja Kristuksen välillä, hän iloitsee hengessään, saadessaan väläyksen Jeesuksen menneisyydestä, ymmärtäessään, että Jeesus Natsarealainen oli ihminen, jonka takana oli pitkä elämien sarja, ja joka siis rakastavan sydämensä hehkulla oli tuhansien vuosien kuluessa valmistunut siihen ihmeelliseen elämään Palestiinassa, jossa hän sai tarjota koko personallisen olemuksensa isän jumalan käytettäväksi.

Siinä Jeesus Natsarealaisellakin oli henkinen syntymänsä. Niinkuin kristosofi tänä päivänä, niin evankeliumin Jeesus kerran kävi läpi sen ihmeellisen ja ihanan kokemuksen, joka hänestä teki jumalan pojan. Tämä tapahtui Jordanin kasteessa, silloin kun taivaat aukenivat ja ääni korkeudesta todisti: »sinä olet minun rakas poikani, jonka tänään synnytin». Jeesuksen kokemus oli vain paljon valtavampi kuin kenenkään toisen, koska hänen edellytyksensä olivat niin paljon suurenmoisemmat.

Puu tunnetaan hedelmistään ja uudestisyntynyt ihminen siitä elämästä, joka seuraa henkistä syntymää. Vaikka Jeesus Kristus sanoi, että hänen seuraajansa tulisi tekemään samoja tekoja kuin hän ja vielä suurempia, on hän toistaiseksi saavuttamaton. Jordanista Golgatalle hän oli ihminen ja jumala, jumala ja ihminen.

Jumalia on monta, mutta jumala on yksi. Jeesus Kristus ei ollut ruumistunut jumala ainoastaan – sitä kaikki olemme, – vaan jumala ihmisen haahmossa.

XI.

ERILAISIA KRISTUKSEN SEURAAJIA.

Kun totuudenetsijä mietiskelyjensä ja kokemustensa kautta on käsittänyt eron Jeesuksen ja Kristuksen välillä, käsittänyt, että Jeesus oli natsarealaisen profetaan henkilönimi ja että Kristus kuvasi Jeesuksessa ilmenevää jumalallista elämää, silloin hänelle alkaa uusi tutkimuskausi, jonka kestäessä hän pyrkii ja pääsee yhä selvempään ja varmempaan tietoon sekä Jeesuksesta että Kristuksesta. Olemme jo kosketelleet hänen yrityksiään ymmärtää Jeesus Natsarealaista elävänä inhimillisenä persoonallisuutena ja nähneet, että jälleensyntyemisoppi yksin osaa tyydyttävästi ratkaista suuren profetan psykologisen salaisuuden. Koska aikomuksemme on yhä edelleen seurata totuudenetsijää hänen tutkimuksissaan, tahdomme tässä huomauttaa, että hänen käsityksensä Jeesuksesta historiallisena henkilönä muuttuu ja tarkistuu sitä mukaa kuin hänen Kristus-käsitteensä kirkastuu ja laajenee.

Itse asiassa saatamme erottaa kaksi jaksoa totuudenetsijän Kristus-ymmärryksessä; toista voimme nimittää mystilliseksi eli yleisteosofiseksi, toista kristosofiseksi. Ollessaan mystillisellä eli yleisteosofisella kannalla Kristus-kysymyksessä totuudenetsijä sanoo itselleen: Jeesus on henkilö, Kristus on arvonimi (kts. Matt. ev. 1: 16). Kristus merkitsee »voideltu». Jeesuksen arvonimenä oli Kristus, sentähden että hän oli voideltu eli vihitty kuninkaaksi hengen maailmassa; nimi osoittaa, minkä korkean asteen hän sisäisessä kehityksessään oli saavuttanut. Mutta koska mikään ei synny tyhjästä, ei ihmisessä kehity semmoista, johon hänellä ei ole mahdollisuus eli siemen jo olemassa. Sentähden Kristus ei ole satunnainen arvonimi, vaan se on nimenä jollekin oleelliselle ominaisuudelle, joka piili Jeesuksen sielussa alusta saakka, samoin kuin sen täytyy olla kätkeytyneenä kaikkien ihmisten sieluihin, niinkuin siemen on maahan kylvetty.

Kristus on iankaikkisen elämän siemen meidän sieluissamme. Kuinka tosi onkaan sana, että vain hänessä löydämme ikuisen elämän ja autuuden. Ellemme usko hyvään ja hyvän voimaan omassa itsessämme, mistä sitten pelastuksen löydämme?

Tätä ikihyvän itua ihmisessä nimitetään »mystilliseksi Kristukseksi» eli Kristus-prinsiipiksi, vanhemmassa teosofisessa kirjallisuudessa myös *buddhiksi* tai *aatmaa-buddhiksi*, ihmisen kuudenneksi prinssiipiksi.

Buddhi on »ymmärtämiskyky» eli intelligenssi korkeammassa merkityksessä, joka perustuu myötätuntoon. Teosofisessa kirjallisuudessa puhutaan sentähden »totuuden näkemyksestä» eli intuitiosta, joka johtuu veljesrakkaudesta, ja sanotaan, että buddhi on tämä veljesrakkauden kyky, joka piilee ihmisen sielussa ja joka suurissa vihityissä on puhjennut täyteen kukkaansa. Koska rakkaus Paavalinkin mukaan on ainoa pysyväinen katoavaisten maailmassa, koska siinä piilee iankaikkinen elämä, on täten jumalallinen veljesrakkaus sama kuin mystillinen Kristus, ja näiden monenlaatuisten nimien käyttö toistensa veroisina ei näytä tuulesta temmatulta.

Näin puhuu itseksensä totuudenetsijä, mieli täynnä kiitollista riemua. Asiaan ei vaikuta, mitä tietä pitkin hän on tähän näkemykseen tullut. Toinen on kulkenut niin sanoaksemme yleisteosofista tietä; hän on

ymmärtänyt kristinuskon, samalla kun hän ymmärsi toiset uskonnot, s. o. silloin kun hän yleensä ymmärsi, mitä uskonto ja mitä elämä on. Toinen on kulkenut kristillisteosofista tietä evankeliumein kautta; hän löysi Kristuksen, silloin kun hän otti Jeesuksen opettajakseen, ja samalla hän ymmärsi toisten uskontojen pyhät mestarit.

Mutta kauas ei vaella totuudenetsijä ihanassa näkemyksessään, ennenkuin hän tekee merkillisen havainnon niiden ihmisten suhteen, jotka ymmärtävät Kristusta samalla tavalla kuin hän.

He jakautuvat itsestään kahteen ryhmään. Kaikki kyllä ymmärtävät eron Jeesuksen ja Kristuksen välillä, mutta toiseen ryhmään kuuluvat ne, jotka eivät välitä mitään Jeesuksen opetuksista – jos niitä edes tyystin tuntevat, – toiseen ne, jotka Jeesusta Kristusta seuraavat.

Ovatko nyt nuo edelliset »suruttomia» maailman ihmisiä, jotka uskontoa pilkkaavat ja vihaavat? Eivät suinkaan. Päinvastoin hekin selittävät seuraavansa Kristusta. He uskovat veljesrakkauten, tahtovat elää sen vaatimusten mukaan, ja luulevat niin tekevänsä.

Eivätkö sitä sitten tee? Tekevät epäilemättä, siinä määrin kun he veljesrakkautta ymmärtävät. He näet asettavat itsensä, oman järkensä ja omantuntonsa veljesrakkauden arvostelijoiksi ja mittapuiksi. On ikäänkuin he sanoisivat: »koska Kristus on kerran meissä, on myös meidän vallassamme määrätä, minkälainen Kristus on». Itse he eivät sitä niin suuressa määrin tee, mutta toisiltaan he kysyvät neuvoa. Niinpä he sitten saattavat yhdessä päättää jossain vaikeassa tilanteessa esim., että »Kristus meissä tahtoo nyt, että autamme rukouksillamme ja teoillamme englantilaisia heidän sodassaan saksalaisia vastaan». Ja he pitävät epäveljellisinä, ehkäpä Kristuksen vastustajina niitä, jotka eivät tuossa sodassa asetu englantilaisten puolelle.

Jos nyt totuuden etsijä itse kuuluu siihen ryhmään, joka seuraa Jeesusta, hämmästyy hän sanomattomasti. Hän ei lainkaan käsitä, että ihmiset itse määrittelevät, millainen Kristus eli veljesrakkaus on. Se on hänestä kuin jumalanpilkkaa. Jos siihen ilman muuta kykenisimme, mitä varten sitten ne ihmiset, joissa Kristus on eläväksi tullut, opettaisivat ja neuvoisivat meitä? Turha heidän työnsä olisi, sillä itsehan me joka tapauksessa paremmin tietäisimme? Sillä vain eksytämme itseämme ja toisia. Kristusnimi omistetaan ennenkaikkea Jeesus Natsarealaiselle. Uskomme, että Jeesus Natsarealainen toteutti elämässään mystillistä Kristus-prinsippiä eli veljesrakkautta, ja jos omien aatteittemme ja tekojemme yhteydessä käytämme Kristus-nimeä, pitäisi niiden edes olla sopusoinnussa Jeesus Natsarealaisen Kristus-elämän kanssa. Mutta kuinka esim. saatamme puhua sodasta samassa hengenvedossa kuin Kristuksesta?

Näistä luonnollisista johtopäätöksistään totuuden etsijä joutuu niin ymmälle, ettei hän enää tiedä miten olla, kuin elää. Olisiko hän itse Jeesuksen seuraajana väärässä? Eikö hän olisikaan oikein ymmärtänyt Jeesuksen rakkauden käskyjä?

Siihen saakka hänelle oli ollut yhdentekevää, kuka Jeesus Natsarealainen oli, koska hän oli elänyt ja mikä hänen historiansa oli ollut. Niin, vaikka Jeesusta ei olisi koskaan ollutkaan – kuten muutamat väittivät, – oli kuitenkin pelastuksen tie selvä, sillä se lepäsi Kristuksessa. Mystillinen Kristus oli todellisuus, sen hän oli kokenut. Hänessä ihmisenä löytyi »prinsippi», joka uhkui hyvyyttä ja veljesrakkautta. Jos Jeesus oli taru, ei totuuden etsijä silti voinut kieltää Kristusta itsessään. Siis Kristus oli riippumaton Jeesus Natsarealaisesta.

Mutta nyt hän epäili tuota vanhaa näkökantaansa. Hänen havaintonsa ihmisten, toisten totuudenetsijäin ja Kristus-uskojain suhteen olivat avanneet hänen silmänsä. Hän havaitsi, että ihmiset itsestään eivät ymmärtäneet rakkautta yhtä syvällisesti kuin Jeesus Natsarealainen. Vieläpä hän havaitsi, ettei toisten uskontojen profeetoillakaan ollut yhtä kirkkaita käsityksiä ihmiskunnan veljeydestä kuin Jeesus Natsarealaisella. Juutalaisten Mooses rukoili kansalleen sotaonnea, islamin Muhammed kävi itse sota,

hindulaisten Krishna kehoitti oppilastaan Ardshunaa huolehti taistelemaan omia sukulaisiaan vastaan j. n. e. Buddha oli ehkä ainoa, joka nimenomaan kielsi väkivallan ja verenvuodatuksen.

Ehkä siis olikin ajattelematonta pitää Jeesusta vain yhtenä mestarina toisten rinnalla, ehkä vieläkin ajattelemattomampaa pitää koko kysymystä hänen historiallisuudestaan yhdentekevänä. Ehkä päinvastoin Jeesus Natsarealainen oli aivan erikoinen Kristus-elämän esilletuoja, ehkä hän vallan uudella tavalla edusti mystillistä Kristusta, – niin, ehkä hän ennenkuulumattoman kirkkaasti valaisi koko Kristus-käsitettä!

Näillä ajatuksillaan ja epäilyksillään totuuden etsijä lähestyi toista jaksoa Kristus-ymmärryksessään. Yleisteosofisesta Kristus-käsityksestä hän nyt siirtyi kristosofiseen.

XII.

KOSMILLINEN KRISTUS.

Ja minkälaiseksi muodostui nyt hänen uusi kristosofinen käsityksensä Kristuksesta? Aatteesta, ominaisuudesta eli periaateista se muuttui eläväksi, itseolevaiseksi todellisuudeksi.

Hän näki veljiensä erehdyksen. He väittivät: tällainen on mystillinen Kristus, ja määrittivät sitä parhaimman käsityksensä, mutta myös omien mielihalujaan mukaan.

Se ei ollut oikein eikä se ollut totta.

Hän oli henkisessä uudestisyntymisessään kokenut, että evankeliumein opetus Kristuksesta oli tosi. Mitä Jeesus sanoillaan ja opetuksillaan ilmaisi Kristuksesta, sen hän oli huomannut todeksi. Mutta Jeesus ei neuvonut meitä itse määrittelemään Kristusta. Hän päinvastoin selvin sanoin toi ilmi, millainen Kristus oli, miten sen ihmisen tuli olla ja elää, jossa mystillinen Kristus heräsi toimintaan. Ja aina hän teroitti: minä en puhu itsestäni; puhun sitä, mitä isä tahtoo minun puhuvan, ja jos seuraatte minun käskyjäni, tulette itse kokemaan sanojeni totuuden. Jeesuksen kanta oli jyrkästi toinen kuin niiden erehtyneiden Kristus-uskojain.

Puhuivatko he siis eri asioista? Puhuivat arvatenkin.

Kun nyt kristosofinen totuudenetsijä ajatteli tarkemmin omaa uudestisyntymiskokemustaan, havaitsi hän piirteitä, joihin ei ensin ollut kiinnittänyt huomiotaan.

Se mystillinen Kristus, jota hän koki, ei ollut mikään »ominaisuus» hänessä itsessään. Ei sitä voinut pintapuolisesti nimittää »periaateksi», ei »buddhiksi» eikä muuksi. Se oli jumalallista elämää, jonka edessä hän nöyrtyi ja polvistui. Se oli pyhää jumalallista henkeä, joka ei suinkaan saanut alkunsa hänestä itsestään, vaan joka häneen tuli ja tulvehti. Mistä se tulvi häneen? Hengen avaruuksista. »Minun herrani ja jumalani», kuiskasi hänen sielunsa, sillä se tunsu suurta läsnäoloa. Se tiesi ja tunsu, että jumala, maailmoiden ja avaruuksien jumala, oli kääntänyt kasvonsa sen puoleen. Hän, pieni totuuden etsijä, oli kokenut taivaallisen isän läheisyyttä, ja se mystillinen Kristus, joka hänelle tuota kokemusta välitti, se oli isän jumalan poika hänessä, ja poika ilmoitti itse hänelle, millainen hän, poika, oli.

Hän oli se Kristus, josta evankeliumit puhuivat, se Kristus, josta Jeesus Natsarealainen opetti.

Mikä se siis oli?

Ei se ollut ainoastaan inhimillinen mysterio. Se oli ennen kaikkea kosmillinen todellisuus. Mystillinen Kristus häipyi kosmilleen, niin, mitä mystillinen Kristus olisi ollutkaan ilman kosmista?

Niinhan Johanneksen evankeliumissa sanottiinkin: »Ja sana tuli lihaksi ja asui meissä, ja me katselimme hänen kirkkauttaan, kirkkautta sellaista kuin ainosyntyisellä pojalla on isästä, — täynnä armoa ja totuutta.»

Kosmillinen Kristus on sana eli logos, ja mystillinen Kristus on logos ihmisessä.

»Alussa oli sana, ja sana oli jumalan tykönä, ja sana oli jumala. Hän oli alussa jumalan tykönä. Kaikki on saanut syntynsä hänen kauttaan, ja ilman häntä ei ole syntynyt mitään, mikä on syntynyt.»

Kosmillinen Kristus on itse-elävä, mahtava todellisuus. Emme me kykene määrittelemään, minkälainen hän on. Hän joko ilmoittaa itsensä meille tai on ilmoittamatta. Jos hän ilmoittais meille, me tiedämme. Jollei – täytyy meidän kysyä niiltä, jotka tietävät. Ja ken silloin paremmin osaa vastata kuin Jeesus Natsarealainen?

Sillä kuten evankeliumi sanoo: »Tämä totinen valo, joka valistaa jokaisen ihmisen, oli tulossa maailmaan. Maailmassa hän oli, ja maailma on hänen kauttaan saanut syntynsä, ja maailma ei häntä tuntenut. Hän tuli omaansa, ja hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan, hän antoi vallan tulla jumalan pojiksi, niille, jotka uskovat hänen nimeensä. Ja ne eivät ole syntyneet verestä eikä lihan tahdosta eikä miehen tahdosta, vaan ovat jumalasta syntyneet.»

Sillä »ei kukaan ole jumalaa milloinkaan nähnyt; ainosyntyinen poika, joka on isän helmassa, on hänet ilmoittanut.»

Nuo sanat koskevat Jeesus Natsarealaista ja ne koskevat jokaista totuudenetsijää.

Muistellessaan uudestisyntymistään ja älytessään sen kosmillisen kantavuuden kristosofinen totuuden etsijämme rauhoittui. Epäilykset poistuivat hänen mielestään. Hän näki selvästi, että ne, jotka eivät Kristukselta itseltään etsineet tietoa Kristuksesta, he eivät Kristusta löytäneet. Oli heidän viisautensa kuinka suuri tahansa, logosta he eivät tuntenet. Heidän aateskelunsa mystillisestä Kristuksesta raukesi tyhjiin, kun ei se perustunut kosmillisen Kristuksen kallioon.

Nyt ei enää ollut yhdentekevä kristosofille, oliko Jeesus ollut olemassa vai ei. Jeesus oli opastanut hänet Kristuksen tuntemiseen, siis Jeesus Kristus oli ollut olemassa elävänä ihmisenä.

Ei liioin ollut yhdentekevä, kuka hän oli ollut ja koska hän oli elänyt, sillä näistä asioista täytyi olla varmuutta, muuten oli helppo sekoittaa hänet johonkin toiseen persoonallisuuteen.

Niinhan oli jo tapahtunutkin. Olihan Kristustuntijoita, jotka väittivät Jeesuksen eläneen sata vuotta ennen Kristusta.

Tästä seikasta oli välttämättä päästävä selvyyteen, ja sentähden kristosofi asetti itselleen vastattavaksi kysymyksen:

Koska eli Jeesus Natsarealainen?

XIII.

KOSKA JEESUS ELI?

Kristikunta on aina ollut vakuutettu siitä, että Jeesus Kristus eli kristillisen ajanlaskumme alussa, eikä kenenkään nykyaikaisen teosofinkaan päähän pälkähtänyt epäillä tätä asiaa, ennenkuin Teosofisessa Seurassa alkoi päästä vallalle se okkultinen käsitys, että Jeesus eli sata vuotta e. Kr. Tämä väite otettiin huomiolla ja kunnioituksella vastaan, koska sanottiin sen perustuvan kahden salatieteilijän selvänäköisiin tutkimuksiin.

Tätä nykyä lienee luettavissa kymmenissä tuhansissa niiden teosofien lukumäärä, jotka uskovat, että virallisesta ajanlaskustamme oikeastaan puuttuu sata vuotta. Harvat niistä lienevät kysyneet itseltään, minkä verran totuutta on tuossa salatieteellisessä väitteessä. He luonnollisesti pitävät sitä oikeana, koska se on lähtenyt tällä hetkellä elävien tietäjien suusta.

Kristosofi, joka ei umpimähkään luota inhimillisiin auktoriteetteihin, kysyy kaikessa yksinkertaisuudessa ja vaatimattomuudessa: onko siis kristikunta yhdeksäntoista vuosisadan aikana erehtynyt? Eikö ole mitään kumoamatonta historiallista tietoa siitä, koska Jeesus Kristus todella on elänyt?

Jos kristikunta apostoleista lähtien olisi laskenut vuotensa Jeesuksen syntymästä, silloin ei olisi sijaa vaikeuksille eikä epäilyksille. Nyt ei kuitenkaan niin ole tapahtunut. Kristillinen ajanlasku otettiin Roomassa käytäntöön vasta kuudennella vuosisadalla ja vasta keskiajalla (kymmenennellä vuosisadalla) se tuli yleiseksi kristikunnassa. Vaikeudet ovat täten näennäisesti suuret, sillä miten on mahdollista määrätä varhempia vuosilukuja?

Mitä arvelee eksaktinen tutkimus?

Rauhoittukaa, se sanoo, emme nyt niinkään ilmassa leijaile. Eihän maailma ollut ilman ajanlaskua, ennenkuin kristillinen otettiin käytäntöön. Rooman suuressa valtakunnassa nimitettiin aikaa konsulien mukaan, myöhemmin myös keisarien mukaan. Sanottiin, että se tai se tapahtui niiden ja niiden konsulein sinä ja sinä hallitusvuotena. Ja konsulein aika oli taas niinä ja niinä vuosina *ab urbe condita* eli Rooman kaupungin perustamisen jälkeen.

Kolmannellatoista vuosisadalla roomalaisen ajanlaskun mukaan ja kolmannella vuosisadalla Diocletianuksen keisariksi tulon jälkeen eli Roomassa kristitty abbotti *Dionysius Exiguus*. Hän oli oppinut mies. Hän kirjoitti m. m. kirjan *Liber de paschate* («pääsiäiskirjan»), joka oli luettelo kaikista kristillisistä pääsiäisvietoista, toisin sanoen jonkunlainen historiallinen aikataulu. Nojaten sitten evankeliumein tiedonantoihin Jeesuksen iästä hän pääsi taulukkonsa julkaisemisvuodesta 525 vuotta taaksepäin ajassa ja laski siis, että Kristuksen syntymästä oli kulunut 525 vuotta. Koska hänen taulukkonsa viimeinen vuosi oli 241 Diocletianuksen ajanlaskua ja 1279 Rooman perustamisen jälkeen, päätti Dionysius, että Jeesus Kristus oli syntynyt maailmaan vuonna 754 roomalaisen ajanlaskun mukaan.

Sillä tavalla syntyi kristillinen ajanlasku. Se alkoi v. 754 *ab urbe condita* ja siitä on nyt kulunut 1924 vuotta. Itse ajanlaskun suhteen ei siis ole epäselvyyttä eikä erehdystä. Kysymys on nyt vain siitä, missä määrin Dionysius osui oikeaan, asettaessaan Kristuksen syntymän n. s. kristillisen ajanlaskun ensimmäiseen vuoteen. Siitä on voitu olla eri mieltä, mutta tarkka historiallinen tutkimus on kuitenkin johtanut siihen lopputulokseen, että Dionysius ei ole voinut erehtyä kuin muutamia vuosia, toisin sanoen, että Jeesuksen syntymä on tapahtunut ehkä neljä vuotta varhemmin eli vuonna 750 Rooman perustamisen jälkeen.

Mitä historiallisia todistuksia on näet tästä?

Ensinnäkin meillä on muutamia aikamääräyksiä evankeliumeissa. Matteuksen evankeliumi sanoo, että Jeesus syntyi Augustuksen ollessa keisarina ja Herodes Suuren hallitessa Judeassa. Luukkaan evankeliumissa kerrotaan, että Johannes Kastaja esiintyi profeettana keisari Tiberiuksen viidentenätoista hallitusvuotena. Sama evankeliumi mainitsee myös, että Jeesus oli noin kolmikymmenvuotias, kun hänen julkinen toimintansa alkoi.

Koska nyt Augustus hallitsi? Hänen hallituskautensa alkoi v. 27 ennen kristillistä ajanlaskua ja päättyi v. 14 meidän ajanlaskuamme. Ja koska Herodes oli kuninkaana? Hän kuoli v. 750 Rooman perustamisesta eli v. 4 ennen kristillistä ajanlaskua. Jos näiden numeroiden perusteella tahdomme määrätä Jeesuksen syntymävuotta, on meillä siis valittavana kaikki vuodet vuodesta 27 e. Kr. vuoteen 4 e. Kr.

Mutta Luukkaan mukaan Johannes Kastaja esiintyi Tiberiuksen viidentenätoista hallitusvuotena. Tämä on tarkka ajanmääräys. Koska Tiberius hallitsi? Vuodesta 14 vuoteen 37 meidän ajanlaskuamme. Hänen 15:s hallitusvuotensa oli siis v. 28-29 j. Kr. Silloin Johannes meni korpeen. Kuinka kauvan hän saarnasi ja kastoi? Sitä ei varmaan tiedetä. Varmasti tiedetään, että Herodes Antipas hänet mestautti, sillä tästä kertoo m. m. juutalainen historioitsija Josephus. Herodes Antipas taas hallitsi isänsä, Suuren Herodeksen, kuoleman jälkeen vuodesta 4 e. Kr. vuoteen 39 j. Kr. Hänen toisena vaimona oli Herodias ja tällä oli tytär Salome. Markuksen evankeliumi kertoo, että Johannes mestattiin Herodiaksen pyynnöstä, kun Salome oli ihastuttanut isänsä tanssillaan. Salomesta nyt tiedämme, että hän joutui naimisiin Filippuksen, Herodes Antipaan veljen kanssa, joka kuoli v. 34 j. Kr. Siis Johanneksen mestaus on täytynyt tapahtua ennen vuotta 34, luultavasti jo vuosia ennen Salomen ollessa vielä tyttönä isänsä kodissa. Hyvällä syyllä sopii täten otaksua, että Johannes Kastajan julkinen toiminta ei kestänyt kauvan. Ehkä hän tuli mestatuksi jo ensimmäisenä profeettavuotenaan (28-29 j. Kr.), tuskin myöhemmin kuin v. 30.

Nyt sanottiin Jeesuksesta, että ennenkuin hän alkoi saarnata Jumalan valtakuntaa, oli Johannes hänet kastanut. Markuksen evankeliumin mukaan Johannes oli silloin jo vangittu, kun Jeesus esiintyi profeettana. Täten on todennäköistä, että Jeesuksen kaste tapahtui v. 28 ja hänen julkinen esiintymisensä samoihin aikoihin. Hän oli silloin »noin 30 vuotta vanha» (Luk. ev. III: 23), joten hän ei ollut voinut syntyä paljon ennen vuotta 4 e. Kr. Itse asiassa on luultavaa, että hän syntyi v. 4 e. Kr. eli Herodes Suuren viimeisenä hallitusvuotena joten hän esiintyessään olisi ollut 32 vuotta.

Tämän verran saamme tietää evankeliumeista. Nyt on kuitenkin oppineitakin ihmisiä, joiden mielestä evankeliumein todistus ei paina paljon vaa'assa, koska ne heidän mielestään ovat »jääviä».

Vaikka viimeainitusta seikasta saattaa olla eri mieltä – sillä miksi ei ystävän todistus olisi yhtä luotettava kuin syrjäisen tai vihamiehen? – tahdomme kuitenkin tiedustella, mitä muita todistuksia on Jeesuksen Kristuksen esiintymisestä ja ajasta.

Mainittakoon siis heti, että roomalainen historioitsija Tacitus omistaa pari riviä kristityille laajoissa Annaaleissaan. Hän kertoo vainosta, jonka Nero pani toimeen kristityitä vastaan ja lisää: »tämän nimen (*christiani*) alkuunpanija on Kristus, jonka prokuraattori Pontius Pilatus mestautti keisari Tiberiuksen hallitessa». Keisari Tiberius hallitsi, kuten sanotti, vv. 14-37 meidän ajanlaskuamme ja Pontius Pilatus oli

prokuraattorina Judeassa vv. 26-36. Mutta koska hän ei enää ollut maaherrana pääsiäisenä v. 36, on Jeesuksen kuolema tapahtunut viimeistään v. 35 ja luultavasti jo vuonna 30, koska hän silloin oli toiminut julkisesti noin 3 vuotta, minkä ajan Johanneksen evankeliumi omistaa hänen toiminnalleen.

Toisista vähäpätöisemmistä historiallisista todistuksista emme tahdo mainita, vaan käänämme huomiomme heti Paavaliin, jolta saamme lopullisen ja ehdottoman todistuksen siitä, milloin Jeesus eli.

Paavali on — se pantakoon mieleen — historiallinen henkilö. Kukaan tutkija ei pysty häntä syrjäyttämään. Vanhimmat kirjalliset todistuskappaleet kristinuskosta ovat hänen kirjeensä.

Tarkat vuosimääräykset Paavalin elämäkerrassa ovat olleet jonkun verran riidanalaisia, mutta ovat uusimpien löytöjen ja tutkimusten mukaan vihdoin vakiintuneet. Paavali oli puolitoista vuotta saarnannut Korintossa, kun juutalaiset yksimielisesti nousivat häntä vastaan. Tämä tapahtui Gallion tullessa ylimaaherraksi Akajassa. Äsken on saatu tietää erään kirjoituslöydön kautta, että Gallio astui virkaansa kesällä vuonna 51 j. Kr. Lähtien tästä on ollut helppo määrätä toisiakin vuosilukuja. Niin muodoin Paavali kärsi marttyyrikuoleman Roomassa keisari Neron aikana vuonna 64 meidän ajanlaskuamme ja oli arvatenkin syntynyt ajanlaskumme vaihteessa, ollen jokseenkin Jeesuksen ikäinen. Hänen kääntymisensä Damaskon tiellä tapahtui v. 30 j. Kr.

Tämän mukaan Jeesuksen kuolema siis oli tapahtunut v. 30 pääsiäisenä, pyhän hengen vuodatus helluntaina ja Stefanuksen kivittäminen vähän myöhemmin.

Mutta — voi joku ehättää kysymään — miksei Jeesus Paavalin puolesta olisi voinut kuolla vaikka sata vuotta varhemmin? Eihän Paavali tuntenut Jeesusta persoonallisesti. Damaskon tiellä hänelle ilmestynyt Kristus oli jo jättänyt fyysillisen ruumiinsa.

Tämmöinen vastaväite on tuulesta temmattu, sillä vaikka Paavali ei tavannut ihmistä Jeesusta, hän tutustui apostoleihin ja seurusteli niiden kanssa. Pietari oli vanhempi mies jo Jeesuksen eläessä. Jos siis Jeesus olisi kuollut sata vuotta varhemmin, olisi Pietari ollut ainakin 150 vuotta vanha Paavalin häntä tavatessa ja muut apostolit sen mukaan. Ja silloin syystä kysyisimme: mitä kaikkea nuo apostolit olivat tehneet sen sadan vuoden kuluessa, josta ei ole mitään historiallista tietoa? Hehän olisivat ennättäneet paljon tehdä, suorittaa suuria töitä ja kääntää joukottain ihmisiä! Miksi siitä pitkästä työajasta ei ole missään mitään kerrottu?

Ymmärrämme muitta mutkitta, että Paavalin historiallisuus kerta kaikkiaan ratkaisee kysymyksen kristinuskon syntymähetkestä ja Jeesuksen esiintymisajasta.

Voimme pitää kumoamattomasti todistettuna, että Jeesus Kristus eli meidän ajanlaskumme alussa eikä suinkaan sata vuotta varhemmin.

XIV.

KAKSI JEESUSTA.

Mitä varten sitten Teosofisessa Seurassa on väitetty Jeesuksen syntyneen vuonna 105 e. Kr.? ²⁾ On luettu »akaashisia aikakirjoja» ja selvänäköisesti seurattu suuren opettajan elämää.

Tämä ristiriita ei ole selitettävissä muuten kuin siten, että »luonnon muistista» tavattu Jeesus on toinen kuin evankeliumissa tavattu Kristus. Että niin onkin, näkyy asiaomaisten salatieteilijäin omista kirjoituksista.

C. W. Leadbeater kirjoittaa kirjassaan *The Inner Life*, I, ss. 183-184: »Kun selvänäköisesti tutkimme kristinuskon perustajan elämää, emme esim. huomaa mitään jälkiä n. s. kahdestatoista apostolista; näyttää siltä, ettei niitä ihmisinä koskaan ollut olemassa, mutta että ne jostain syystä otettiin mukaan kertomukseen – mahdollisesti kuvaamaan eläinradan kahtatoista merkkiä.

»Totuus on, että ainakin neljä evankeliumia eivät koskaan ole aiotut historiallisesti ymmärrettäviksi. Ne perustuvat kaikki paljon lyhyempään asiakirjaan, jonka hebreankielellä on kirjoittanut Matteus niminen munkki. Tämä eli luostarissa Palestinan eteläpuolella olevassa erämaassa. Hän nähtävästi keksi ajatuksen laatia muutamia suuria vihkimyksen tosiasioita kertomuksen muotoon ja siihen liittää muutamia kohtia todellisen Jeesuksen elämästä, joka syntyi v. 105 e. Kr., ja muutaman erään toisen aivan mitättömän kiihkoisan saarnaajan elämästä, joka tuomittiin kuolemaan ja mestattiin Jerusalemin ulkopuolella n. 30 j. Kr.»

Näillä sanoillaan Mr. Leadbeater myöntää evankeliumeinkin Kristuksen eläneen, vaikka hän nimittää Kristusta »mitättömäksi saarnaajaksi». Huomattavin kohta tekijän sanoissa on se, että hän kieltää apostolein olemassaolon. Sillä hän selvästi leimaa oman Jeesuksensa toiseksi kuin evankeliumein, sillä historiallinen Paavali kohtasi Kristuksen apostoleita elävinä ihmisinä!

Kumma kyllä toinen salatieteilijä tässä kohden puhuu ristiin tutkimuskumppaninsa kanssa. Mrs. Besant näet sanoo »Kristuksen salaisessa puolessa», s. 71: »Pieni parvi valittuja opetuslapsia, jotka hän oli ottanut opetustensa levittäjiksi, jäi siis vaille Mestarinsa fyysillistä läsnäoloa, ennenkuin he olivat ennättäneet sulattaa hänen sanojaan, mutta he olivat korkealle kehittyneitä sieluja, valmiita viisautta vastaanottamaan ja vuorostaan jättämään sen vähemmille ihmisille. Kaikkien vastaanottavaisempi oli se »opetuslapsi, jota Jeesus rakasti», innosta hehkuva nuorukainen, joka Mestariin oli palavasti kiintynyt ja jolla oli sama kaikkikäsitävä rakkauden henki kuin Hänellä.»

»Kristinuskon salainen puoli» puhuu siis apostoli Johanneksesta, joka ainakin Mr. Leadbeaterin selvänäköisten tutkimusten mukaan ei ollut olemassakaan, sillä hän oli evankeliumein kertomuksessa vain keksitty tyyppi, joka ehkä kuvasi jotain eläinradan merkkiä!

²⁾ Kts. Besant »Kristinuskon salainen puoli», s. 68.

Ja kuitenkin kyseessä oleva kirja vielä sanoo tästä samasta apostoli Johanneksesta: »Hän edusti kautta sen vuosisadan, joka seurasi Kristuksen fyysillistä kuolemaa, mystillisen antautumisen henkeä, joka pyrki haltioihin, jumalalliseen näkemykseen ja yhtymiseen, kun taas myöhempi suuri apostoli Paavali mysterioissa edusti viisauden puolta» (op. cit. ss. 71-72).

Mainitessaan Paavalin nimen kirjantekijä on lisännyt sanan »myöhempi», mikä on oikein ja viisaasti tehty, sillä historiallista Paavalia ei voi siirtää sata vuotta taaksepäin. Kun sitä vastoin tämän katsantokannan edustajat puhuvat Johannes Kastajasta oman Jeesuksensa yhteydessä – mikä usein tapahtuu, – iskevät he pahasti harhaan, sillä Johannes Kastaja ei elänyt sata vuotta e. Kr. Johannes Kastaja on historiallinen henkilö. Hänet mestautti Herodes Antipas, joka hallitsi vuoteen 39 j. Kr., todennäköisesti vuonna 29 eli 30 j. Kr. Sen todistaa meille juutalainen historioitsija Josephus.

Koska täten on mahdotonta, että Teosofisen Seuran selvänäkijät puhuisivat evankeliumein Jeesuksesta Kristuksesta, joka ilman vähintäkään epäilystä eli ja kuoli meidän ajanlaskumme alussa, kysymme uteliaina, minkä Jeesuksen he ovat akaashisista aikakirjoista nähneet. Onko hänestä mitään historiallisia tietoja? On muutamia kohtia juutalaisissa Talmud-kirjoissa. Niissä puhutaan eräästä opettajasta, jota nimitetään milloin Jehoshua ben Perakhjaksi, milloin Jehoshua ben Pandiraksi, vieläpä Jehoshua ben Sotadaksikin. Hänestä mainitaan, että hänet kivitettiin kuoliaaksi Lyddan ulkopuolella kuningatar Salomen hallitessa (76 - 67 e. Kr.).

Epäselvyys ja epähistoriallisuus useiden teosofien käsityksissä johtuu nyt siitä, että on sekoitettu yhteen nuo kaksi henkilöä, Jeesus ben Pandira ja evankeliumein Kristus, ja – vaikka Mr. Leadbeater ainakin tuntee molempain olleen olemassa – siirretty se karakteristikka ja elämänhistoria, joka kuuluu Kristukselle, Jeesus ben Pandiran omaksi.

On kyllä eurooppalaisia oppineitakin, jotka tutustuttuaan Talmudin teksteihin ovat kysyneet itseltään, olisiko sen Jeesus sama kuin kristikunnan, mutta tarkemmin tutkittuaan asiaa ovat tulleet siihen ehdottomaan johtopäätökseen, että nuo molemmat Jeesukset ovat eri henkilöitä. Niin esim. ranskalainen Derenbourg. Englantilainen oppinut ja teosofi Mr. G. R. S. Mead, jonka erikoisala on kristinuskon alkuhistoria ja joka laajoilla tutkimuksillaan on saavuttanut pysyvän maineen, ryhtyi heti käsittelemään kysymystä historiallisesti, kun Mrs. Besant julkaisi uuden salatieteellisen teorian Kristuksesta. Mr. Mead tutki kaikki mahdolliset tekstit ja otti huomioon kaikki historialliset tosiseikat, ja lopputulos hänen työstään oli, että ei ole mitään syytä olettaa, että Kristus olisi sama kuin Jeesus ben Pandira tai että hän siis olisi elänyt sata vuotta ennen meidän ajanlaskuamme.³⁾ Tässä yhteydessä sopii myöskin mainita nuori suomalainen tutkija V. H. Valvanne-vainaja, joka kirjassaan »Oliko Kristus historiallinen todellisuus?» oli pakotettu totuuden nimessä asettumaan toiselle kannalle kuin Mrs. Besant, vaikka hän Mrs. Besantin suurena ihailijana koetti ristiriitoja lieventää ja sovitella.

Puolueettomina totuudenetsijöinä, jotka emme kiellä okkultisten tutkimustapain oikeutusta ja pätevyyttä, olemme velvolliset kysymään, miksikä nuo kaksi kuuluisaa englantilaista salatieteilijää ovat tehneet kohtalokkaan erehdyksensä. Tietysti ymmärrämme ilman muuta, että erehdys aina johtuu ihmisen omasta luonteesta, on siis edellytyksiltään karmallinen; mitä erikoisesti salatieteelliseen, selvänäköiseen tutkimukseen tulee, on tämä suoranaisesti riippuvainen hänen okkultisen ruumiinsa kokoonpanosta niin sanoaksemme; okkultiseksi ruumiiksi nimitämme silloin sitä kuolematonta hengen käyttövälinettä, jota totuuden etsijä monen ruumistuksen aikana ponnistuksillaan ja pyrkimyksillään itselleen rakentaa. Jos esim. kristinuskon hänelle vieras eli uusi ala, on hänen sangen vaikea, miltei mahdoton yhdessä elämässä sitä tyystin tutkia; näin on asianlaita, jos hän esim. ei ole ollut ruumistuneena kristillisellä ajalla ennen nykyistä elämäänsä tai jos esim. hänen kokemuksensa edellisissä inkarnatsioneissaan kristittyjen kesken ovat olleet

³⁾ Kts. Meadin teosta *Did Jesus live 100 years before Christ?*

epämiellyttäviä ja omiansa vieroittamaan häntä Kristuksesta ja ennen kaikkea tämän »seuraajista» kirkoissa ja lahkoissa.

Tätä näkökantaa emme kuitenkaan tarkoita, sillä meillä ei ole mitään syytä eikä oikeutta tiedustella kenenkään ihmisen menneitä vaiheita eli hänen kehityshistoriaansa. Psykologiset ja persoonalliset seikat voimme huolehti syrjäyttää kysyessämme, miksikä on sekoitettu yhteen Talmudin Jeesus ja evankeliumein Kristus. Tarkoitamme tällä kysymyksellämme vain: onko syytä olettaa, että nuo kaksi historiallista Jeesusta itse antavat aihetta käsitteiden hämmennykseen? Onko toisin sanoen niiden välillä olemassa yhdysside, joka toistaiseksi tuntemattomalla tavalla liittää Jeesus ben Pandiran Jeesus Natsarealaiseen?

Emme tahdo tällä kertaa sanoa enempää kahdesta historiallisesta Jeesuksesta. Olemme tahtoneet puhua ainoastaan niistä seikoista, jotka profaanisellekin historian tutkimukselle ovat varmoja ja luotettavia.

XV.

KRISTUKSEN TOINEN TULEMINEN.

Vuonna 1911 sattui käännekohta Teosofisen Seuran historiassa, kun n. s. Idän Tähti perustettiin. Tämä sivuliike, joka sittemmin on kasvanut emäseuraansa paljon suuremmaksi, otti tehtäväkseen valmistaa ihmismieliä vastaanottamaan suurta uskonnollista opettajaa, joka pian oli ilmestyvä maailmaan. Huhuiltiin, että personallista käyttövälinettä tulevalle mestarille jo valmisteltiin, ja ennen pitkää saatiin kuulla, että odotettu opettaja oli Kristus itse, hän, joka vaelsi Galileassa pari tuhatta vuotta sitten ja jota buddhalaiset nimittivät boodhisattvaksi, hindulaiset dshagadguruksi. Myöntää täytyy, että tämä sanoma otettiin vastaan suurella riemulla Teosofisen Seuran piirissä; harvat kuuntelivat epäillen ennustuksia, harvat loukkaantuivat niistä, mikäli ne koskivat Kristusta. Ainoastaan saksalainen Teosofinen Seura tohtori Steinerin johdolla asettui heti alusta jyrkästi Idän Tähteä vastaan.

Kun asiallisesti käsittelemme Idän Tähdän sanomaa, nousee vastattavaksemme kaksi kysymystä: 1) Jos suuri opettaja tulee, onko hän Kristus? Onko tämä Kristuksen toinen tuleminen? 2) Onko yleensä odotettavissa suuren opettajan tulo ja koska? Vaikka jälkimäinen kysymys ei ole näennäisesti yhteydessä Kristuksen kanssa, on se tärkeänä nykyhetken kysymyksenä kristosofillekin tutkimisen arvoinen.

Idän Tähdessä uskotaan salatieteellisten tutkimusten nojalla, että Kristus – kristikunnan Kristus – on sama kuin boodhisattva ja maailman opettaja. Tämä mestarien mestari käytti opetuslapsi Jeesuksen ruumista kolmen vuoden aikana Palestinassa, sanotaan, ja Palestinassa Jeesus eli ja vaikutti 100 vuotta ennen kristillistä ajanlaskua. Mutta olemme nähneet, että tämä oletamus perustuu historialliseen erehdykseen. Kristikunnan Jeesus Kristus ei elänyt 100 vuotta e. Kr. Kristikunnan Jeesus ei siis ole sama kuin teosofisten selvänäkijäin näkemä Jeesus, jonka boodhisattva otti haltuunsa, eikä boodhisattva niin muodoin ole sama kuin Kristus.

Idän Tähdän odottama maailmanopettaja ei näin ollen ole Kristus.

Mutta voisiko olettaa, että selvänäkijäin historiallisesta sekoituksesta huolimatta Jeesus Kristus todellisuudessa kuitenkin »tulisi takaisin»?

Tähän kysymykseen meidän ennen kaikkea täytyy saada vastaus evankeliumeista, sillä mitä itse odottavan mielialaan, näkyihin, ennustuksiin j. n. e. tulee, ei niihin ole luottamista.

Niin kauan kuin kristikunta on elänyt, on aina silloin tällöin uudistunut Kristuksen toisen tulemisen odotus. Jo ensimmäinen seurakunta Palestinassa vietti onnelliset päivänsä siinä toivossa, että ristiinnaulittu mestari pian palaisi jälleen. Tätä odotusta kesti pari vuosisataa, ja ainoat, jotka pysyivät järkevinä ja sanoivat Jeesuksen puhuneen henkisistä asioista, olivat gnostikot ja jotkut »kerettiläiset». Kirkkohistoriasta tiedämme niinkään, että kristikunta uskoi maailman loppuvan vuonna 1000 ja Kristuksen silloin tulevan tuhatvuotista valtakuntaa perustamaan. Vuosituhannen vaihteessa rukoiltiin, paastottiin, messuttiin, annettiin velat

anteeksi j. n. e., ja suuri oli pettymys, kun maailma yhä pysyi ennallaan. Historiallinen kokemus varoittaa meitä liiaksi luottamasta ennustuksiin ja näkyihin, mikäli ne koskevat Kristuksen toista tulemistä.

Sillä mitä tästä asiasta sanonevat evankeliumit? Ensinnäkin ne varoittavat meitä vääristä profetoista. Muistammehan kertomuksen opetuslapsista, jotka Öljymäellä kysyivät Jeesukselta, mikä hänen tulemuksensa ja maailman lopun tunnusmerkki olisi. Ja muistammehan Jeesuksen vastauksen: »katsokaa, ettei kukaan teitä eksytä. Sillä monta tulee minun nimessäni sanoen: 'minä olen Kristus', ja he eksyttävät monta. . . Jos silloin joku sanoo teille: 'katso, täällä Kristus on', tai: 'tuolla', niin älkää uskoko. Sillä väärää kristuksia ja väärää profettoja nousee, ja he tekevät suuria tunnusmerkkejä ja ihmeitä, niin että jos mahdollista, valitutkin eksytettäisiin. Katso minä olen edeltäpäin sanonut sen teille. Sentähden, jos teille sanotaan: 'katso, hän on erämaassa', niin älkää menkö sinne ulos, tahi: 'katso, hän on kamareissa', niin älkää uskoko.» (Matt. ev. XXIV, 3-5 ja 23-26.)

Ja mitä taas Kristus evankeliumein mukaan positiivisesti sanoo toisesta tulemuksestaan?

Näin kuuluvat hänen sanansa Matteuksen mukaan: »Sillä niinkuin salama lähtee idästä ja näkyy länteen saakka, niin on ihmisen pojan tulemus oleva. Missä raato on, sinne kotkat kokoontuvat. Mutta kohta noiden päivien ahdistuksen jälkeen aurinko pimenee ja kuu ei anna valoaan, ja tähdet putoavat taivaalta, ja taivasten voimat järkkyvät. Ja silloin ihmisen pojan tunnusmerkki näkyy taivaalla, ja silloin kaikki maan sukukunnat parkuvat; ja he näkevät ihmisen pojan tulevan taivaan pilvien päällä suurella voimalla ja kirkkaudella. Ja hän lähettää enkelinsä suuren pasunan kajahtaessa, ja he kokoavat hänen valittunsa neljältä ilmansuunnalta, taivasten toisesta äärestä niiden toiseen ääreen asti. . . Mutta siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kukaan, eivät taivaan enkelit, eikä myöskään poika, vaan isä yksin. . . Valvokaa siis, sillä ette tiedä, minä päivänä herranne tulee. . . Sentähden, olkaa tekin valmiina, sillä hetkenä, jona ette luule, ihmisen poika tulee.» Ja toisessa paikassa: »mutta kun ihmisen poika tulee kirkkaudessaan ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssaan, silloin hän istuu kirkkautensa valtaistuimella». Ja vielä, kun ylimäinen pappi kysyi Jeesukselta, oliko hän Kristus, jumalan poika: »Olen. Mutta minä sanon teille: tästälähin saatte nähdä ihmisen pojan istuvan voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvien päällä.» (Matt. ev. XXIV: 27-31, 36, 42, 44; XXV, 31; XXVI, 64.)

Apostolein teoissa kerrotaan, kuinka opetuslapset olivat koolla ja katselivat Kristuksen taivaaseen astumista. Silloin »heidän vieressään seisoivat kaksi miestä valkeissa vaatteissa ja nämä sanoivat: 'Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taivaalle? Tämä Jeesus, joka otettiin teiltä ylös taivaaseen, on tuleva samalla tavalla kuin te näitte hänen taivaaseen menevänkin.» (I, 10-11.)

Kristosofin ei tarvitse muuta kuin lukea näitä uuden testamentin sanoja ja kuvauksia ymmärtääkseen, mistä on kysymys. Niiden kieli on siksi selvä, etteivät saata tarkoittaa fyysillisiä, ulkonaisia, vaan sisäisiä, sielullisia tapahtumia. Ainoastaan taikauskoinen mielikuvitus ajattelee Kristuksen tulevan ruumiillisessa muodossa aineellisen pilven päällä. Vähänkin kokenut kristosofi tietää, että tulemus tapahtuu henkisellä tavalla. Ihmisen pojan tulemus on näkymätön tapahtuma. Kun persoonallisen ihmisen maailma on lopussa, kun hänen itsekkyytensä on näyttänyt osansa, silloin Kristus ilmestyy hänelle henkisesti – jota sanat »pilvessä» tarkoittaa – ja syntyy häneen.

Silloin hänestä tulee »ihmisen poika» ja »jumalan poika».

Gnostikot olivat oikeassa. He olivat ensimmäisten aikojen idealisteja ja spiritualisteja, jotka taistelivat materialistisia käsityskantoja vastaan. Heitä lähellä oli kirkkoisä *Origenes*, joka ankarasti puhui kirjaimen orjia vastaan ja teroitti pyhien kirjoitusten vertauskuvallista merkitystä, eritoten tuhatvuotiseen valtakuntaankin nähden.

Tiedämme myös, että kristityt seurakunnat vanhalla ajalla lopullisesti luopuivat odotusunelmistaan, kun vaikutukseltaan niin voimakkaaksi tullut kirkkoisä *Augustinus* ratkaisevasti selitti tuhatvuotisen valtakunnan jo tulleen, koska »kirKKo nyt jo oli Kristuksen valtakunta ja taivasten valtakunta, jossa hänen pyhänsä jo hallitsivat hänen kanssaan».

Vielä Kristus viittaa toiseen tulemiseensa pyhän ehtoollisen asettamissanoissa. Matteuksen mukaan hän lausui: ». . . Ja minä sanon teille: tästälähin en juo tätä viinipuun tuotetta, ennenkuin sinä päivänä, jona juon sitä uutena teidän kanssanne isäni valtakunnassa.»

Näitäkin sanoja on helppo ymmärtää vertauskuvallisesti, ne merkitsevät silloin: »minä Kristus en enää juo viiniä tämän maan päällä omassa yksityisessä ruumiissa; tästä lähtien juon sitä ainoastaan isäni valtakunnassa, s. o. kaikissa niissä ihmisissä, jotka henkisesti yhtyvät minuun ja siten tulevat valtakunnan lapsiksi eli isän pojiksi!»

Mutta jos välttämättä tahdomme nähdä niissä ennustuksen fyysillisestä takaisintulosta, ei semmoinen tapahdu ainakaan ennen kuin siinä kaukaisessa tulevaisuudessa, jolloin isän valtakunta näkyväisestikin on toteutettu maan päällä.

Täten on kristosofien mielestä ratkaistu kysymys Kristuksen toisesta tulemisesta.

Se on kokonaan henkinen asia. Se tapahtuu ihmisyksilön sydämessä ja sielussa.

XVI.

KOSKA TULEE UUSI OPETTAJA.

Mutta miksikä nykyaikana monet ihmiset niin hartaasti odottavat joko maailmanopettajan tai Kristuksen tuloa? Eivät ainoastaan Idän Tähdän jäsenet sitä tee. On kristittyjen kesken, on toisten teosofisten seurojen jäsenissä paljon ihmisiä, jotka vahvasti uskovat meidän elävän murrosajassa, suurten tapahtumain kynnyksellä, uuden sivistyksen aamuruskossa. Onko heidän uskonsa tuulesta temmattu?

Ei suinkaan, mikäli se koskee uuden kulttuurin nousua. Siksi monet merkit viittaavat siihen, että nykyisissä olosuhteissa on jotain vanhaa ja kulunutta, ettei tarvitse epäillä yhteiskuntien vähitellen muuttavan muotojaan. Uskonnollisella alalla on myös odotettavissa suuria mullistuksia, sillä ihmiskunta alkaa herätä lastenkamariunelmistaan ja ymmärtää elämää käytännöllisemmin, järkevämmin ja totuudenmukaisemmin. Kaikille kirkkoille ja lahkoille alkaa vähitellen kirkastua luonnollinen ja yksinkertainen totuus, että jumala, elämä on yksi ja ihmiset kaikki hänen lapsiaan, siis keskenään veljiä henkisesti.

Mutta tämä ei ole vielä samaa kuin jonkun maailman opettajan odotettu tulo. Sillä tähän uskonnolliseen uudestisyntymiseen ei välttämättä tarvita erikoista uutta opettajaa. Se on jo pantu alulle. Se on jo käynnissä maailman kaikissa uskonnoissa ja kirkkoissa. Ihmiskunta itse sitä kaipaa ja uudistus lähtee ihmisten omista sydämistä. Jos henkistä sysäystä ulkoapäin tämän työn yhteydessä ajattelemme, älkäämme silloin unohtako teosofista liikettä ja madame Blavatskyä. Madame Blavatsky antoi muodon ja sanan nykyajan sisäiselle kaipuulle. Hänen uhrityönsä pani suuren uskonpuhdistuksen lumipallon kiertämään.

Hän oli tavallaan aikamme suuri opettaja. Älkäämme asettuko vanhojen juutalaisten kannalle, jotka odottivat messiastaan senkin perästä, kun hän jo tuli. He eivät ottaneet messiasta vastaan, vaan yhä odottavat hänen tulevan. Älkäämme tehkö niin. Ymmärtäkäämme, että valkoinen veljeskunta jo lähetti sanansaattajansa, vaikka maailma ei häntä käsittänyt, ja koettakaaamme me oppia käsittämään ja sulattamaan hänen sanomaansa ihmisten ja kansojen veljeydestä, uskontojen jumalallisesta alkuperästä, ihmishengen kuolemattomuudesta ja korkeasta tulevaisuudesta j. n. e.

Tällä kristosofi ei tarkoita, että madame Blavatsky olisi ollut mikään palvottava vapahtaja. Hän oli jalo ja valistunut ihminen, joka oli käynyt koulua viisauden mestarein luona, ja hän tunsu Kristuksen omassa sydämessään. Mutta kun Jeesus Kristus kerran sanoi: »mitä sinä kutsut minua hyväksi? Ei ole kenkään hyvä paitsi yksin Jumala», — niin kuinka madame Blavatsky enemmän kuin kukaan toinen ihminen odottaisi suitsutuksia ja kunnianimityksiä niiden puolelta, jotka ymmärtävät hänen työnsä suuruuden ja merkityksen?

Ihmiskunnan suuri henkinen lunastustyö ⁴⁾ pantiin alulle silloin, kun jumalan henki valtasi Jeesuksen sydämen ja mielen ja teki hänestä Kristuksen. Kaikki myöhempi henkinen lunastustyö on palaamista Kristuksen luo. Sentähden kaikki valkoisen veljeskunnan lähettiläät aina viittaavat siihen Kristukseen, jonka

⁴⁾ Sanon „henkinen”, sentähden että järjen lunastustyö alkoi silloin, kun maanasaputrat eli ihmisyksilöiden korkeammat minät ruumistuivat Lemurialla ja Atlantiksella (n. s. „toinen luominen”).

täytyy syntyä meidän ihmisten sydämissä ja joka täydellisenä ilmeni Jeesuksessa Kristuksessa. Sentähden madame Blavatskynkin sanoma oli läpeensä mystillisen Kristuksen sanoma.

Madame Blavatsky ilmoitti, kuten muistamme, että kunkin vuosisadan lopulla lähettiläs saapuu maailman valkoisen veljeskunnan puolelta. Kahdeksannellatoista vuosisadalla tämä lähettiläs oli varsinaisesti kreivi de Saint-Germain, vaikka hänellä oli apulaisinaan paljon parjattu Cagliostro y. m. Yhdeksännellätöista vuosisadalla oli lähettiläänä Blavatsky. Ja ken tämän vuosisadan lähettiläs on oleva, sen näkevät ne, jotka elävät vuoden 1975 jälkeen.

Tämä tuleva sanansaattaja saattaa olla suuri opettaja, jos maailma on paremmin kuin ennen osannut käyttää hyväkseen mestarein taholta tullutta henkistä vuodatusta.

Merkit viittaavat, kuten sanottu, siihen. Ennen kuulumattomalla voimalla leviävät aatteet ihmisten kesken. Ne eivät ole enää filosofista korutavaraa vain, ne vastaavat todella ihmissielujen kaipauksia ja vaatimuksia. Elämme murrosajassa ja toivoa on, että ihmiskunta sulattaa laajemmassa mitassa valkoisen veljeskunnan sanomaa, jos kohta tällä hetkellä vielä pimeältä näyttää.

On sentähden ajateltavissa, että syntyy joukkoomme sieluja, jotka antavat teosofisten totuuksien tunkea luihin ja ytimiin ja siten kasvavat opettajiksi ihmiskunnalle. Heidän suotuisa karmansa tarjoaa heille tällaisen tilaisuuden, jos maailma on valmis heitä kuuntelemaan. Voimme odottaa tällä vuosisadalla useampia suuria neroja eri aloilla, jotka valkoisen veljeskunnan, s. o. Kristuksen hengessä tulkitsevat elämän tarkoitusta sanoin, sävelin, kuvin ja värein.

Jos siten saamme teosofiset ja kristosofiset totuudet vaikuttamaan yksilöiden ja yhteiskuntain elämään, kuinka paljon onnellisemmassa asemassa onkaan silloin oleva kahdennenkymmenennen vuosisadan mestari-lähettiläs verrattuna Saint-Germainiin ja Blavatskyn! Hänen ehkei silloin tarvitse pukeutua – ei hienon ja sivistyneen hovimiehen eikä loistavilla kyvyillä varustetun seikkailijan muotoon, – vaan ehkä hän kirikkaammin ja puhtaammin saa esiintyä sinä mikä hän on: kuolemattomuuden valtakunnasta kotoisin olevana opettajana.

Mutta ettei uuden opettajan tuloa ole odotettavissa vielä tällä hetkellä, siitä meillä on sekä H. P. Blavatskyn sanat »Teosofian Avaimessa» että hänen vakuutuksensa oppilailleen: »älkää luulko, että mestarit lähettävät ketään maailmaan ennen vuotta 1975».

XVII.

LOPPUSANA.

Kokenut ja lukenut kristosofi joutuu omituiseen asemaan. Hänen ystävänsä ja tuttavansa lukevat hänet milloin kristillisten uskovaisten, milloin epäilijöiden, ja kieltäjien joukkoon. Joskus hänestä itsestäänkin saattaa tuntua, että jokin hänen havaintonsa tai löytönsä antaa tukea suorastaan sokealle uskolle. On sentähden hyödyllistä, jopa välistä välttämätöntäkin, että hän silloin tällöin tekee tiliä itselleen omasta kannastaan, pitäen selvänä silmänsä edessä, mikä hänen löytämänsä totuus on.

»Koska sinä nyt uskot», sanoo hänelle jokin hänen ystävänsä, »että Jeesus syntyi ajanlaskumme alussa eikä sata vuotta varhemmin, asetut kirkonopin kannalle ja puolustat sitä niitä salatieteilijöitä vastaan, jotka toisin väittävät. Eikö tämä ole epäviisasta ja uhkarohkeata? Eikö pesäero sokean uskon ja salaisen tiedon välillä olisi selvempi, jos kirkko kokonaan olisi erehtynyt kirkon suhteen?»

»Ajatteletpa omituisella tavalla, rakas ystävä», vastaa kristosofi, »jos luulet tuommoisten utilististen eli hyötyperusteisten näkökantojen tulevan kysymykseen totuutta etsittäessä. Ei totuuden etsijä kysy, onko totuudesta vahinkoa toiselle tai toiselle ihmisryhmälle. Hän tietää, että totuudesta ei voi olla muuta kuin hyötyä ihmiskunnalle yleensä. Siis jättäkäämme tuommoiset ajatukset. Mitä taas siihen tulee, että Jeesuksen syntymävuosi puolustaisi toista tai toista uskonoppia, en näe syytä semmoiseen pelkoon. Mitä semmoisella historiallisella seikalla on tekemistä uskon kanssa? Uskotko sinä esim., että isäsi kuoli v. 1899? Et — sillä sinä sen tiedät; sinun ei tarvitse sitä uskoa. Historiallisia tosiseikkoja ei uskota; niitä joko tiedetään tai ollaan niistä tietämättä. Ja koska ne ovat fyysillisiä tapahtumia, voidaan niitä myös fyysillisesti todistaa. Jeesuksen syntymävuosi ei ole mikään uskon asia. Jos Jeesus on elänyt fyysillisessä maailmassa, täytyy siitä olla fyysillisiä muistomerkkejä, fyysillisiä todistuksia; ellei niitä olisi, jäisi hänen elämänsä paljaaksi myytiksi eli taruksi. Mutta jos niitä on, silloin täytyy myös olla määriteltävissä aika, jolloin hän eli, eikä tämä voi olla sattuman, otaksuman tai mielivallan varassa. Ei hyvän tahtoisen suvaitsevaisesti saata sanoa: onhan yhdentekevää, koska Jeesus eli; hän on maailman vapahtaja ja siinä kyllin! Sillä tavalla ei saata puhua historiallisen todellisuuden kannalta, jos kohta saattaakin mystillisen Kristuksen kannalta. Mystillinen Kristus ikuisena todellisuutena on aina ollut ja on ajasta riippumaton. Mutta mystillisen Kristuksen ilmeneminen ihmiskunnassa on suuresti riippuvainen historiallisesta Jeesuksesta. Sangen vähän hänestä tiedämme ulkopuolella sen, mitä evankeliumit kertovat, mutta harvatkin tiedossamme olevat tosiseikat todistavat hänen eläneen ajanlaskumme alussa. Tämä on siis historiallista tietoa, mutta mitä tekemistä sillä on esim. kirkonopin kanssa?»

»Onhan niin paljon, että kun se kerran vahvistaa kirkonoppia yhdessä kohden, miksei se tekisi sitä toisissakin? Ehkä Jeesuksen Kristuksen uhrikuolema sovitti maailman synnit, niinkuin kirkko opettaa? Ehkä n. s. lunastusoppi onkin perusteiltaan oikea?»

»Vai siihenkö sinä tähtäsitkin? Ota silloin huomioon, rakas ystävä, että lunastusoppi ei kuulu fyysillisten ja historiallisten tosiseikkojen alalle. Lunastusopin yhteydessä voidaan puhua fyysillisestä tapahtumasta, voidaan viitata historialliseen tosiseikkaan ja väittää, että lunastus tapahtui silloin, kun

Jeesuksen veri vuoti Golgatalla. Mutta siinä kaikki. Historiallisesti voi olla totta ja tulla todistetuksi, että Jeesus kuoli ristinpuulla Golgatalla, mutta lunastus ei saata tulla fyysillisen historiallisen tutkimuksen esineeksi. Historiallinen ristinkuolema ei todista mitään lunastuksesta. Koko kysymys sovituskoulemasta liikkuu toisella alalla. Sen hyväksyminen tai hylkääminen, yleensä sen arvosteleminen, riippuu toisenlaisista edellytyksistä.»

»Puhupa niistä vähäsen».

»Ensinnäkin meillä on sen filosofiset ja psykologiset edellytykset. Koska se on oppi, näkökanta, elämänymmärrys eikä tosiseikka, jota historiallisesti voidaan todistaa, täytyy meidän lähestyä sitä järjen ja psykologisen kokemuksen kannalta. Mitä järkemme sanoo? Sillä tavalla esitettynä kuin kirkko sen esittää, on se järjetön ja mahdoton oppi. Se on järjetön, koska se edellyttää, että jumala olisi paholainen, joka tuomitsisi luomansa elävät ja tajuiset olennot ikuisen kadotukseen. Se on mahdoton, koska kehityksen hitaasti toimiva laki vallitsee maailmassa ja ihmiskunnan itsekkyyden ja pahuuden ylen hitaasti, askel askelelta vähitellen tulee voitetuksi. Mitään äkkinäistä pelastusta pahasta ei ole saatu aikaan, ja mitään sovitusta olemattoman jumalallisen tyrannin kanssa ei ole tarvittu aikaansaada. Jälle jäävät psykologiset edellytykset. Mitä nyt sanoo ihmisten uskonnollinen kokemus, johon papit ja uskovaiset aina viittaavat? Se todistaa, että uskon kautta Jeesukseen Kristukseen ja hänen uhrikuolemaansa ihminen saavuttaa rauhan sielussaan. Mutta mistä syystä tämä ihmisen sielullinen kääntymys ja uudestisyntyminen todistaisi sitä tai tätä Golgatan sovituskouleman suhteen? Eihän se saata todistaa muuta kuin että ihminen on sisässään joutunut – jos kuinka vaillinaiseen – kosketukseen elävän, mystillisen Kristuksen kanssa? Keino, millä hän joutui, tie, jota pitkin hän joutui tuohon pieneen kosketukseen, oli toinen asia. Jos keino olisi muodollisesti yksi, silloin voitaisiin väittää, että se olisi muodollisesti tosi; mutta keinoja on muodollisesti monta. Päästäkseen kosketukseen Kristuksen kanssa ihmisten ei tarvitse uskoa Golgatan verikuolemaa. Pikemmin voisi sanoa, että sovituskoulemaan uskomisen sen karkeassa muodossa estää ihmistä syvemmin yhtymästä Kristukseen. Usko se kyllä vie ihmistä Kristuksen läheisyyteen, mutta usko voi olla uskomista isän jumalan rakkauteen tai ihmiskunnan tulevaan täydellisyyteen tai ihmisyyksilön pitkään kehitykseen jälleensyntymisen avulla t. m. s. Ja kaikista pätevin tie mystillisen Kristuksen luo on tietysti se, jonka Jeesus Kristus itse meille osoitti. Sillä ei ole mitään tekemistä lunastusoppien tai muiden oppien kanssa, sillä se kohdistuu yksin siihen neuvon ja kehoituksen, minkä Jeesus antoi opetuslapsilleen: seuraa minua elämässä, täytä minun käskyni, usko, että isä puhuu minun kauttani. Kristosofina olen sillä kannalla, että lunastus- y. m. opit ovat älyllis-siveellisiä herätyskeinoja, joiden vaikutus ja teho on mennyt hukkaan, elleivät ne ole vieneet niihin uskojaa evankeliumein Jeesuksen, hänen elämänsä ja oppiensä luo. Lähempänä Kristusta on silloin buddhalainen, joka uskollisesti seuraa oman mestarinsa jälkiä. Sillä jos hän tutustuu kristillisiin evankeliumeihin, huudahtaa hän iloisesti: Jeesus Natsarealainen näkyikin opettavan samaa kuin Buddha Gautama!»

»Aioinkin juuri kysyä toisista uskonnoista, ovatko niiden tunnustajat suljetut ulos mystillisen Kristuksen yhteydestä?»

»Eivät suinkaan. Mystillinen, – kosmillinen – Kristus, jumalan poika, isän jumalan täydellisyysajatus ihmisestä, on ollut olemassa maailman alusta saakka – 'ennenkuin Abraham oli, olin minä', – ja hän, isän helmassa oleva poika on inspiroinut kaikkia hengen sankareita, kaikkia vapahtajia, jumalanpoikia ja uskontojen perustajia. Mystillinen Kristus on ollut Konfutsen ja Laotsen, Krishnan ja Buddhan, Zarathustran ja Mooseksen, Orfeuksen ja Pythagoraan, Osiriksen ja Hermeksen, Odinin ja Väinämöisen, hän on ollut Atlantiksen muinaisten viisaiden takana. Sentähden he kaikki ovat opettaneet elämästä samaa, ytimeltään samaa. Kaikki ovat neuvoneet ihmistä luopumaan itsekkyydestä ja pahasta, pyrkimään hyvään, toteen ja oikeaan. Sentähden ei evankeliumeinkaan opetuksissa ole semmoista, jota ei voisi löytää vanhoista pyhistä kirjoista. Uskonnollis-historiallinen vertaileva tutkimus osoittaa tämän sangen selvästi. Historiallisena ilmiönä voidaan todistaa kristinopin polveutuneen vanhoista uskonnoista, joissa tavataan sekä sen opinkappalet että siveyssäännöt. Kristinusko ei ole muuta kuin uusi tie ikuisen Kristuksen luo.»

»Mutta entä Jeesus? Olen ollut käsittävinäni, että sinä kristosofina asetat Jeesuksen erikoisasemaan. Eikö hän tee epookkia ihmiskunnan historiassa? Eikö hänen jälkeensä ihmisten suhde mystilliseen Kristukseen ole muuttunut?»

»Niin, Jeesus. . . Katso, rakas ystävä, sanon sinulle: se minkä kristosofi evankeliumeista löytää, se mikä hänelle jää kaikkein hänen kriittisten tutkimustensa jälkeen, se, mikä kohoaa hänen eteensä vertailevien uskontotutkimusten tuloksena, se on – Jeesus Kristus. Jeesus Kristus, hänen personallisuutensa, hänen jumalallinen ihmisyytensä on kristosofin kallis helmi, sillä Jeesuksen personallisuuteen sisältyy hänen elämänsä ja oppinsa. Emme täysin osaa seurata Kristuksen elämän ohjeita, ennenkuin ymmärrämme hänet itsensä. Viidet käskytkin jäävät meille ulkonaisiksi ojennusnuoriksi, ennenkuin tulemme osallisiksi Jeesuksen Kristuksen hengestä. Sentähden kristosofi pyrkii ymmärtämään Jeesusta ihmisenä kokonaisuudessaan; silloin Jeesuksen jumalallinen elämä – Kristus Jeesuksessa – samalla paljastuu hänelle. Ehkä lopputulos on sinun mielestäsi köyhä, kun kaikki totuuden etsiminen on vienyt vain yhden ihmisen löytämiseen! Mutta rauhoitu: se ihminen sisältää itsessään kaikki jumalalliset mahdollisuudet. Hän ei ollut ainoastaan ihminen. Jordanin kasteessa hänestä tuli jumalan poika. Kosmillinen Kristus täytti hänen olemuksensa ennen kuulumattomalla tavalla, isän täydellisyyssajatus sai personallisen ilmennysmuodon, nyt ei jumala enää puhunut profeettansa suun kautta, nyt hän vaelsi maan päällä poikansa haahmossa, niin että ne, jotka näkivät Jeesuksen Kristuksen, näkivät samalla isän, ne, jotka kuuluivat Jeesuksen Kristuksen puhuvan, kuuluivat samalla isän äänen, – jos heillä oli silmät nähdä ja korvat kuulla. Ja vaikka Kristus Jeesus kulki näkyväisessä muodossa ympäri ainoastaan kolmen vuoden aikana opettamassa ja auttamassa, muodosti hänen esiintymisensä maapallollamme kuitenkin käännekohtan ihmiskunnan historiassa. Nyt täyttyi maapallon aura äärettömän, sanomattoman voimakkailla inhimillisillä tunteilla ja ajatuksilla, jotka pyrkivät jumalan luo, totuuden luo, ikerakkauden luo, nostavilla, puhdistavilla, väsymättömillä pyrkimyksillä, jotka auttavat ihmistä hänen suurimman tuskansa hetkellä, jotka ymmärtävät ihmistä, lohduttavat häntä, näyttävät hänelle tietä oman itsensä voittamiseen. Ja vaikka Kristus Jeesus kuoli ristinpuulla kolmen vuoden jälkeen, elää hän lakkaamatta näkymättömässä maailmassa, henkimaailmassa, auttaen, rohkaisten, odottaen sydämemme antautumista. Ei hän ole ihmiskuntaa hylännyt. Missä kaksi tai kolme kokoontuu hänen nimessään, s. o. hänen hengessään, siellä hän on mukana. Missä yksikään ihmissielu elää hänen käskyjensä täyttämässä, siellä hän seisoo sydämen kynnyksellä odottaen, että ovi aukenisi ja että hän saisi ottaa sielun ikuisen iloonsa ja autuuteensa.»

SISÄLLYS:

I. Mitä on usko?	Siv.
1. Epäily ja usko.....	1
2. Uskon psykologia	5
3. Uskon sisältö	9
4. Mystillinen Kristus.....	13
5. Jeesus Kristus	17
6. Vanha ja uusi liitto.....	20
7. Täydellisyys	24
II. Pieni Ruusu-Risti-Katekismus.	
1. Jeesuksen Kristuksen seitsemän käskyä.....	27
2. Usko ja tieto.....	31
3. Jumalan valtakunta	35
4. Jumalanpalvelus ja sakramentit	39
III. Christosofia.	
1. Nimi	42
2. Evankeliumein Kristus	45
3. Kristuksen itsensä luo	48
4. Evankeliumein arvo	50
5. „Seuraamisen“ kulmakivi	53
6. Luottamus Jeesukseen	56
7. Uudestasynnyminen	59
8. Jeesuksen syntymä	62
9. Syntymähistoria vertauskuvana.....	64
10. Jeesuksen sielu ja jälleensynnyminen.....	65
11. Erilaisia Kristuksen seuraajia	69
12. Kosmillinen Kristus	72
13. Koska Jeesus eli?.....	74
14. Kaksi Jeesusta.....	78
15. Kristuksen toinen tuleminen	81
16. Koska tulee uusi opettaja?.....	84
17. Loppusana.....	86

—